
Program rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016 - 2023

Nowy Dwór Mazowiecki, 2016 r.

Zamawiający:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

ul. Zakroczymska 30

05-100 Nowy Dwór Mazowiecki

Dokument opracowany przez konsorcjum firm:

ResPublic sp. z o.o., ul. Podmiejska 5, 01-498 Warszawa

Spis treści

1. Wprowadzenie – cel i zakres opracowania	4
2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Miasta.....	5
2.1. Strategia rozwoju społeczno–gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017 .	5
2.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021	8
2.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Nowy Dwór Mazowiecki	10
3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki oraz skali i potrzeb rewitalizacyjnych	11
3.1. Sfera społeczna	11
3.1.1. Struktura demograficzna i społeczna gminy	11
3.1.2. Stan i struktura bezrobocia	13
3.1.3. Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń	13
3.1.4. Bezpieczeństwo mieszkańców	19
3.1.5. Edukacja i poziom oświaty	20
3.1.6. Działalność organizacji pozarządowych	22
3.1.7. Frekwencja wyborcza	23
3.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	24
3.2.1. Położenie i struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy	24
3.2.2. Struktura użytkowania gruntów	26
3.2.3. Infrastruktura techniczna	27
3.2.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	37
3.2.5. Infrastruktura rekreacyjna i turystyczna	40
3.2.6. Przestrzeń publiczna	43
3.3. Sfera gospodarcza	45
3.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych	45
3.3.2. Wywiad zogniskowany z przedsiębiorcami Nowego Dworu Mazowieckiego	47
3.4. Sfera środowiskowa	48
3.5. Wyniki badań ankietowych	55
4. Delimitacja obszarów zdegradowanych	66
5. Zasięgi przestrzenne obszarów do rewitalizacji	77
6. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji) ..	80
7. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych	81

8. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	82
9. Wykaz najważniejszych i głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	86
10.Przedsięwzięcia uzupełniające	97
11.Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	101
12.Indykatywne ramy finansowe i harmonogram realizacji przedsięwzięć.....	103
13.Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji.....	107
14.System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	118
15.System monitoringu i oceny.....	120
16.Spis tabel	124
17.Spis rysunków.....	127
18.Załączniki graficzne	129

1. Wprowadzenie – cel i zakres opracowania

Obszary rewitalizacji zostały wybrane spośród obszarów zdegradowanych miasta, które zostały wyłonione na podstawie analizy wskaźnikowej (danych statystycznych z Głównego Urzędu Statystycznego, danych Urzędu Miejskiego), badań społecznych prowadzonych przez ankieterów, badań jakościowych oraz konsultacji społecznych.

Główne cele i założenia Programu rewitalizacji to dążenie do ożywienia społecznego i wzrostu przedsiębiorczości oraz poprawy przestrzeni publicznych. Wyłoniono 3 cele strategiczne, których realizacja wpisuje się w całościową politykę rozwoju Miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Prace nad dokumentem trwały od maja do listopada 2016 r. Koordynacją prac zajmował się Wydział Projektów Infrastrukturalnych, który monitorował i współpracował z firmą ResPublic sp. z o.o., która na zlecenie Miasta zajęła się opracowaniem dokumentu. W prace zaangażowani byli również mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego oraz wielu interesariuszy: przedsiębiorcy, stowarzyszenia, radni Rady Miejskiej, sympatycy miasta mieszkający poza nim, lokalni aktywiści. Dokument składa się z części diagnostycznej oraz projekcyjnej. W części pierwszej na podstawie dostępnych danych statystycznych dokonano analizy sytuacji kryzysowej w mieście. Wyniki te zostały skonfrontowane i zweryfikowane na spotkaniach konsultacyjnych z mieszkańcami (warsztatach, debatach i spacerach). Zapewniono różnorodną formę konsultacji społecznych, prowadzonych w godzinach popołudniowych tak, by każdy mieszkaniec miał możliwość wypowiedzi swojego zdania. Mieszkańcy zostali włączeni w prace nad dokumentem na każdym etapie prac. Druga część opisuje wizję, cele, kierunki działań w obszarach rewitalizacji, mechanizmy monitorowania i wdrażania programu.

Program służy do poprawy jakości życia mieszkańców, podniesienia konkurencyjności miasta na tle regionu. Dzięki Programowi rewitalizacji będzie można ubiegać się o pomoc finansową na działania, które Miasto nie jest w stanie sfinansować z własnego budżetu. Program rewitalizacji jest integralną częścią długoletnich planów rozwojowych miasta, w które wpisuje się również Strategia Rozwoju Miasta.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Miasta

Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych miasta, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową Miasta i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Poniższe tabele przedstawiają powiązania Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

2.1. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017 jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Implikuje ona przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia została wyposażona w 32 cele strategiczne w sferze społecznej, 20 celów sferze potencjałów (zasobów) miasta oraz 3 cele strategiczne w sferze gospodarczej. Celom strategicznym przypisane są strategie działania.

Poszczególne cele strategiczne wyznaczone w Programie rewitalizacji wpisują się w cele strategiczne Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017. Opis powiązań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Opis powiązań Programu rewitalizacji ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017

Cele strategiczne Programu Rewitalizacji	Cele strategiczne w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017
1. Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	ZABEZPIECZENIE MATERIALNE, SCHRONIENIE, BEZPIECZEŃSTWO 1. Tworzenie warunków do obniżania bezrobocia 2. Ograniczenie przestępczości w mieście 3. Zabezpieczone potrzeby mieszkaniowe ludności 4. Wysoki poziom życia mieszkańców 5. Ograniczenie występowania zjawisk patologii społecznych 6. Zwiększony poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie miasta 7. Zapewnienie bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży w szkole i poza nią WYŻYWIENIE, ZDROWIE I ŻYCIE, OPIEKA 2. Eliminowanie występowania zjawisk uzależnień 5. Pełny dostęp do opieki społecznej dla osób potrzebujących 6. Zapewnienie opieki i integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych ROZWÓJ LUDZI, REKREACJA, WYPOCZYNEK, PRZYJEMNOŚCI, KULTURA, POZNANIE I KREACJA OTOCZENIA, WARTOŚCI MORALNE, POTRZEBY RELIGIJNE 2. Dostępna, różnorodna oferta kulturalno-sportowo-rekreacyjna 4. Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych 5. Wysoki poziom wartości moralnych i etycznych społeczeństwa 6. Wyrównane możliwości rozwoju dzieci i młodzieży 7. Młodzież zaangażowana w zarządzanie rozwojem miasta 8. Wysoki poziom usług informacyjnych dla mieszkańców 9. Silne więzi rodzinne mieszkańców miasta KONTAKTY SPOŁECZNE, WIĘŹ GRUPOWA, POCZUCIE UŻYTECZNOŚCI, UZNANIE, GRATYFIKACJA, AKCEPTACJA, SWOBODA I ŁATWOŚĆ KONTAKTÓW PRZESTRZENNYCH, PRZYNALEŻNOŚĆ DO MIEJSCA, ŁAD PRZESTRZENNY 3. Zwiększenie stopnia utożsamiania się mieszkańców z miastem i ich udział w pracach na rzecz jego rozwoju 4. Wysoki stopień integracji społeczności miasta 5. Zwiększony stopień akceptacji mieszkańców dla działań społecznych

Cele strategiczne Programu Rewitalizacji	Cele strategiczne w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017
	6. Rewitalizacja obszarów miasta o znacznej koncentracji zjawisk kryzysowych – podlegających degradacji. Opracowanie i wdrażanie Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki POTENCJAŁ LUDZKI 1. Zdrowe społeczeństwo 2. Wysoka aktywność społeczna 4. Współodpowiedzialność obywateli za swoje dobro i bezpieczeństwo 5. Brak akceptacji działań niezgodnych z prawem i etyką POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY I KULTUROWY 1. Zachowane i wykorzystane walory kulturowe miasta 2. Współpraca kluczowych organizacji, firm, instytucji i samorządu lokalnego 3. Aktywna działalność instytucji i organizacji prorozwojowych POTENCJAŁ PRZESTRZENNY 3. Rewitalizacja obszarów miasta o znacznej koncentracji zjawisk kryzysowych – podlegających degradacji. Opracowanie i wdrażanie Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki POTENCJAŁ EKOLOGICZNY 1. Wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców – proekologiczne zachowania mieszkańców POTENCJAŁ TECHNICZNY 2. Dobry stan techniczny budynków i budowli zabytkowych
2. Przestrzeń publiczna spełniająca potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji	ZABEZPIECZENIE MATERIALNE, SCHRONIENIE, BEZPIECZEŃSTWO 4. Wysoki poziom życia mieszkańców 5. Ograniczenie występowania zjawisk patologii społecznych WYŻYWIENIE, ZDROWIE I ŻYCIE, OPIEKA 1. Pełny, łatwy dostęp do gwarantowanych usług medycznych 2. Eliminowanie występowania zjawisk uzależnień 6. Zapewnienie opieki i integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych 7. Wysoki poziom kultury fizycznej mieszkańców ROZWÓJ LUDZI, REKREACJA, WYPOCZYNEK, PRZYJEMNOŚCI, KULTURA, POZNANIE I KREACJA OTOCZENIA, WARTOŚCI MORALNE, POTRZEBY RELIGIJNE 2. Dostępna, różnorodna oferta kulturalno-sportowo-rekreacyjna 3. Szeroka dostępność obiektów sportowych w mieście i poza nim 6. Wyrównane możliwości rozwoju dzieci i młodzieży KONTAKTY SPOŁECZNE, WIĘŹ GRUPOWA, POCZUCIE UŻYTECZNOŚCI, UZNANIE, GRATYFIKACJA, AKCEPTACJA, SWOBODA I ŁATWOŚĆ KONTAKTÓW PRZESTRZENNYCH, PRZYNALEŻNOŚĆ DO MIEJSCA, ŁAD PRZESTRZENNY 1. Poprawa ładu przestrzennego i estetyki miasta 2. Dostosowanie standardu i stanu technicznego szlaków komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców i gości 6. Rewitalizacja obszarów miasta o znacznej koncentracji zjawisk kryzysowych – podlegających degradacji. Opracowanie i wdrażanie Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki POTENCJAŁ LUDZKI 1. Zdrowe społeczeństwo 2. Wysoka aktywność społeczna POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY I KULTUROWY 1. Zachowane i wykorzystane walory kulturowe miasta

Cele strategiczne Programu Rewitalizacji	Cele strategiczne w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017
	3. Aktywna działalność instytucji i organizacji prorozwojowych POTENCJAŁ PRZESTRZENNY 3. Rewitalizacja obszarów miasta o znacznej koncentracji zjawisk kryzysowych – podlegających degradacji. Opracowanie i wdrażanie Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki POTENCJAŁ EKOLOGICZNY 3. Zagospodarowane tereny zielone i grunty rolne POTENCJAŁ TECHNICZNY 1. Zaopatrzenie miasta w niezbędną infrastrukturę techniczną 2. Dobry stan techniczny budynków i budowli zabytkowych 3. Infrastruktura społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców GOSPODARKA 2. Tworzenie warunków do rozwoju bazy do organizowania spotkań, konferencji i szkoleń
3. Wykorzystanie potencjału turystycznego dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji	ZABEZPIECZENIE MATERIALNE, SCHRONIENIE, BEZPIECZEŃSTWO 1. Tworzenie warunków do obniżania bezrobocia 4. Wysoki poziom życia mieszkańców ROZWÓJ LUDZI, REKREACJA, WYPOCZYNEK, PRZYJEMNOŚCI, KULTURA, POZNANIE I KREACJA OTOCZENIA, WARTOŚCI MORALNE, POTRZEBY RELIGIJNE 2. Dostępna, różnorodna oferta kulturalno-sportowo-rekreacyjna KONTAKTY SPOŁECZNE, WIĘŹ GRUPOWA, POCZUCIE UŻYTECZNOŚCI, UZNANIE, GRATYFIKACJA, AKCEPTACJA, SWOBODA I ŁATWOŚĆ KONTAKTÓW PRZESTRZENNYCH, PRZYNALEŻNOŚĆ DO MIEJSCA, ŁĄD PRZESTRZENNY 6. Rewitalizacja obszarów miasta o znacznej koncentracji zjawisk kryzysowych – podlegających degradacji. Opracowanie i wdrażanie Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki POTENCJAŁ LUDZKI 3. Kwalifikacje zawodowe mieszkańców dostosowane do potrzeb rynku prac POTENCJAŁ EKONOMICZNY MIASTA JAKO PODMIOTU PRAWNEGO 2. Zagospodarowany majątek (wojska, skarbu państwa, gminy) przez podmioty gospodarcze POTENCJAŁ INSTYTUCJONALNY I KULTUROWY 1. Zachowane i wykorzystane walory kulturowe miasta 2. Współpraca kluczowych organizacji, firm, instytucji i samorządu lokalnego 3. Aktywna działalność instytucji i organizacji prorozwojowych POTENCJAŁ PRZESTRZENNY 3. Rewitalizacja obszarów miasta o znacznej koncentracji zjawisk kryzysowych – podlegających degradacji. Opracowanie i wdrażanie Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Dwór Mazowiecki GOSPODARKA 2. Tworzenie warunków do rozwoju bazy do organizowania spotkań, konferencji i szkoleń

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Miasta, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dzieciom i młodzieży. Część programowa Strategii została podzielona na cztery części:

1. Pomoc Społeczna,
2. Niepełnosprawność,
3. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
4. Działania na rzecz dzieci i młodzieży.

Każdej dziedzinie został przypisany cel ogólny. Poszczególne cele strategiczne wyznaczone w Programie rewitalizacji wpisują się w cele ogólne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021. Opis powiązań przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Opis powiązań Programu rewitalizacji ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021

Cele strategiczne Programu Rewitalizacji	Cele ogólne w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021
1. Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	Dziedzina: POMOC SPOŁECZNA 1. Zapewnienie rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi prawidłowego funkcjonowania. 2. Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, uzależnienia i przemocy warunków do prawidłowego rozwoju i edukacji. 4. Ochrona macierzyństwa Dziedzina: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ Zapewnienie osobom niepełnosprawnym równych szans udziału w życiu społecznym. Podniesienie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych, ich praw, potrzeb, możliwości i wkładu w życie społeczne: 1. Promowanie wśród lokalnych instytucji sektora publicznego i prywatnego oraz organizacji pozarządowych uwzględniania zagadnień niepełnosprawności we wszystkich aspektach swej działalności. 2. Uwzględnienie w realizowanych programach edukacji publicznej problemu niepełnosprawności 3. Stworzenie warunków do wzajemnej pomocy osób niepełnosprawnych i na rzecz osób niepełnosprawnych. Potrzeba zapewnienia skutecznej pomocy osobom niepełnosprawnym 1. Podniesienie wiedzy i umiejętności pracowników socjalnych w zakresie wczesnego wykrywania uszkodzeń zdrowia, udzielania pierwszej pomocy oraz kierowania do odpowiednich służb specjalistycznych. Potrzeba udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego i prowadzenia rozwiązań ułatwiających dostęp do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej 1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym czynnego udziału w

Cele strategiczne Programu Rewitalizacji	Cele ogólne w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021
	lokalnym życiu kulturalnym oraz stworzenie warunków do równego uczestnictwa osób niepełnosprawnych 2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do wiedzy i informacji. Potrzeba zapewnienia osobom niepełnosprawnym integracji i możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych na równych prawach 1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym czynnego udziału w lokalnym życiu kulturalnym oraz stworzenie warunków do równego uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego. 2. Poprawa komunikacji i integracji społecznej Potrzeba zapewnienia osobom niepełnosprawnym równych możliwości uprawiania sportu i rekreacji 1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uprawiania sportu i rekreacji w środowisku lokalnym. 2. Stworzenie korzystnych warunków zachęcających do pokonywania własnych słabości, poprawa własnej samooceny, większa akceptacja środowiska osób zdrowych oraz integracja społeczna. Potrzeba wsparcia organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych 1. Zapewnienie organizacjom pozarządowym dostępu do wiedzy w zakresie pozyskiwania środków finansowych na działalność statutową. Dziedzina: PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE Zapewnienie mieszkańcom Miasta Nowy Dwór Mazowiecki dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz ochrony przed przemocą domową Dziedzina: DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY Zapewnienie dzieciom i młodzieży optymalnych warunków do rozwoju
2. Przestrzeń publiczna spełniająca potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji	Dziedzina: POMOC SPOŁECZNA 1. Zapewnienie rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi prawidłowego funkcjonowania. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, uzależnienia i przemocy warunków do prawidłowego rozwoju i edukacji. Dziedzina: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ Zapewnienie osobom niepełnosprawnym równych szans udziału w życiu społecznym. Potrzeba i inicjowania działań zmierzających do udostępnienia osobom niepełnosprawnym środowiska fizycznego i prowadzenia rozwiązań ułatwiających dostęp do informacji i środków komunikacji międzyludzkiej 1. Ułatwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w środowisku fizycznym 2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do wiedzy i informacji. Potrzeba zapewnienia osobom niepełnosprawnym integracji i możliwości

Cele strategiczne Programu Rewitalizacji	Cele ogólne w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021
	uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych na równych prawach 1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym czynnego udziału w lokalnym życiu kulturalnym oraz stworzenie warunków do równego uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego. 2. Poprawa komunikacji i integracji społecznej Potrzeba zapewnienia osobom niepełnosprawnym równych możliwości uprawiania sportu i rekreacji 1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym uprawiania sportu i rekreacji w środowisku lokalnym. 2. Stworzenie korzystnych warunków zachęcających do pokonywania własnych słabości, poprawa własnej samooceny, większa akceptacja środowiska osób zdrowych oraz integracja społeczna. Dziedzina: DZIAŁANIA NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY Zapewnienie dzieciom i młodzieży optymalnych warunków do rozwoju
3. Wykorzystanie potencjału turystycznego dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji	Nie dotyczy

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Studium określa kierunki polityki przestrzennej w odniesieniu do miasta Nowy Dwór Mazowiecki jako jednostki samorządowej. Zapisy Programu Rewitalizacji są zbieżne z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Miasta Nowy Dwór Mazowiecki. W Studium zostały określone kierunki rozwoju przestrzennego wynikające z wartości środowiska, polityka w zakresie ochrony dóbr kultury, kierunki rozwoju komunikacji oraz rozwoju inżynierii miejskiej. Wszystkie zapisy ww. kwestii nie pozostają w sprzeczności z zapisami Programu Rewitalizacji.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki oraz skali i potrzeb rewitalizacyjnych

3.1. Sfera społeczna

3.1.1. Struktura demograficzna i społeczna gminy

Liczba ludności miasta Nowy Dwór Mazowiecki w 2015 roku wyniosła 28 362 osoby. Liczba ta wzrosła od 2011 roku o niecałe 0,5%. Kobiety stanowiły w 2015 roku blisko 52% ogółu ludności, a struktura płci w ostatnich pięciu latach nie uległa zmianie. Liczba kobiet w tym okresie rosła wolniej niż mężczyzn i przyrost liczby osób wyniósł odpowiednio 0,32% wśród kobiet i 0,68% wśród mężczyzn. Może mieć to związek z migracjami kobiet do innych jednostek osadniczych. Gęstość zaludnienia nieznacznie wzrosła, w 2011 roku wynosiła 1000 osób na 1 km², w 2015 roku 1005 osób.

Tabela 3. Liczba osób w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego (stan na VI 2016 r.)

Jednostka	Liczba ludności	Udział %
Osiedle nr 1	4088	15,4%
Osiedle nr 2	6019	22,7%
Osiedle nr 3	2577	9,7%
Osiedle nr 4	3559	13,4%
Osiedle nr 5	2270	8,6%
Osiedle nr 6	5291	20,0%
Osiedle nr 7	2290	8,6%
Osiedle nr 8	385	1,6%
RAZEM	26479	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Najbardziej zaludnione osiedle to Osiedle nr 2, na terenie którego mieszka ponad 6 tys. osób, co stanowi ponad 22% mieszkańców całego Nowego Dworu Mazowieckiego. Nieznacznie mniejsze pod względem ludnościowym jest osiedle nr 6, którego mieszkańcy stanowią 20% ludności całego miasta (5291 osób). Najmniejsze zaś pod tym względem jest osiedle nr 8, którego ludność stanowi jedynie 1,6% ogółu mieszkańców.

Tabela 4. Struktura demograficzna ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015

Rok	Liczba ludności	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Gęstość zaludnienia	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
2011	28223	14674	13549	1000	19291	4478
2012	28261	14699	13562	1002	19072	4710
2013	28287	14696	13591	1003	18877	4937
2014	28364	14730	13634	1005	18678	5184
2015	28362	14721	13641	1005	18446	5404

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego cechuje pozytywna tendencja w kształtowaniu ruchu naturalnego. W ostatnich dwóch latach (2014 i 2015 roku) współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartości dodatnie i wyraźnie różne od zera (odpowiednio 1,9 i 2,2).

Liczba osób uprawnionych do głosowania w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego jest zróżnicowana. Największe pod tym względem jednostki to osiedle nr 2 (5323 osoby) i nr 6 (4191 osób). Najmniejsza jednostka zamieszkała jest przez 430 osoby (osiedle nr 8).

Tabela 5. Liczba osób uprawnionych do głosowania w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego (stan na dzień 15 stycznia 2016 r.)

Jednostka	Liczba ludności
Osiedle nr 1	3290
Osiedle nr 2	5323
Osiedle nr 3	1675
Osiedle nr 4	3247
Osiedle nr 5	1642
Osiedle nr 6	4191
Osiedle nr 7	2245
Osiedle nr 8	430
RAZEM	22043

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

W strukturze wiekowej ludności dominują osoby w wieku produkcyjnym, stanowiąc w 2015 roku 65% ogółu ludności. Liczba osób w tej grupie wiekowej zmalała od 2011 roku o 4,4%, a osoby w tym wieku stanowiły wtedy 68,4%. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w 2015 roku 19,1% wszystkich mieszkańców miasta, ale ich udział w całkowitej strukturze ludności wzrósł od 2011 roku z poziomu 15,9%. Całkowita liczba najstarszych mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego wzrosła o ponad 20%. Jednocześnie najmłodsi mieszkańcy miasta zarówno w 2011 roku, jak i w 2015 roku stanowili mniej niż 16% ludności, odpowiednio było to 15,7% i 15,9%.

Zmiany struktury wiekowej ludności pociągnęły za sobą zmiany wartości współczynników obciążenia demograficznego. W 2011 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 84,4 i wzrosła w 2015 roku do 101. Oznacza to, że liczba osób tych dwóch grup wiekowych wyrównała się, a nawet grupa najstarszych mieszkańców przewyższyła liczbę najmłodszych osób, co nie jest zjawiskiem efektywnym ekonomicznie. Podobnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrosła z 24,3 do 30,7. Zmiany te są typowe dla społeczeństwa starzejącego się, jednak ludność Nowego Dworu Mazowieckiego wykazuje silne tendencje do wzrostu liczby najstarszych mieszkańców przy jednoczesnym utrzymaniu liczby (a nie spadku) osób w najmłodszej grupie wiekowej.

Tabela 6. Obciążenie ekonomiczne ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015

Rok	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
2011	84,4	24,3
2012	88,5	25,8
2013	93,7	27,3
2014	97,3	29,0
2015	101,0	30,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W latach 2011-2014 saldo migracji znacząco zmieniło swoją wartość z -22 w 2011 roku do 39 w 2014 roku. Podobnie kształtował się współczynnik salda migracji, czyli wartość salda migracji w przeliczeniu na 1000 osób, z wartość -0,8 w 2011 roku wzrósł do 1,4 w 2014 roku. Jednocześnie współczynnik salda migracji zagranicznych ukształtował się na poziomie -0,14 w 2014 roku. Miasto Nowy Dwór Mazowiecki wyraźnie przyciąga nowych mieszkańców, natomiast wyjazdy zagraniczne nie stanowią dużego udziału w ogóle ruchu migracyjnego w mieście.

Tabela 7. Saldo i współczynnik migracji w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Rok	Saldo migracji	Współczynnik salda migracji	Współczynnik salda migracji zagranicznych
2011	-22	-0,8	0,0
2012	2	0,1	0,1
2013	83	2,9	-0,1

Rok	Saldo migracji	Współczynnik salda migracji	Współczynnik salda migracji zagranicznych
2014	39	1,4	-0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

3.1.2. Stan i struktura bezrobocia

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki cechuje poprawa sytuacji na rynku pracy. Liczba bezrobotnych w 2011 roku wyniosła 1243 osoby i zmalała o 22,7% w 2015 roku i wyniosła 961 osób. Początkowo w strukturze bezrobotnych wyraźnie dominowały kobiety (52% w 2011 roku), ale w latach 2013 i 2014 struktura płci bezrobotnych zmieniała się i kobiety stanowiły niewiele ponad 48% osób pozostających bez pracy. W 2015 roku przewagę ponownie miały kobiety, ale była ona mniej wyraźna niż w 2011 roku (50,9%).

Tabela 8. Bezrobocie w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Rok	Liczba bezrobotnych	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
2011	1243	597	646	52,0%	6,7%
2012	1211	608	603	50,0%	6,6%
2013	1309	677	632	48,3%	7,2%
2014	1234	636	598	48,5%	6,9%
2015	961	472	489	50,9%	5,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Pozytywnym zjawiskiem jest nie tylko spadek liczby osób bezrobotnych, ale również silniejszy spadek liczby bezrobotnych kobiet. Ich liczba zmalała w prezentowanym okresie o ponad 24%. Zmalał również udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w mieście. W 2011 roku wyniósł on 6,7%, natomiast w 2015 roku już 5,5%.

3.1.3. Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego funkcjonuje niewiele placówek pomocy społecznej, w latach 2012-2014 były to dwie placówki, po 2014 roku jedna została zamknięta. Jednocześnie zwiększała się liczba miejsc w tych placówkach. W 2012 roku oferowano 43 miejsca, natomiast w 2014 roku było to już 69 miejsc.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Nowego Dworu nie wykazuje dużych wahań w latach 2011-2014. Większe zmiany dotyczą udziału osób poniżej kryterium dochodowego, które korzystają z tej pomocy. W 2014 roku stanowiły one 48,7%, natomiast w 2014 roku ich udział wzrósł do 56,4%. Przy ogólnej niewielkiej zmianie liczby osób korzystających z pomocy społecznej, wzrost udziału osób poniżej kryterium dochodowego świadczy o pogorszeniu się sytuacji w tym zakresie.

Tabela 9. Charakterystyka pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2014

Rok	Placówki	Miejsca w placówkach	Osoby korzystające z pomocy	Osoby korzystające z pomocy poniżej kryterium dochodowego	Osoby korzystające z pomocy powyżej kryterium dochodowego	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne	Dzieci na które rodzice otrzymują zasiłki
2011	1	18	869	418	451	658	1194
2012	2	43	863	506	357	584	1047
2013	2	43	861	503	358	550	1000
2014	2	69	866	488	379	516	944

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W prezentowanym okresie zmalała liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. W 2011 roku takich rodzin było 658, natomiast w 2014 roku ich liczba zmalała o 21,6% i wyniosła 516. Jednocześnie zmalała liczba dzieci, na które rodzice otrzymują pomoc, spadek ten wyniósł 20,9%.

W 2013 roku na pomoc społeczną realizowaną poprzez zadania własne gminy przeznaczono 2 124 589,77 zł. W 2015 roku było to blisko 2,5 mln zł. Pomoc społeczna realizowana poprzez zadania zlecone miała znacznie wyższą wartość i było to ponad 5,5 mln zł, w 2013 roku i ponad 6,1 mln zł w 2015 roku. W ramach zadań własnych gminy realizowano pomoc w postaci zasiłków okresowych i celowych, posiłków, pobyków w domu opieki, pomocy rzeczowej, dodatków mieszkaniowych, domów pomocy oraz pieczy zastępczej. Największe znaczenie dla mieszkańców miasta mają dodatki mieszkaniowe, które objęły blisko 50% wszystkich wydatków w ramach zadań własnych gminy. W ramach zadań zleconych zrealizowano pomoc w postaci zasiłków rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych oraz dodatków pielęgnacyjnych.

Tabela 10. Wydatki na pomoc społeczną w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015

Rok	Zadania własne gminy	Zadania własne województwa	Zadania zlecone
2013	2 124 589,77 zł	1 219 223,05 zł	5 588 508,06 zł
2014	2 514 323,65 zł	1 214 684,00 zł	5 872 260,29 zł
2015	2 498 071,06 zł	1 340 346,86 zł	6 148 877,81 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Pomoc społeczna świadczona na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki wynika również z zadań własnych województwa i w ramach takiej działalności zrealizowano pomoc o łącznej wartości ponad 1,2 mln zł w 2013 roku i ponad 1,3 mln w 2015 roku. Wartość udzielonej pomocy bez względu na pochodzenie i rodzaj środków wyraźnie rośnie.

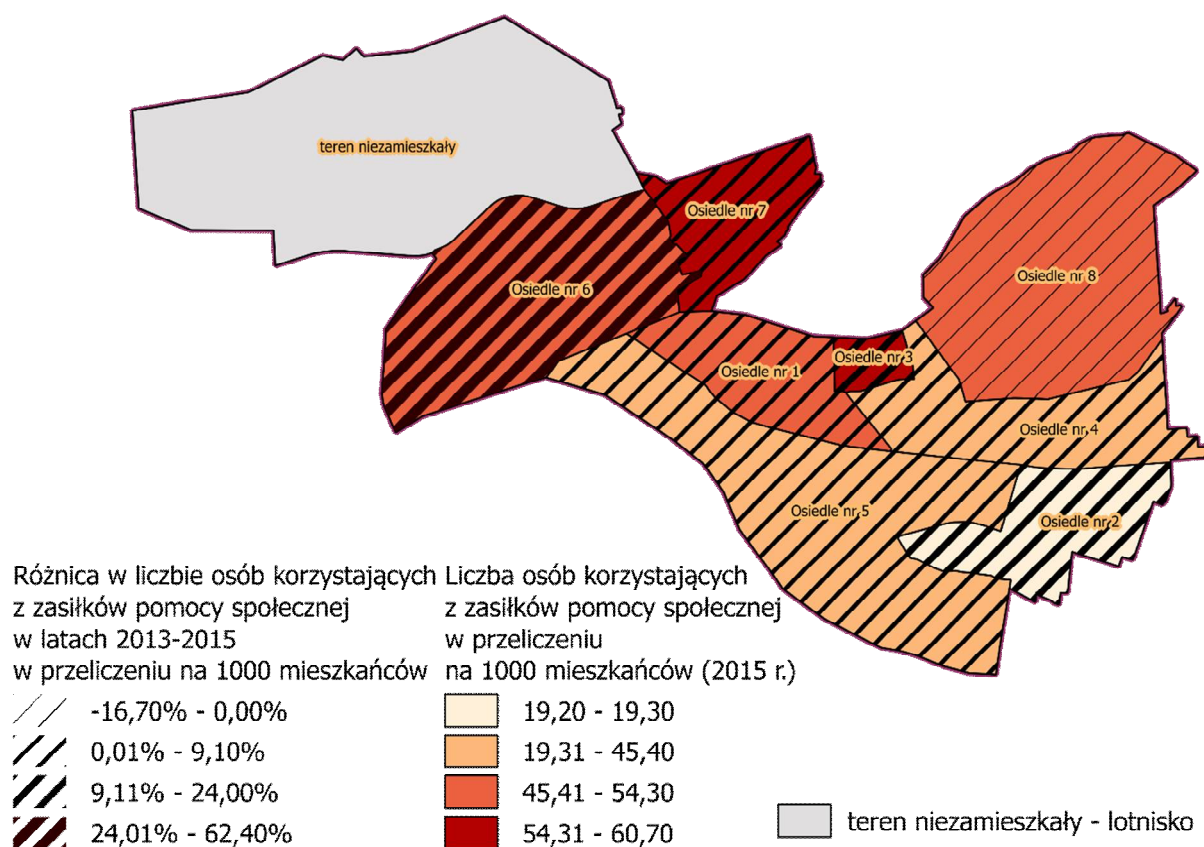
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej była i jest zróżnicowana. W 2015 roku najwięcej takich osób mieszkało na terenie osiedla nr 6 (268 osób) oraz osiedla nr 1 (222), najmniej natomiast na terenie osiedla nr 8 (20 osób). W okresie 2013-2015 największe zmiany sytuacji w tym zakresie zaobserwowano na terenie osiedla nr 6, gdzie liczba osób wzrosła o ponad 60%. W Nowym Dworze Mazowieckim obserwuje się jednak miejsca, gdzie sytuacja uległa poprawie, było to osiedle nr 8. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę mieszkańców poszczególnych osiedli najlepsza sytuacja pod względem pomocy społecznej panuje na terenie osiedla nr 2, gdzie na 1000 mieszkańców przypada mniej niż 20 osób, które korzystają z zasiłków pomocy społecznej. Do osiedli o dobrej sytuacji pod tym względem zaliczyć można również osiedle nr 4. Odwrotna sytuacja została zaobserwowana na terenie osiedla nr 3 i 7, gdzie na 1000 mieszkańców przypada ponad 60 osób, które otrzymują zasiłki.

Tabela 11. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015

Jednostka	2013	2014	2015	Na 1000 mieszkańców	Różnica 2013-2015
Osiedle nr 1	207	188	222	54,3	+7,2%
Osiedle nr 2	97	84	116	19,3	+19,6%
Osiedle nr 3	125	137	155	60,1	+24,0%
Osiedle nr 4	77	86	84	23,6	+9,1%
Osiedle nr 5	101	106	103	45,4	+2,0%
Osiedle nr 6	165	181	268	50,7	+62,4%
Osiedle nr 7	131	116	139	60,7	+6,1%
Osiedle nr 8	24	19	20	51,9	-16,7%
Miasto	927	917	1107	41,8	19,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 1. Liczba osób korzystających w 2015 r. z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

W 2013 roku łącznie wypłacono świadczenia o wartości 2 434 415,09 zł. W 2014 roku kwota ta była mniejsza o ponad 32 000 zł. Jednak w 2015 roku świadczenia miały znacznie wyższą wartość i przekroczyły łącznie 2,7 mln zł. W latach 2013-2015 wzrost wartości wypłacanych świadczeń opieki społecznej wzrósł o 11,6%.

W czterech osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego ogólna kwota przyznanych świadczeń wzrosła w okresie 2013-2015. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców największe środki na pomoc społeczną w 2015 roku przeznaczono na terenie osiedla nr 1 (245 042,91 zł). W pozostałych osiedlach były to kwoty znacznie mniejsze, a najmniejsze w Osiedlu nr 3 (16 935,72 zł).

Środki przeznaczone na zasiłki opieki społecznej z powodu ubóstwa zmniejszyły się jedynie w dwóch Osiedlach – nr 5 i 8. Z powodu ubóstwa największe świadczenia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców przyznano na terenie osiedla nr 1. Nieznacznie mniejsze były to środki na terenie osiedla nr 7. Najlepsza sytuacja pod tym względem panowała ponownie na terenie osiedla nr 3.

Tabela 12. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na ubóstwo

Jednostka	2013		2014		2015		Różnica		Kwota na 1000 mieszkańców w 2015 roku	
	Ogółem	Ubóstwo	Ogółem	Ubóstwo	Ogółem	Ubóstwo	Ogółem	Ubóstwo	Ogółem	Ubóstwo
Osiedle nr 1	834424,10	116491,22	609095,56	107700,09	1001735,43	363495,08	167311,33	247003,86	245 042,91	8 8917,58
Osiedle nr 2	317434,42	85832,46	316907,69	87675,42	305476,40	128690,73	-11958,02	42858,27	50 752,02	2 1380,75
Osiedle nr 3	319475,50	27263,42	325508,62	106020,02	43643,34	34596,33	-275832,16	7332,91	16 935,72	1 3425,04
Osiedle nr 4	177853,69	40453,89	161738,04	38208,20	167740,91	59185,35	-10112,78	18731,46	47 131,47	1 6629,77
Osiedle nr 5	285005,63	106645,82	281392,74	125514,82	274008,39	77903,08	-10997,24	-28742,74	120 708,54	3 4318,54
Osiedle nr 6	350619,59	96054,74	264821,77	116915,28	402427,90	145469,73	51808,31	49414,99	76 058,95	2 7493,81
Osiedle nr 7	301491,96	60792,09	308500,97	57391,67	334045,22	145708,19	32553,26	84916,10	145 871,28	6 3628,03
Osiedle nr 8	33297,87	12943,79	19993,70	400,00	48166,79	7149,75	14868,92	-5794,04	125 108,55	1 8570,78
Miasto	2619602,76	546477,43	2287959,09	639825,50	2577244,38	962198,24	-42358,38	415720,81	97331,64	36338,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego otrzymali również pomoc z powodu bezrobocia. Łączna kwota przeznaczona na ten rodzaj pomocy w latach 2013-2015 wzrosła jedynie na terenie osiedla nr 7 i 8, przy czym na osiedlu nr 8 wzrost ten był niewielki i wyniósł 503,44 zł. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku największe środki przeznaczono na terenie osiedla nr 7. Środki przeznaczone na pomoc mieszkańcom osiedla nr 1 i 8 były podobne. Na osiedlu nr 1 pomimo znacznego wzrostu łącznej wartości pomocy finansowej, zaobserwowano zmniejszenie się wartości łącznej pomocy z powodu bezrobocia. Podobna sytuacja dotyczy osiedla nr 6.

Tabela 13. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na bezrobocie

Jednostka	2013		2014		2015		Różnica		Kwota na 1000 mieszkańców w 2015 roku	
	Kwota pomocy	Bezrobocie	Kwota pomocy	Bezrobocie	Kwota pomocy	Bezrobocie	Ogółem	Bezrobocie	Ogółem	Bezrobocie
Osiedle nr 1	834424,10	172176,65	609095,56	190818,27	1001735,43	158904,36	167 311,33	-13 272,29	245 042,91	38 870,93
Osiedle nr 2	317434,42	105224,71	316907,69	72949,76	305476,40	81240,45	-11 958,02	-23 984,26	50 752,02	13 497,33
Osiedle nr 3	319475,50	98660,62	325508,62	94357,49	43643,34	61204,96	-275 832,16	-37 455,66	1 6935,72	23 750,47
Osiedle nr 4	177853,69	100192,42	161738,04	49985,96	167740,91	43609,93	-10 112,78	-56 582,49	4 7131,47	12 253,42
Osiedle nr 5	285005,63	74655,05	281392,74	71807,17	274008,39	72468,51	-10 997,24	-2 186,54	120 708,54	31 924,45
Osiedle nr 6	350619,59	156725,35	264821,77	202074,36	402427,90	154395,36	51 808,31	-2 329,99	76 058,95	29 180,75
Osiedle nr 7	301491,96	122789,52	308500,97	127648,30	334045,22	127303,53	32 553,26	45 14,01	145 871,28	55 591,06
Osiedle nr 8	33297,87	14156,17	19993,70	2000,00	48166,79	14659,61	14 868,92	503,44	125 108,55	38 076,91
Miasto	2619602,76	844580,49	2287959,09	811641,31	2577244,38	713786,71	-42358,38	-130793,78	97331,64	26956,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Pomoc z powodu niepełnosprawności w okresie 2013-2015 najbardziej zmienił się na osiedlu nr 1 (wzrost o ponad 100 tys. zł). Był to najbardziej wyraźny wzrost przekazanych środków ze tego powodu. Środki te wzrosły również na terenie osiedla nr 7 i 8, ale wzrost ten był znacznie mniejszy. W trzech osiedlach zaobserwowano zmniejszenie się łącznej kwoty przeznaczanej na pomoc z powodu niepełnosprawności (osiedle nr 2, 3 i 5). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców największe środki w 2015 roku przeznaczono na pomoc dla osób niepełnosprawnych na terenie osiedla nr 1, w dalszej kolejności nr 8. Najlepsza sytuacja pod tym względem panowała na terenie osiedla nr 2 (mniej niż 30 000 zł na 1000 mieszkańców).

Tabela 14. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na niepełnosprawność

Jednostka	2013		2014		2015		Różnica		Kwota na 1000 mieszkańców w 2015 roku	
	Kwota pomocy	Niepełnosprawność	Kwota pomocy	Niepełnosprawność	Kwota pomocy	Niepełnosprawność	Ogółem	Niepełnosprawność	Ogółem	Niepełnosprawność
Osiedle nr 1	834424,10	670683,90	609095,56	557106,12	1001735,43	773342,74	167 311,33	102 658,84	245 042,91	189 173,86
Osiedle nr 2	317434,42	193508,82	316907,69	200421,25	305476,40	175514,94	-11 958,02	-17 993,88	50 752,02	29 160,15
Osiedle nr 3	319475,50	283929,42	325508,62	214211,53	43643,34	235714,27	-275 832,16	-48 215,15	16 935,72	91 468,48
Osiedle nr 4	177853,69	110076,02	161738,04	99857,42	167740,91	112932,75	-10 112,78	2 856,73	47 131,47	31 731,60
Osiedle nr 5	285005,63	223339,94	281392,74	212150,24	274008,39	133123,30	-10 997,24	-90 216,64	120 708,54	58 644,63
Osiedle nr 6	350619,59	198511,08	264821,77	205774,36	402427,90	203403,09	51 808,31	4 892,01	76 058,95	38 443,22
Osiedle nr 7	301491,96	180695,59	308500,97	198657,65	334045,22	214376,83	32 553,26	33 681,24	145 871,28	93 614,34
Osiedle nr 8	33297,87	20841,02	19993,70	17384,70	48166,79	38630,93	14 868,92	17 789,91	125 108,55	100 340,08
Miasto	2619602,76	1881585,79	2287959,09	1705563,27	2577244,38	1887038,85	-42358,38	5453,06	97331,64	71265,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

Podobnie zróżnicowana jest sytuacja w odniesieniu do pomocy z powodu bezradności. W trzech osiedlach (1, 3 i 5) łączna pomoc finansowa z tego powodu w latach 2013-2015 zmniejszyła się. Jednocześnie największy wzrost łącznej pomocy zaobserwowano na terenie osiedla nr 2. Wartość środków w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była bardziej wyrównana pomiędzy osiedlami niż w przypadku pomocy z innego powodu. Największe środki przeznaczono na pomoc mieszkańców osiedla nr 3, ale niewiele mniejsze na terenie osiedla nr 1 i 7. Na osiedlu nr 4 sytuacja była najlepsza, środki pomocy nie przekroczyły wartości 15 000 zł na 1000 mieszkańców.

Tabela 15. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na bezradność

Jednostka	2013		2014		2015		Różnica		Kwota na 1000 mieszkańców w 2015 roku	
	Kwota pomocy	Bezradność	Kwota pomocy	Bezradność	Kwota pomocy	Bezradność	Ogółem	Bezradność	Ogółem	Bezradność
Osiedle nr 1	834424,10	165200,23	609095,56	161516,64	1001735,43	144034,16	167311,33	-21 166,07	245 042,91	35 233,41
Osiedle nr 2	317434,42	114540,86	316907,69	117032,90	305476,40	143843,24	-11958,02	29 302,38	50 752,02	23 898,20
Osiedle nr 3	319475,50	131495,77	325508,62	117525,99	43643,34	93172,22	-275832,16	-38 323,55	16 935,72	36 155,30
Osiedle nr 4	177853,69	33017,32	161738,04	24011,69	167740,91	53312,55	-10112,78	20 295,23	47 131,47	14 979,64
Osiedle nr 5	285005,63	72598,71	281392,74	81363,16	274008,39	70199,04	-10997,24	-2 399,67	120 708,54	30 924,69
Osiedle nr 6	350619,59	99848,77	264821,77	128421,30	402427,90	120388,46	51808,31	20 539,69	76 058,95	22 753,44
Osiedle nr 7	301491,96	69803,98	308500,97	72030,41	334045,22	81057,33	32553,26	11 253,35	145 871,28	35 396,21
Osiedle nr 8	33297,87	7432,47	19993,70	250,00	48166,79	9490,22	14868,92	2 057,75	125 108,55	24 649,92
Miasto	2619602,76	693938,11	2287959,09	702152,09	2577244,38	715497,22	-42358,38	21559,11	97331,64	27021,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim

3.1.4. Bezpieczeństwo mieszkańców

W 2016 roku na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego zanotowano łącznie 2199 zdarzeń związanych z bezpieczeństwem mieszkańców. Największy udział w takich zdarzeniach mają kradzieże, które stanowią ponad 76% wszystkich interwencji Policji. Ponad 10% stanowiły kradzieże z włamaniem, co oznacza, że wszystkie rodzaje kradzieży stanowią ponad 87% ogółu zdarzeń rejestrowanych przez Policję. Niewiele ponad 4% stanowią zdarzenia związane z uszkodzeniem ciała. Interwencje związane z posiadaniem i zażywaniem narkotyków stanowią tylko 3,4%. Przestępstwa przeciwko rodzinie oraz stosowanie przemocy psychicznej stanowiły zaledwie 2,7% zdarzeń, a najmniejsze znaczenie w mieście mają rozboje (1,3%) oraz bójki (1,1%).

Na terenie miasta można wyróżnić trzy obszary na których dochodzi do wyżej opisanych zdarzeń niebezpiecznych, są to:

1. ul. Warszawska, ul. Sportowa, ul. Graniczna i ul. Okunin
2. ul. Przytorowa, ul. Miła, ul. Wojska Polskiego, ul. Berlinga, ul. Łączna
3. Twierdza Modlin oraz Górka.

Najwięcej zdarzeń miało miejsce na obszarze nr 1 (1 488 zdarzeń), co stanowiło 67,7% wszystkich interwencji. Najbardziej bezpieczna okazała się Twierdza Modlin (14,1%). W Nowym Dworze Mazowieckim policja prowadzi również statystyki wypełnionych formularzy „Niebieska karta”. W 2012 roku wypełniono 8 formularzy, w kolejnych dwóch latach po 6, natomiast w 2015 roku liczba formularzy wzrosła prawie dwukrotnie do 15.

Tabela 16. Liczba przestępstw i wykroczeń w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku

Rodzaj interwencji	Liczba interwencji	Udział %
Bójki	25	1,1%
Narkotyki	74	3,4%
Kradzieże	1676	76,2%
Kradzieże z włamaniem	239	10,9%
Rozboje	29	1,3%
Uszkodzenia	96	4,4%
Przeciwko rodzinie	60	2,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim

Tabela 17. Liczba przestępstw i wykroczeń w poszczególnych obszarach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku

	Bójki	Narkotykowe	Kradzieże	Kradzieże z włamaniem	Rozboje	Uszkodzenie mienia	Przeciwko rodzinie (znęcanie się psychiczne i fizyczne)
Ul. Warszawska, Sportowa, Graniczna, Okunin	16	44	1210	128	20	56	32
Ul. Przytorowa, Miła, Wojska Polskiego, Berlinga, Łączna (Osiedle Młodych)	2	14	276	56	5	18	13
Twierdza Modlin, Górka	7	16	190	55	4	22	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Dworze Mazowieckim

3.1.5. Edukacja i poziom oświaty

W 2011 roku liczba uczniów szkół podstawowych w Nowym Dworze Mazowieckim (Osiedla nr 2,4,6 i 7) wyniosła 1861 osób i wzrosła o prawie 10% w 2015 roku (2043 uczniów). Liczba uczniów tych szkół wzrosła na terenie Osiedli nr 2, 4 i 6, ale najwyraźniej wzrost ten zauważono w szkołach na terenie Osiedla nr 2 (28,1%). Jednocześnie w szkole podstawowej Osiedla nr 7 odnotowano spadek liczby uczniów o blisko 25%. Najwięcej uczniów szkół podstawowych uczęszcza do szkół na Osiedlu nr 4 i 2, odpowiednio po 36,1% i 34,6%).

Tabela 18. Liczba uczniów szkół podstawowych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Jednostka	2011	2012	2013	2014	2015
Osiedle nr 7	295	266	226	223	223
Osiedle nr 6	355	331	339	369	376
Osiedle nr 4	660	661	668	684	738
Osiedle nr 2	551	549	577	627	706
Miasto	1861	1807	1810	1903	2043

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Uczniowie trzech szkół podstawowych w Nowym Dworze Mazowieckim uzyskali wynik ze sprawdzianu 6-klasisty z języka polskiego niższy niż średnio w całym kraju (71%). Tylko uczniowie Zespołu Szkół nr 1 uzyskali wynik wyższy (75,1%). Zdecydowanie gorsze wyniki uzyskano ze sprawdzianu z matematyki. Średnia dla Polski wynosiła 54%, natomiast w szkole podstawowej nr 3, 4 i 5 wyniki były niższe. Także w Zespole Szkół uczniowie uzyskali wyniki lepsze niż średnia dla całego kraju – zarówno z matematyki i języka angielskiego.

Tabela 19. Wyniki sprawdzianu 6-klasisty w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku

Szkoła	Język polski	Matematyka	Język angielski
SP nr 5	63,7%	41,6%	70,1%
SP nr 4	65,1%	53,0%	69,5%
SP nr 3	69,6%	40,1%	62,2%
ZS nr 1	75,1%	55,3%	81,4%
POLSKA	71,0%	54,4%	71,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Edukacyjnej w Warszawie

W odróżnieniu od szkół podstawowych, liczba uczniów szkół gimnazjalnych w Nowym Dworze Mazowieckim (Osiedla nr 1, 2, 6 i 7) zmniejszyła się o 6% i wyniosła w 2015 roku 887 osób. Spadek liczby uczniów zaobserwowano na terenie osiedla nr 6 i 7, przy czym na osiedlu nr 7 spadek ten był większy niż 43%. Jednocześnie na terenie Osiedla nr 2 liczba uczniów w gimnazjach wzrosła o ponad 10%.

Do egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku przystąpiło łącznie 284 uczniów. Z części humanistycznej uzyskali oni średnio 64,2% punktów, natomiast z części matematycznej 46,3%. Były to wyniki najwyższe w całym powiecie nowodworskim. Jedynie w przypadku przedmiotów przyrodniczych uczniowie Nowego Dworu Mazowieckiego otrzymali wynik niższy niż w jednej gminie powiatu nowodworskiego (Zakroczym).

Tabela 20. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku wg przedmiotów

Przedmiot	Liczba uczniów	Wynik
Język polski	284	64,4%
Matematyka	284	46,3%
Przedmioty przyrodnicze	284	48,6%
Język angielski podstawowy	255	69,4%
Język angielski rozszerzony	218	52,1%
Język niemiecki podstawowy	29	61,1%
Język niemiecki rozszerzony	5	74,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Edukacyjnej w Warszawie

Łączna liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Nowym Dworze Mazowieckim wzrosła w latach 2011-2015 o 4,5%. Jednak pomiędzy poszczególnymi Osiedlami występują bardzo istotne różnice. Na terenie Osiedla nr 7 łączna liczba uczniów zmalała o 31,%, natomiast na terenie Osiedla nr 2 Wzrosła o 22%.

Tabela 21. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015

Jednostka	2011	2012	2013	2014	2015
Osiedle nr 7	171	173	126	113	96
Osiedle nr 6	183	182	181	176	162
Osiedle nr 1	301	308	306	290	310
Osiedle nr 2	289	278	286	289	319
Miasto	944	941	899	868	887

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Poziom edukacji w Nowym Dworze Mazowieckim prezentuje również trzyletni wskaźnik edukacyjnej wartości dodanej. Wskaźnik ten określa wkład szkoły w wyniki egzaminu uczniów i jest nazywany również wskaźnikiem efektywności nauczania. Jest miarą relatywną i odnosi się do wcześniejszych wyników uczniów. Wartości trzyletnich wskaźników dla lata 2013-2015 dla szkół gimnazjalnych prezentuje tabela 19. Prezentowane w tabeli przedziały ufności to przedziały, które przy określonym współczynniku ufności zawierają prawdziwą wartość analizowanego parametru.

Tabela 22. Edukacyjna wartość dodana

	Wartość	Część humanistyczna	Część matematyczna	Historia i WOS	Język Polski	Przedmioty przyrodnicze	Matematyka
EWD	Górna granica przedziału ufności	3,8	-0,3	2,6	5,3	0	0,1
	Oszacowanie punktowe	2	-2	0,5	3,5	-2	-1,7
	Dolna granica przedziału ufności	0,2	-3,8	-1,6	1,7	-4,1	-3,5
Średni wynik	Górna granica przedziału ufności	104,7	100,4	103,2	106,3	100,5	100,7
	Oszacowanie punktowe	102	97,6	100,4	103,6	97,7	98
	Dolna granica przedziału ufności	99,2	94,8	97,6	101	94,9	95,2
	Liczba uczniów	143	143	143	143	143	143

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Badań Edukacyjnych (www.ibe.edu.pl)

Analizując dolne i górne granice przedziałów ufności zarówno dla wskaźnika EWD i średnich wyników punktowych z egzaminu gimnazjalnego należy stwierdzić, że jedynie z przedmiotów humanistycznych (ogółem) i poszczególnych przedmiotów humanistycznych (język polski, historia i WOS) uczniowie szkół w Nowym Dworze Mazowieckim osiągnęli wyniki lepsze niż średnia w całym kraju. Szkoły wykazały się też wyższą efektywnością nauczania. Najbardziej jest to widoczne w przypadku wyników z języka polskiego, gdzie przedział ufności dla wartości EWD wyniósł 1,7-5,3, a oszacowanie punktowe 3,5. Jest to wartość znacznie wyższa niż średnia dla całego kraju. Jedynie z egzaminu z języka polskiego dolna granica przedziału ufności dla średniego wyniku, osiągnęła poziom wyższy niż średnia w całym kraju. W przypadku części matematycznej egzaminu gimnazjalnego wyniki nie były aż tak optymistyczne. Ogółem uczniowie Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2013-2015

osiągali wyniki praktycznie poniżej średniej (jedynie górna granica przedziału ufności przekracza wartość średnią), a pod względem efektywności nauczania szkoły nie osiągnęły wartości średniej dla całego kraju. Co interesujące, uzyskano gorsze wyniki dla przedmiotów przyrodniczych niż dla matematyki. W obu przypadkach górne granice przedziału ufności dla średniego wyniku przekroczyły wartość średnią dla kraju, ale w przypadku wskaźnika efektywności nauczania wyniki dla przedmiotów przyrodniczych były znacznie gorsze, przedział ufności dla EWD wyniósł (-4,1;0).

3.1.6. Działalność organizacji pozarządowych

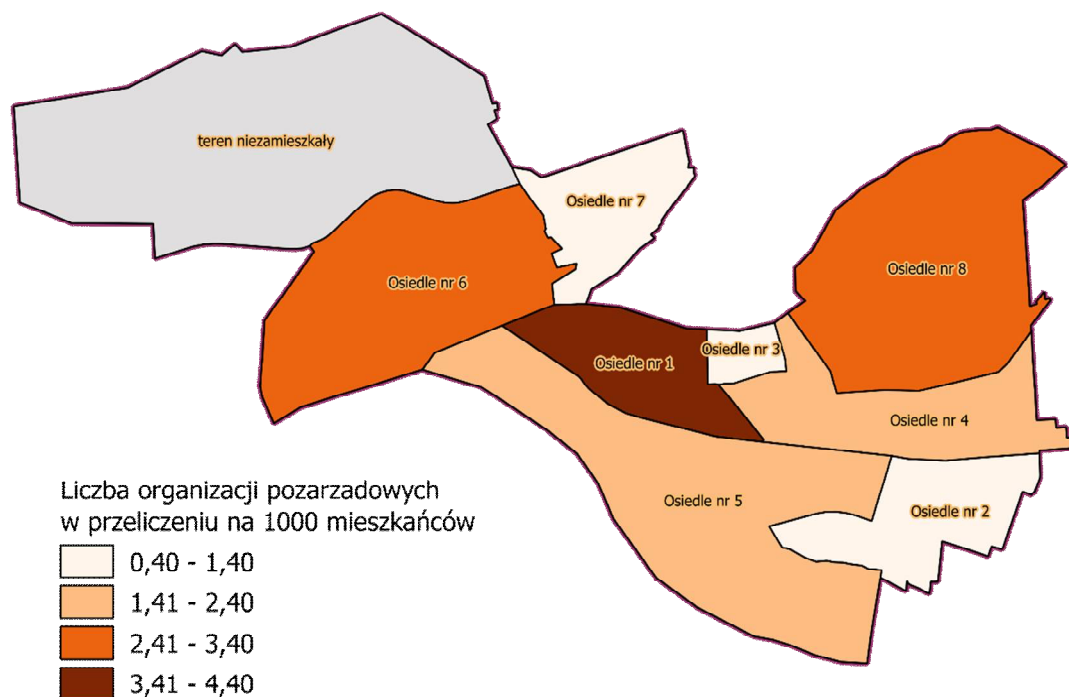
Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego funkcjonuje 56 organizacji pozarządowych. Najwięcej takich organizacji działa na terenie Osiedla nr 1 (18 organizacji) i Osiedla nr 6 (16 organizacji), łącznie w tych dwóch jednostkach zlokalizowano ponad połowę wszystkich organizacji pożytku publicznego. Wśród wszystkich organizacji dominują te o charakterze ogólnym, mniejszy udział mają stowarzyszenia zwykłe (obecne w czterech osiedlach), uczniowskie kluby sportowe oraz fundacje (obecne również w czterech osiedlach). Biorąc pod uwagę liczbę ludności poszczególnych osiedli, największa koncentracja organizacji pozarządowych występuje na terenie osiedla nr 1, gdzie na 1000 mieszkańców przypadają ponad 4 organizacje. Pod tym względem wyróżnia się także osiedle nr 6, gdzie funkcjonują 3 organizacje na 1000 mieszkańców. Najmniejsza koncentracja takich placówek występuje na terenie osiedla nr 2 (0,8) i nr 7 (0,4).

Tabela 23. Liczba organizacji pozarządowych w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku

Jednostka	KRS	Stowarzyszenia zwykłe	Uczniowskie kluby sportowe	Fundacje	Na 1000 mieszkańców
Osiedle nr 1	13	1	1	3	4,4
Osiedle nr 2	3	1	1	0	0,8
Osiedle nr 3	3	0	0	0	1,2
Osiedle nr 4	4	1	1	2	2,2
Osiedle nr 5	3	0	0	1	1,8
Osiedle nr 6	9	1	1	5	3,0
Osiedle nr 7	0	0	1	0	0,4
Osiedle nr 8	1	0	0	0	2,6
Miasto	36	4	5	11	2,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 2. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

3.1.7. Frekwencja wyborcza

Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego wykazują zróżnicowane zainteresowanie udziałem w wyborach władz publicznych poszczególnych szczebli. W 2014 roku w wyborach samorządowych wzięło udział 47,3% uprawnionych do głosowania mieszkańców miasta. Frekwencja ta była porównywalna z poziomem ogólnopolskim (47,2%), ale wyraźnie niższa niż w powiecie nowodworskim (52,9%) oraz województwie mazowieckim (51,1%).

Tabela 24. Frekwencja wyborcza w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2014-2015

Jednostka	Wybory samorządowe 2014	Wybory do sejmu i senatu 2015	Wybory prezydenckie 2015
Nowy Dwór Mazowiecki	47,3%	53,4%	57,8%
Powiat nowodworski	52,9%	49,7%	56,3%
Województwo mazowieckie	51,1%	58,7%	61,6%
Polska	47,2%	50,9%	55,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (www.pkw.gov.pl)

Rok później miały miejsce wybory do sejmu i senatu RP, w których wzięło udział 53,4% osób uprawnionych do głosowania. Frekwencja w mieście była wyższa niż w powiecie nowodworskim (49,7%) oraz w całym kraju (50,9%), ale wyraźnie niższa niż w województwie mazowieckim (58,7%).

Tabela 25. Frekwencja wyborcza w poszczególnych okręgach wyborczych w 2014 i 2015 roku

Nr okręgu	Wybory samorządowe 2014	Wybory parlamentarne 2015	Wybory prezydenckie 2015
1	45,5	56,5	61,1
2	46,5	61,1	63,5
3	51,5	59,1	62,4
4	42,2	49,9	55,8
5	48,0	57,9	62,6
6	46,8	49,9	52,3
7	49,6	53,8	59,7
8	46,6	53,4	57,8
9	46,7	47,3	54,3
10	44,4	52,0	55,6
11	44,7	49,3	54,2
12	54,0	49,0	53,8
13	40,0	30,4	47,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej (www.pkw.gov.pl)

Znacznie wyższy poziom osiągnęła frekwencja w wyborach prezydenckich w 2015 roku. W Nowym Dworze Mazowieckim do wyborów przystąpiło 57,8% uprawnionych, co było wartością wyższą niż w całym kraju (55,3%) oraz powiecie nowodworskim (56,3%). Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego byli jednak mniej aktywni niż mieszkańcy całego województwa, gdzie wybór prezydenta dokonało 61,6% uprawnionych do głosowania.

3.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

3.2.1. Położenie i struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Nowy Dwór Mazowiecki położony jest w województwie mazowieckim, 34 km na północ od Warszawy, przy szlakach komunikacyjnych: drogowym (trasa szybkiego ruchu Warszawa-Gdańsk), kolejowym (łączącym Warszawę z portami Wybrzeża) i rzeczny (północ - południe). Miasto jest siedzibą powiatu nowodworskiego, w skład którego wchodzi:

- gminy miejskie: Nowy Dwór Mazowiecki
- gminy miejsko-wiejskie: Nasielsk, Zakroczym
- gminy wiejskie: Czosnów, Leoncin, Pomiechówek

Rysunek 3. Położenie Nowego Dworu Mazowieckiego na tle powiatu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju

Nowy Dwór Mazowiecki sąsiaduje z gminami: Zakroczym, Pomiechówek i Czosnów (powiat nowodworski) oraz Wieliszew i Jabłonna (powiat legionowski).

Nowy Dwór Mazowiecki leży na Nizinie Środkowopolskiej w Kotlinie Warszawskiej, w obszarze Wysoczyzn Płońskiej i Ciechanowskiej. Miasto usytuowane jest na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą, które łączą się w jego granicach. Wisła wyznacza południową i południowo - zachodnią granicę miasta, a Narew z Wkrą północną. Rzeka Narew natomiast przecina poziomo miasto na pół, oddzielając część rdzenną miasta od osiedli Modlin Twierdza i Modlin Stary. Część rdzenna miasta leży średnio na wysokości 75 m. n.p.m., natomiast średnia wysokość położenia dzielnic: Modlin Twierdza i Modlin Stary to ok. 100 m. n.p.m. (wys. max. 107,6 m. n.p.m.). Najniższy punkt znajduje się na brzegu Narwi, na przedłużeniu ulicy Spacerowej (70,7 m. n.p.m.). Najwyżej położone w mieście są lasy Księża Góra i dawny cmentarz żydowski (powyżej 85 m.n.p.m.).

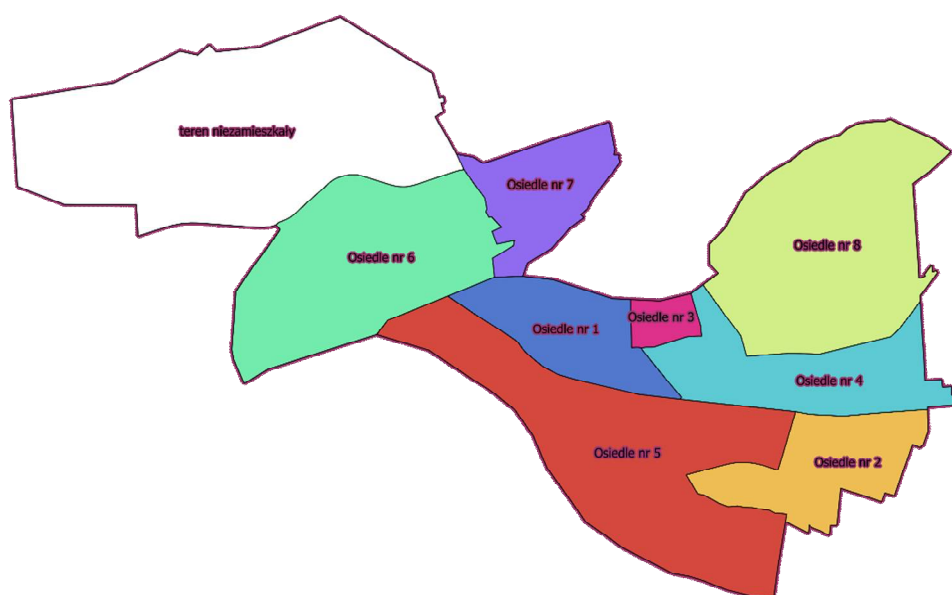
3.2.2. Struktura użytkowania gruntów

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki zajmuje obszar 2 821 ha, tj. 0,08% powierzchni województwa mazowieckiego. Powierzchnia miasta w latach 2011-2015 nie uległa zmianie. W Nowym Dworze Mazowieckim utworzono „osiedla” jako samorządowe jednostki pomocnicze miasta¹. Obszar miasta został podzielony na 8 osiedli:²:

- Osiedle Nr 1 – Osiedle Centrum
- Osiedle Nr 2 – Osiedle Młodych
- Osiedle Nr 3 – Osiedle Pólko (obszar po północnej stronie ul. Bohaterów Modlina)
- Osiedle Nr 4 – Osiedle Pólko (obszar po południowej stronie ul. Bohaterów Modlina)
- Osiedle Nr 5 – Osiedle Nowodworzanka
- Osiedle Nr 6 – Osiedle Modlin Twierdza
- Osiedle Nr 7 – Osiedle Modlin Stary
- Osiedle Nr 8 – Osiedle Okunin

Podział Nowego Dworu Mazowieckiego na osiedla przedstawia kolejny rysunek.

Rysunek 4. Podział Nowego Dworu Mazowieckiego na osiedla

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika do Uchwały Nr XV/157/15 Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim z dnia 22 grudnia 2015 r.

Użytki rolne zajmują łącznie 680 ha miasta (tj. 24,1% powierzchni całego miasta) z czego większość, bo aż 260 ha stanowią grunty orne (9,2%). Niewielki udział w powierzchni miasta zajmują również łąki trwałe (7,6%),

¹ Uchwały Nr IX/117/95 Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim z dnia 24 maja 1995 w sprawie utworzenia osiedli w mieście.

² Uchwała V/46/2003 Rady Miejskiej w Nowym Dworze Mazowieckim z dnia 20 lutego 2003 r. zmieniająca uchwałę.

pastwiska trwałe (5,8%) oraz użytki rolne zabudowane (1,2%). Nieznaczną część powierzchni Nowego Dworu Mazowieckiego zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - 325 ha (tj. 11,5% powierzchni miasta), z czego lasy stanowią 207 ha.

Największy udział w powierzchni miasta stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane, obejmujące 1 280 ha (tj. 45,4%), w tym najwięcej - tereny komunikacyjne inne - 582 ha (20,6%). Znaczny udział w tej grupie mają również tereny zabudowane inne - 200 ha (7,1%), mieszkaniowe - 178 ha (6,3%) oraz drogi - 144 ha (5,1%). Nieużytki zajmują 2,2% powierzchni miasta, natomiast tereny różne - 5,4%.

Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się na tle województwa mazowieckiego znacznym udziałem gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Znacznie mniejszy, niż średnia dla regionu, jest odsetek użytków rolnych, gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych.

Tabela 26. Użytkowanie terenów Nowego Dworu Mazowieckiego i województwa mazowieckiego w 2014 roku – ogólne kategorie

Jednostka	Użytek						
	użytki rolne razem	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	grunty pod wodami razem	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	użytki ekologiczne	nieużytki	tereny różne
	%						
Mazowieckie	67,60	24,45	1,18	5,59	0,05	0,96	0,17
Nowy Dwór Mazowiecki	24,10	11,52	11,38	45,37	0,00	2,20	5,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.2.3. Infrastruktura techniczna

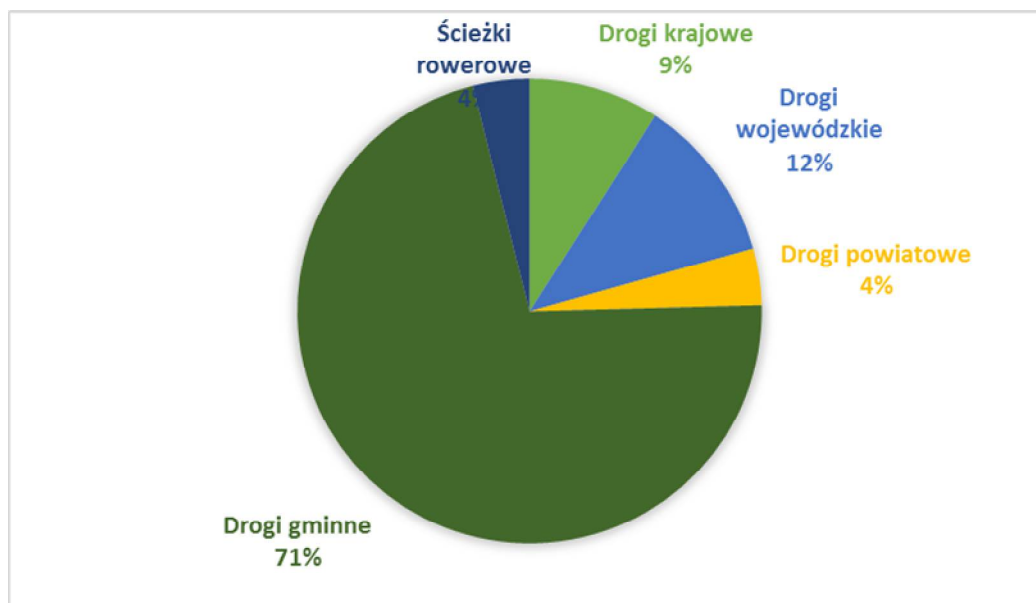
Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się dobrą dostępnością komunikacyjną – posiada dogodne połączenia komunikacyjne: drogowe, kolejowe i lotnicze. Miasto znajduje się w obszarze oddziaływania trasy szybkiego ruchu E-7 (granica państwa – Kraków – Warszawa – Gdańsk), co zapewnia między innymi dobre powiązanie z Warszawą. Przez miasto przebiegają również drogi wojewódzkie:

- droga wojewódzka nr 630 (Nowy Dwór – Jabłonna) o charakterze regionalnym i jej kontynuacja – droga krajowa nr 633 Jabłonna ul. Modlińska znaczenia międzyregionalnego, zapewniająca dobre powiązanie ze stolicą;
- droga wojewódzka nr 631 przechodząca ulicami: Warszawską, Bohaterów Modlina i Okunin, łącząca Warszawę z Nowym Dworem Mazowieckim;
- droga wojewódzka 579, biegnąca ul. Gen Wiktora Thommee, mostami nad Narwią i Wisłą, łącząca Kazuń Polski z Radziejowicami, powiązana z drogą E-7;
- droga wojewódzka nr 623 (Serock – Zakroczym) obsługująca głównie zespół mieszkaniowy Stary Modlin.

Przez Nowy Dwór Mazowiecki przebiega łącznie 78 077 m dróg, z czego największy udział stanowią drogi gminne (74,4%). Jak już zauważono znaczący jest również udział dróg krajowych (9,5%) oraz wojewódzkich (12,0%). Mieszkańcy oraz odwiedzający miasto mają do dyspozycji 3 200 m ścieżek rowerowych.

Rysunek 5. Struktura sieci drogowej w Nowym Dworze Mazowieckim

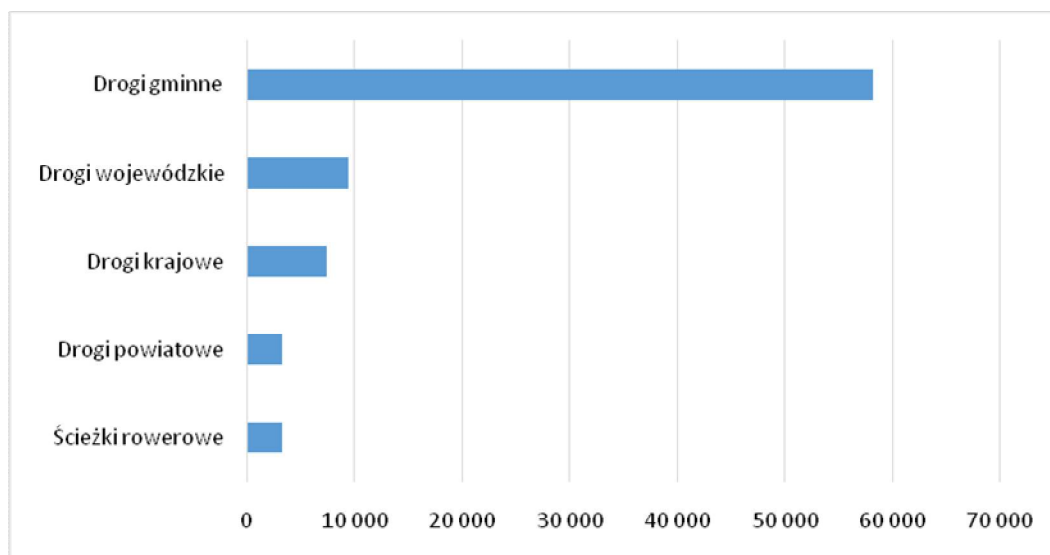

Źródło: Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015

W Nowym Dworze Mazowieckim drogi gminne o nawierzchni twardej (ulepszone) stanowią 74,6% ogółu dróg gminnych. Drogi o nawierzchni nieutwardzonej natomiast 17,5%, 7,8% dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą.

W mieście prowadzone są prace z zakresu modernizacji sieci drogowej (w tym budowa nowych dróg lub przebudowa istniejących dróg), jednak nadal istnieją poważne deficyty w tym zakresie, wynikające z rozbudowy miasta oraz znacznego wzrostu liczby samochodów.

Rysunek 6. Sieć dróg w granicach Miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Źródło: Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015

Nowy Dwór Mazowiecki położony jest przy szlaku kolejowym, łączącym Warszawę z portami Wybrzeża. Dwutorowa linia kolejowa (Warszawa – Wybrzeże), z jednej strony utrudnia komunikację wewnątrz miasta, z drugiej strony kolej ułatwia mieszkańcom dojazdy do pracy.

Główny dworzec PKP zlokalizowany jest w Nowym Dworze Mazowieckim przy ulicy gen. J.P. Morawicza 4, w bezpośrednim sąsiedztwie dworca autobusowego. Realizowane są połączenia kolejowe m.in. do: Ciechanowa, Mławy, Działdowa, Płońska, Sierpca, Płocka, Legionowa, Radzymina i Tłuszcza oraz Warszawy. W mieście zatrzymują się pociągi spółki PKP InterCity, co daje mieszkańcom możliwość bezpośrednich podróży między innymi do Krakowa czy Gdańska.

Na terenie miasta zlokalizowana jest też stacja kolejowa Modlin, której znaczenie w związku z otwarciem portu lotniczego Warszawa – Modlin ciągle wzrasta. W 2011 roku ukończono prace modernizacyjne budynku dworca. Poza remontem budynku, dostosowano go również do obsługi osób niepełnosprawnych oraz zainstalowano monitoring. Na pierwszym piętrze istnieje hostel kategorii Bed&Breakfast. Nieopodal dworca ma powstać stacja Lotnisko Modlin. Z dworca, poza mieszkańcami, korzystają również turyści (zainteresowani przede wszystkim zwiedzaniem Twierdzy Modlin, stacja położona jest ok. 2 km od Twierdzy) oraz osoby korzystające z lotniska.

Modlin dzięki pobliskiemu lotnisku, ma bardzo dobre połączenie z Warszawą. W ciągu całego dnia na trasie Modlin – Warszawa do dyspozycji podróżnych są 42 połączenia (14 połączeń lotniskowych oznaczonych specjalnym piktogramem samolotu oraz 28 pociągów kursujących przez Modlin na linii w kierunku do Działdowa). Spośród 14 połączeń lotniskowych 11 pociągów łączy dwa porty lotnicze w obrębie Mazowsza: Lotnisko Warszawa/Modlin oraz Lotnisko Chopina, a pozostałe trzy kursują na trasie Modlin – Warszawa Zachodnia. Pomiędzy stacją kolejową Modlin, a terminalem Lotniska Warszawa/Modlin, co 20-30 minut kursują specjalne autobusy lotniskowe w barwach Kolei Mazowieckich. Mogą pomieścić do 70 pasażerów, są klimatyzowane, a także przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych³.

Ważnym węzłem komunikacyjnym jest również dworzec PKS, położony w sąsiedztwie dworca PKP Nowy Dwór Mazowiecki. Mieszkańcy mają do dyspozycji 3 linie miejskie, zapewniające dojazd do centrum miasta z peryferyjnych osiedli. Są to:

³ <http://modlinairport.pl/pociag-kolei-mazowieckich.html>

Rysunek 7. Trasa linii miejskiej 11

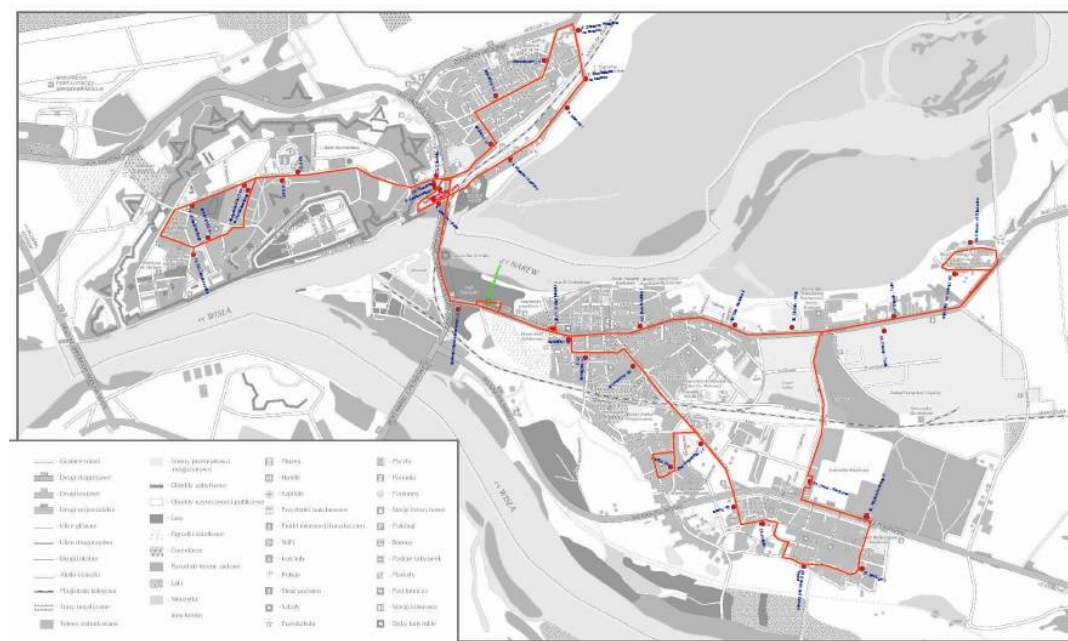
- Linia miejska nr 11

Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/58,komunikacja.html>

- Linia miejska nr 12

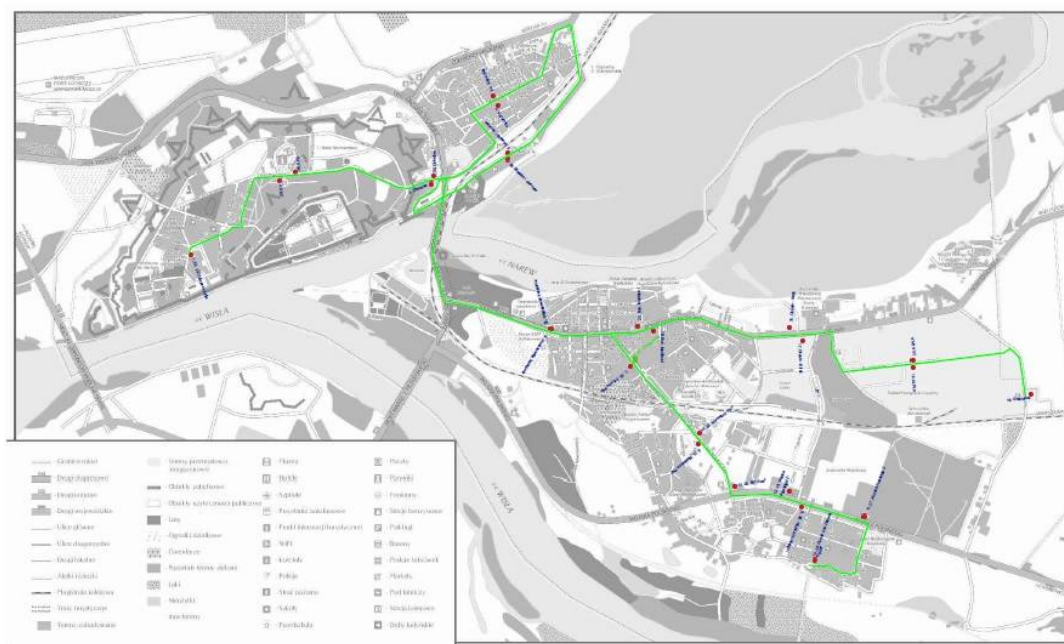
Rysunek 8. Trasa linii miejskiej 12

Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/58,komunikacja.html>

- Linia miejska nr 14

Rysunek 9. Trasa linii miejskiej 14

Źródło: <https://www.nowydwormaz.pl/58,komunikacja.html>

Funkcjonuje także prywatna komunikacja autobusowa na trasie Nowy Dwór Mazowiecki – Warszawa.

Jak już wspomniano, na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki zlokalizowany jest port lotniczy Warszawa – Modlin. Jest to lotnisko cywilne, otwarte w 2012 roku. W 2015 roku lotnisko obsłużyło 2 591 743 osób. Główne kraje podróży to: Wielka Brytania, Włochy, Polska, Hiszpania oraz Belgia.

Infrastruktura komunalna

Poziom rozwoju infrastruktury komunalnej w mieście Nowy Dwór Mazowiecki może być oceniony jako dobry. Licząca 50,5km sieć wodociągowa doprowadza wodę do 1 469 gospodarstw domowych, korzysta z niej 91,4% mieszkańców miasta. W latach 2011-2014 odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej wzrósł o 0,4%. Liczba przyłączy wzrosła o 72 (1 397 w 2011 roku do 1 469 w 2014 roku). W 2014 roku mieszkańcom gminy dostarczono 833,9 dam³ wody a więc o 95,5 dam³ mniej aniżeli w 2011 roku.

W latach 2011-2014 sieć kanalizacyjna w Nowym Dworze Mazowieckim nieznacznie się wydłużyła (z 70,1 km do 79,1 km). W 2014 roku z sieci kanalizacyjnej w gminie korzystało 82,5% mieszkańców (tj. o 1,9% więcej aniżeli w 2011 roku). Liczba przyłączy wzrosła o 16% (z 898 w 2011 roku do 1 069 w 2014 roku).

Od 1 stycznia 2002 r. usługi wodno-kanalizacyjne na terenie miasta świadczy Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nowym Dworze Mazowieckim, gwarantując mieszkańcom m.in. zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Zakład korzysta z dwóch ujęć: „Warszawska” i „Wista”. Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego znajduje się miejska oczyszczalnia ścieków „Południe” o przepustowości 7 000 m³/d (42 000 RLM). Po odwodnieniu i higienizacji wapnem osad jest wywożony na składowisko odpadów w Zakroczymiu podobnie odwodnione i sprasowane kratki, odwodniony piasek wywożone są na składowisko.

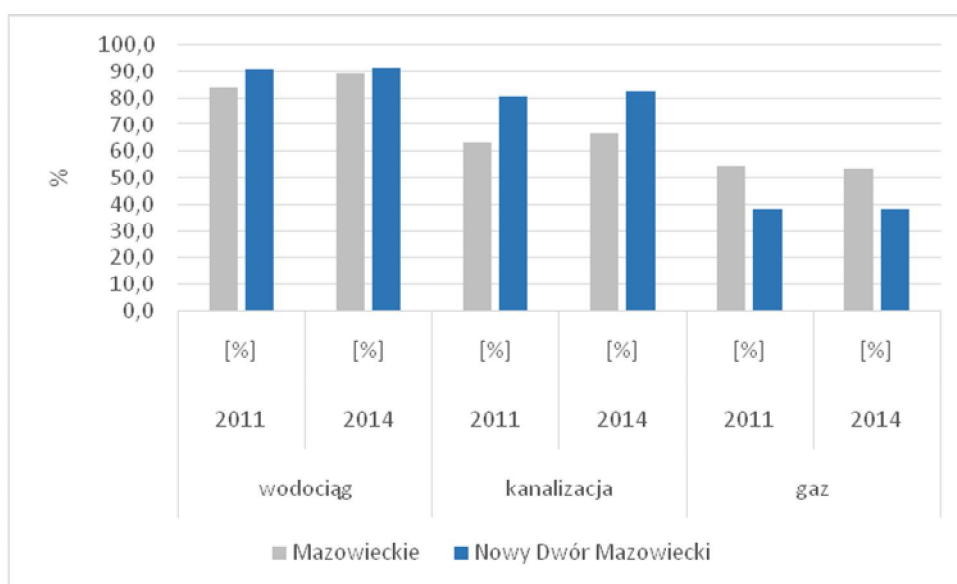
Licząca 32 965 m sieć gazowa doprowadzona jest do 1 047 budynków, korzysta z niej 38,3% mieszkańców. W latach 2011-2014 liczba mieszkańców korzystających z sieci gazowej nieznacznie zmalała: z 4 055 osób w 2011 roku do 3 953 osób w 2014 roku.

Eksploracją urządzeń gazowniczych i dostawą gazu przewodowego zajmują się Mazowieckie Okręgowe Zakłady Gazownictwa. Dostawa gazu realizowana jest z gazociągu wysokiego ciśnienia d500mm relacji Puławy – Warszawa – Włocławek, z którego w rejonie Skrzyszewa wyprowadzone jest odgałęzienie d100mm do stacji red.-pomiarowej I stopnia przy ul. Bohaterów Modlina w dzielnicy Okunin.

Źródłem ciepła dla miasta jest ciepłownia centralna przy ul. Przemysłowej. Dostęp do sieci ciepłej ma 70% mieszkańców. Podstawowym źródłem energii elektrycznej dla odbiorców komunalnych w mieście jest RPZ 110/15kV „Nowy Dwór” zasilany jednostronnie linią dwutorową z Płońska i Pomiechówka. Dostawa energii elektrycznej jest powszechna. Eksploatatorem istniejących urządzeń elektroenergetycznych jest Zakład Energetyczny Warszawa Teren rejon w Legionowie⁴.

Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się wysokim stopniem wykorzystania sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej na tle województwa mazowieckiego. Niewielki jest natomiast odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej, jest to jednak cecha charakterystyczna dla miast małych i średnich w regionie. Warto dodać, że infrastruktura komunalna jest w mieście rozbudowywana.

Rysunek 10. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Nowym Dworze Mazowieckim i woj. mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Infrastruktura mieszkaniowa

W 2014 roku zasób mieszkaniowy miasta Nowy Dwór Mazowiecki tworzyło 11 110 mieszkań, w których znajdowało się w 37 766 izb o łącznej powierzchni użytkowej 656 547 m². W latach 2011-2014 zasób mieszkaniowy gminy nieznacznie się zwiększył.

Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

mieszkania		izby		powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	
2011	2014	2011	2014	2011	2014
10 641	11 110	36 315	37 766	625 634	656 547

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

⁴ Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła w Nowym Dworze Mazowieckim 22,2 m², w latach 2011-2014 zmalała o 0,9 m². Przeciętna powierzchnia użytkowania mieszkania na 1 000 mieszkańców w mieście wyniosła w 2014 roku 391,7 m² o 14,7 m² więcej aniżeli w 2011 roku.

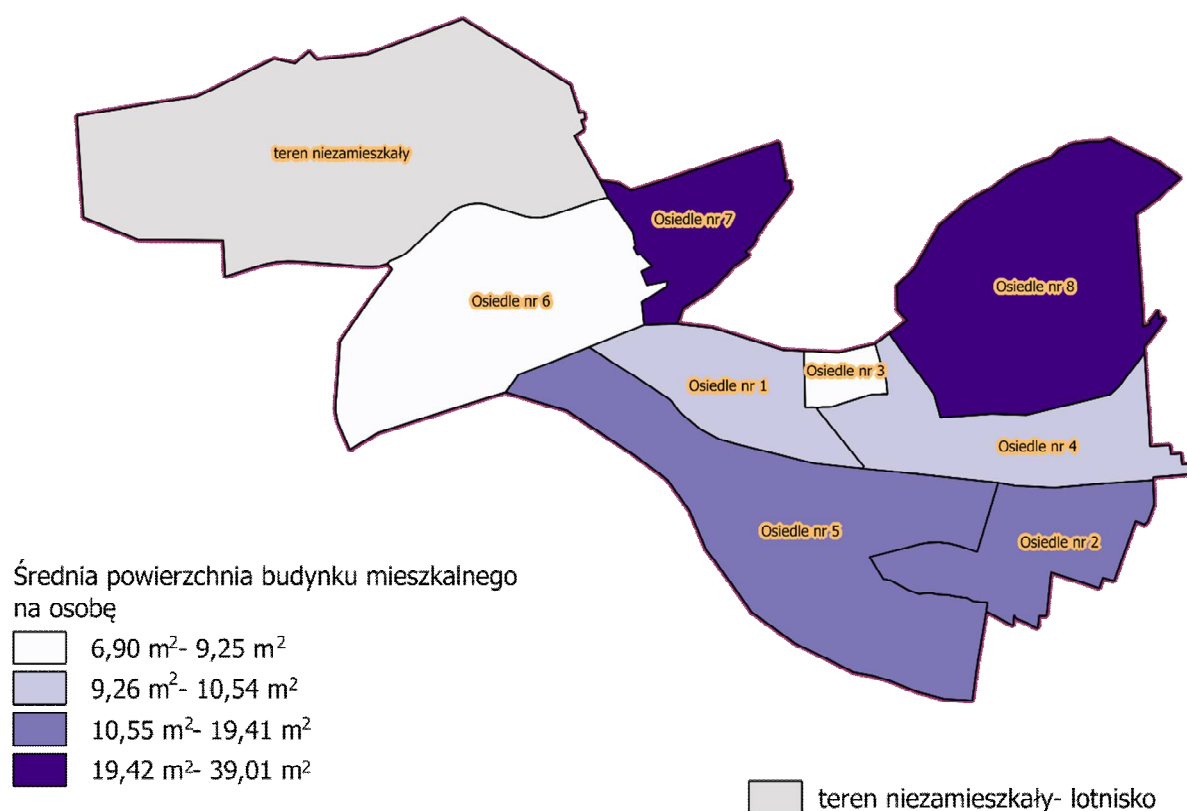
Budynki o największej powierzchni występują na osiedlach 2 i 7, najmniejsze natomiast na osiedlach: 8 oraz 3. Trudną sytuację mieszkaniową, mierzoną wskaźnikiem: średnia powierzchnia budynku mieszkalnego na osobę, można zidentyfikować na osiedlach 6, 3 oraz 1.

Tabela 28. Powierzchnia budynków mieszkalnych w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli

Jednostka	Powierzchnia budynków mieszkalnych w m ²	Średnia powierzchnia budynku mieszkalnego na osobę
Osiedle nr 1	39435	9,65
Osiedle nr 2	65028	10,80
Osiedle nr 3	20740	8,05
Osiedle nr 4	36606	10,29
Osiedle nr 5	39860	17,56
Osiedle nr 6	36485	6,90
Osiedle nr 7	57189	24,97
Osiedle nr 8	15018	39,01
Miasto	310361	11,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 11. Średnia powierzchnia budynku mieszkalnego na osobę

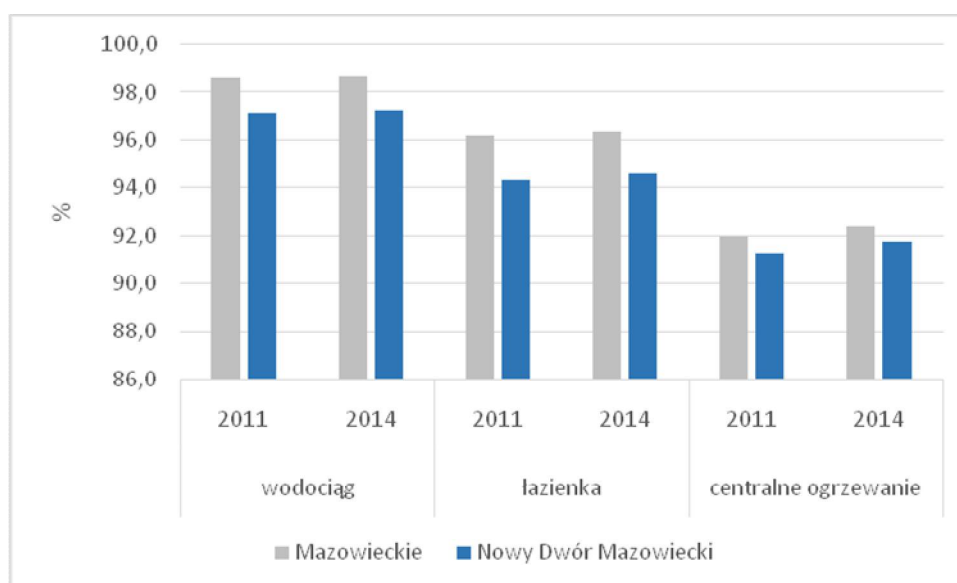
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Stopień wyposażenia mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim jest dość wysoki: 97,3% mieszkań jest wyposażonych w wodociąg, 94,6% w łazienkę, 91,7% w centralne ogrzewanie. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje nieznacznie wzrasta. Wskaźniki te są nieco niższe niż średnia dla miast województwa mazowieckiego, co wskazuje na potrzebę dalszej rozbudowy infrastruktury komunalnej oraz wzrost stopnia jej wykorzystania.

Powierzchnia gruntów stanowiących własność gminy wynosi 371,3690 ha o wartości 149 002 535,90 zł, w tym:

- własność bez jakichkolwiek ustalonych praw rzeczowych – bez użytkowania wieczystego i zarządu, dzierżawy, najmu, użyczenia o powierzchni 285,63 ha i wartości 95 060 963,56 zł;
- wykaz nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste ogółem o powierzchni 69,17 ha i wartości 41 498 830,13 zł;
- wykaz nieruchomości przekazanych w zarząd (dotyczy jednostki budżetowej nieposiadającej osobowości prawnej – Nowodworskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji) o powierzchni 5,26 ha i wartości 3 613 712,00 zł;
- nieruchomości w dzierżawie ogółem o powierzchni 11,31 ha i wartości 8 829 030,21 zł.

Rysunek 12. Mieszkania wyposażone w instalacje (% ogółu mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim i miastach woj. mazowieckiego)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zasób komunalny Nowego Dworu Mazowieckiego tworzą 432 lokale stanowiące własność gminy o łącznej powierzchni 17 545,08 m². Poziom wyposażenia lokali komunalnych w urządzenia techniczne i instalacje jest znacznie niższy aniżeli średnia dla lokali ogółem w mieście: jedynie 54,4% lokali posiada łazienkę, 8,6% ogrzewanie centralne.

Najwięcej lokali komunalnych występuje na osiedlu nr 6 (43% ogółu lokali komunalnych w gminie), osiedle to wyróżnia się również największym nasyceniem lokalami komunalnymi, najwyższą średnią powierzchnią użytkową lokali oraz wysokim poziomem wyposażenia w łazienki. Najmniejsza średnia powierzchnia użytkowa lokali występuje na osiedlach nr 2 i 5. Najmniej lokali w przeliczeniu na 1000 mieszkańców występuje na osiedlach nr 2 oraz 3 i 4. Lokale na osiedlach nr 2 i 3 są najgorzej wyposażone w urządzenia techniczne i instalacje. Na osiedlu nr 8 nie ma lokali komunalnych.

Tabela 29. Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku

Jednostka	liczba lokali		średnia powierzchnia użytkowa lokali (m ²)		wyposażenie lokali		
	ogółem	na 1000 mieszkańców osiedla	ogółem	na 1000 mieszkańców osiedla	łazienka	c.o.	gaz
Osiedle nr 1	87	21,28	227,88	55,74	17,24	0,00	0,00
Osiedle nr 2	6	1,00	166,80	27,71	33,33	0,00	0,00
Osiedle nr 3	26	10,09	190,02	73,74	15,38	0,00	0,00
Osiedle nr 4	38	10,68	200,22	56,26	36,84	2,08	0,00
Osiedle nr 5	44	19,38	173,32	76,35	31,82	0,00	0,00
Osiedle nr 6	184	35,34	550,18	103,98	94,02	19,57	0,00
Osiedle nr 7	47	20,52	221,78	96,85	27,66	0,00	0,00
Osiedle nr 8	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

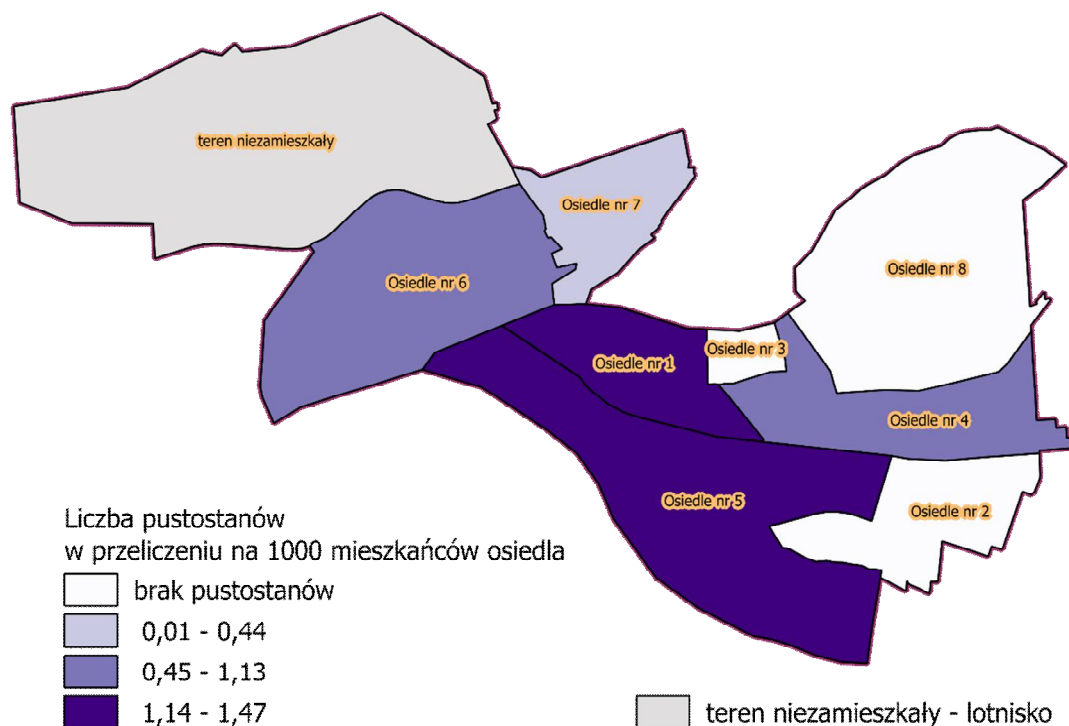
W Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku było 16 pustostanów, które należały do zasobu miasta, o łącznej powierzchni użytkowej lokali 394,47 m². Zlokalizowane były na 5 osiedlach mieszkaniowych, najwięcej jest ich na osiedlu nr 1.

Tabela 30. Wykaz pustostanów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki będących w zasobie miasta w 2015 r.

Jednostka	Liczba pustostanów		Powierzchnia użytkowa lokali w m ²	
	Ogółem na terenie osiedla	na 1000 mieszkańców osiedla	Ogółem na terenie osiedla	na 1000 mieszkańców osiedla
Osiedle nr 1	6	1,47	113,81	27,84
Osiedle nr 2	0	0	0	0
Osiedle nr 3	0	0	0	0
Osiedle nr 4	2	0,56	39,86	11,20
Osiedle nr 5	3	1,32	83,46	36,77
Osiedle nr 6	4	1,13	123,81	23,40
Osiedle nr 7	1	0,44	33,53	1,46
Osiedle nr 8	0	0	0	0
łącznie	16	-	394,47	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 13. Liczba pustostanów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w Nowym Dworze Mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

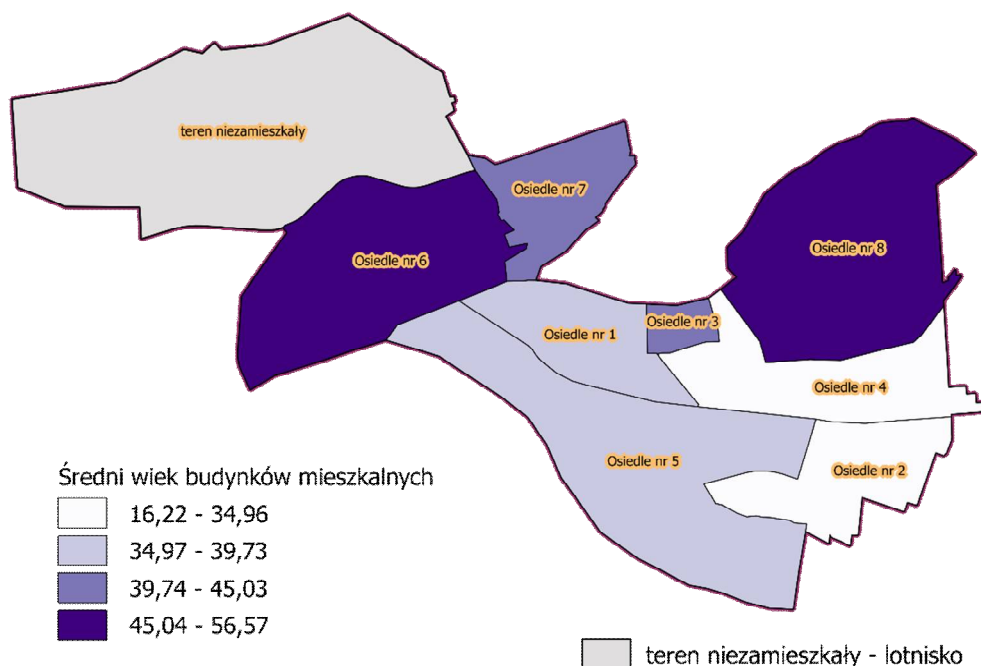
Średni wiek mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim to 39,08 lat. Najstarszy zasób mieszkaniowy występuje na osiedlach nr 8 oraz nr 7 i nr 3. Największy udział nowych budynków dostrzegalny jest na osiedlach nr 2 oraz nr 4.

Tabela 31. Średni wiek budynków w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli

Jednostka	średnia liczba lat
Osiedle nr 1	37,79
Osiedle nr 2	16,22
Osiedle nr 3	41,36
Osiedle nr 4	26,46
Osiedle nr 5	38,10
Osiedle nr 6	54,11
Osiedle nr 7	42,00
Osiedle nr 8	56,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

Rysunek 14. Średni wiek budynków w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli

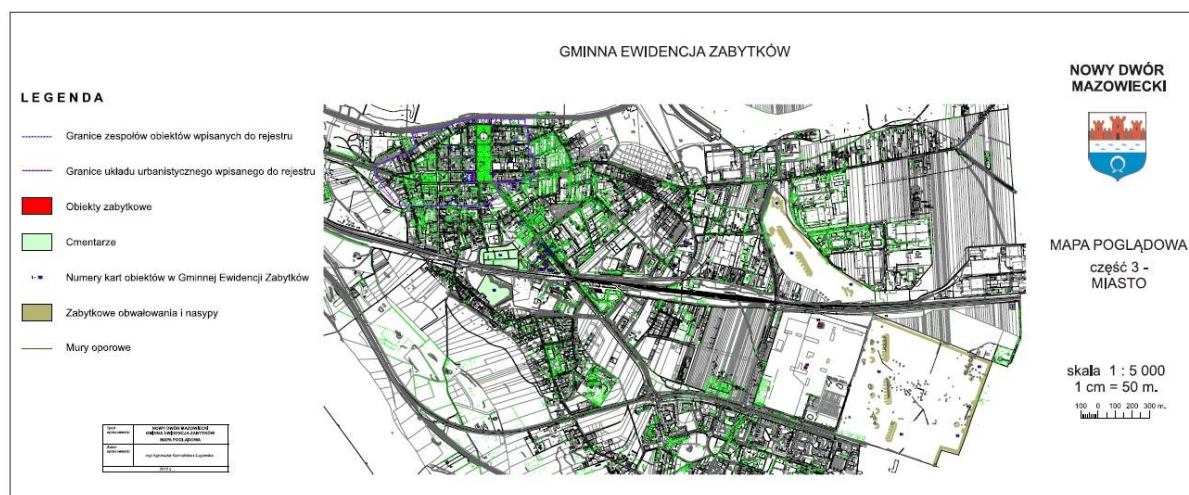
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej

3.2.4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się istnieniem szeregu budynków o randze zabytków. Są wśród nich obiekty i obszary objęte ścisłą i pośrednią ochroną konserwatorską wpisane do rejestru zabytków. W mieście prowadzona jest Gminna Ewidencja Zabytków, karty zabytków zostały wykonane w oparciu o wykaz zabytków wynikającym z art. 7 ustawy z dnia 18 marca 2010 o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 75 poz. 474).

W Gminnej Ewidencji Zabytków wpisanych jest ponad 200 obiektów z terenu miasta, zlokalizowanych w jego różnych częściach. Są to zarówno budynki mieszkalne, cmentarze, kościoły, elektrownia, latryny, prochownie jak i osiedla.

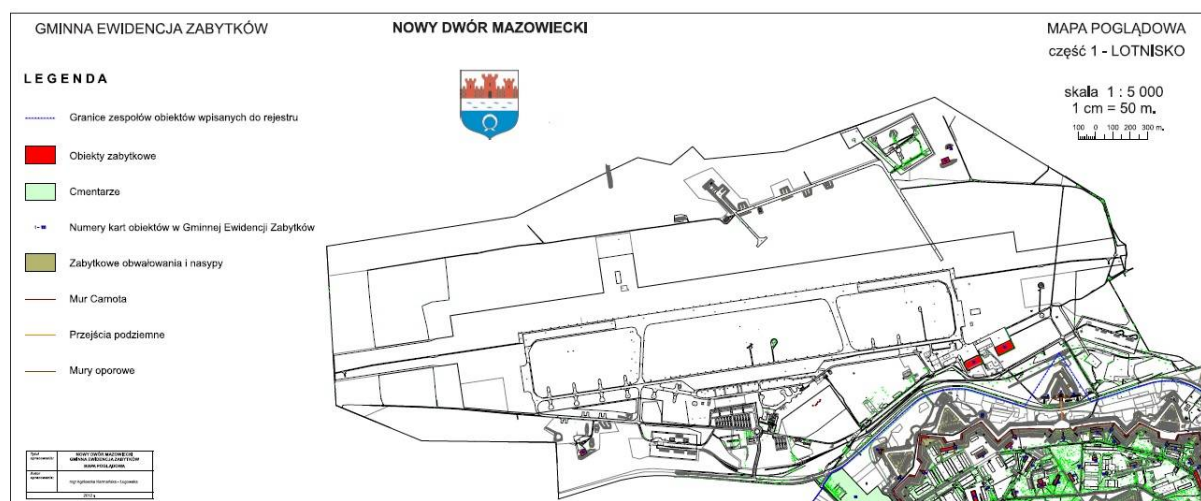
Rysunek 15. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim (<http://bip.nowydwormaz.pl/public/?id=142245>)

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisane są także zespoły zabudowy lotniska, pochodzące z II połowy XX wieku (zespół I), końca XIX wieku (zespół II) oraz I połowy XX wieku (zespół III).

Rysunek 16. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Lotnisko, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim (<http://bip.nowydwormaz.pl/public/?id=142245>)

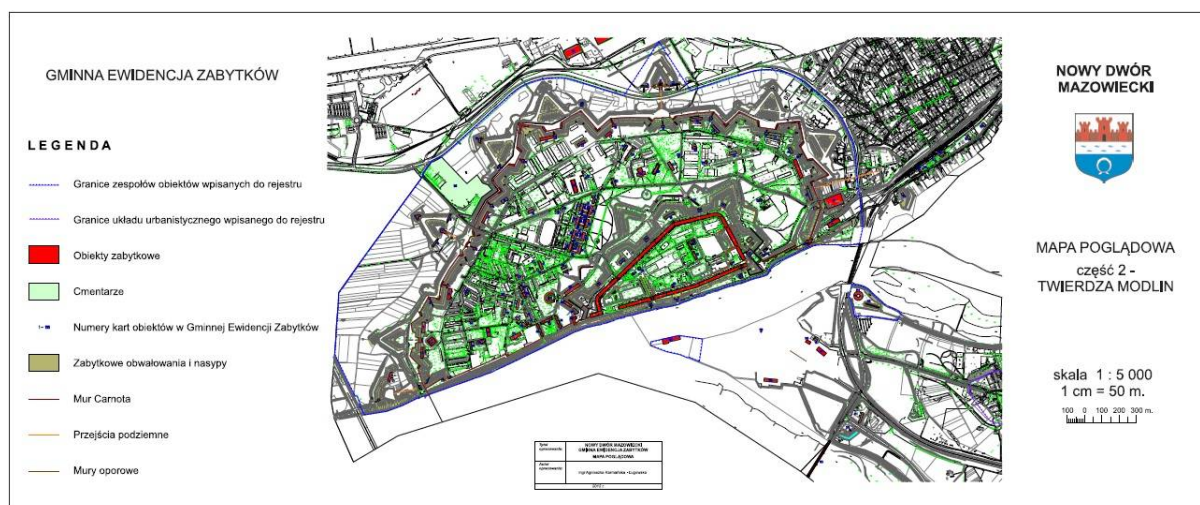
Jednym z najważniejszych obszarów na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest system fortyfikacji Twierdzy Modlin. Twierdza Modlin jest wybitnym i unikatowym dziełem fortyfikacyjnym w skali Europejskiej. Ponadto jest największym i najistotniejszym pomnikiem inżynierii wojskowej i sztuki fortyfikacyjnej w Polsce. Posiada między innymi najdłuższy obecnie budynek w Europie o długości prawie 2,5 kilometra.

W odniesieniu do ochrony teren Twierdzy Modlin wraz z esplanadą jako „parku kulturowego” przyjmuje się podział terenu Twierdzy na 4 strefy ochrony konserwatorskiej w zależności od stopnia zachowania historycznych struktur twierdzy. W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Nowy Dwór

Mazowiecki” wskazano na potrzebę podziału terenów na cztery strefy, uwzględniające stopień zachowania historycznych struktur Twierdzy⁵:

- Strefa 1 obejmuje czytelnie zachowane, historyczne struktury przestrzenne Twierdzy obejmujące ciągi i zespoły budowli ziemnych, murowanych i drewnianych, z ewentualną zielenią forteczną drogami fortecznymi, urządzeniami infrastruktury technicznej;
- Strefa 2 obejmuje obszary, na których historyczne struktury zachowały się częściowo lub szczątkowo w układach rozproszonych, jak też obszary i otwarte wnętrza przylegające do zewnętrznego obwodu Twierdzy;
- Strefa 3 obejmuje obszary, na których historyczne struktury Twierdzy nie zachowały się w całości;
- Strefa 4 obejmuje obszary byłej esplanady.

Rysunek 17. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Twierdza, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim (<http://bip.nowydwormaz.pl/public/?id=142245>)

Ochroną objęty jest również teren byłego średniowiecznego grodu (stanowisko archeologiczne), granice średniowiecznego układu urbanistycznego (konserwatorska strefa archeologiczna), tereny Starego Modlina (konserwatorskie strefy obserwacji archeologicznych).

Na mocy porozumienia z dn. 13 września 2013 r. pomiędzy Wojewodą Mazowieckim a Burmistrzem Miasta Nowy Dwór Mazowiecki, w dn. 1 kwietnia 2014 r. został powołany Miejski Konserwator Zabytków w Nowym Dworze Mazowieckim. Na podstawie ww. porozumienia MKZ przejął część obowiązku będących w gestii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Do szczególnej kompetencji MKZ należy:

- wydawanie pozwoleń na prowadzenie przy zabytkach wpisanych do rejestru: badań konserwatorskich i architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, robót budowlanych w otoczeniu zabytku, oraz innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku,
- wydawanie pozwoleń na umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam i napisów,
- wydawanie pozwoleń na zmianę przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku wpisanego do rejestru oraz na jego przemieszczanie,

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Nowy Dwór Mazowiecki

- uzgadnianie decyzji: o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i o warunkach zabudowy w odniesieniu do obszarów i obiektów objętych formami ochrony zabytków lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków,
- uzgadnianie pozwoleń na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego – albo wydawaniu opinii dla przedsięwzięcia wymagającego tylko zgłoszenia - w stosunku do obiektów i obszarów nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków,
- wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, pobieranie opłat z tego tytułu, odraczanie terminu uiszczenia opłat i ich umarzanie,
- wydawanie zaświadczeń i zaleceń konserwatorskich,
- prowadzenie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, wydawania decyzji nakazowych oraz prowadzenie postępowań egzekucyjnych⁶.

3.2.5. Infrastruktura rekreacyjna i turystyczna

Infrastruktura rekreacyjna

Atrakcyjność rekreacyjna i turystyczna miasta Nowy Dwór Mazowiecki związana jest z jego położeniem na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą, które łączą się w jego granicach.

Tereny przeznaczone do rekreacji i wypoczynku zajmują w mieście Nowy Dwór Mazowiecki 8 ha, co stanowi 0,3 % powierzchni miasta. Miasto nie wyróżnia się pod tym względem w regionie, odsetek ten dla województwa mazowieckiego wynosi jedynie 0,14%.

Lasy zajmują 207 ha, pokrywają 7,3 % obszaru miasta. Odsetek ten jest znacznie niższy od średniej dla województwa mazowieckiego, wynoszącej 23,2%.

Infrastruktura rekreacyjna w mieście jest stosunkowo dobrze rozbudowana. Jednostką budżetową, która zarządza największymi obiektami sportowymi oraz propaguje i organizuje zajęcia sportowo - rekreacyjne dla mieszkańców jest Nowodworski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Ważnym miejscem w mieście jest hala widowiskowo-sportowa o wymiarach 32x46m, wysokość 13,5m. na której znajduje się pełnowymiarowe boisko do piłki ręcznej. Przedzielając halę dwoma kotarami można uzyskać trzy sektory, na których można prowadzić jednocześnie zajęcia sportowe. Można ustawić trzy korty do tenisa, trzy pola do siatkówki, dwa boiska do koszykówki lub kombinacje w/w dyscyplin sportowych. Na hali odbywają się również zajęcia sportów walki, gimnastyki oraz lekcje wychowania fizycznego. Pojemność widowni wynosi 1200 osób. Hala posiada pełne zaplecze sanitarne, rehabilitacyjne i gastronomiczne⁷.

Mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego mają do dyspozycji również boisko piłkarskie ze sztucznym oświetleniem, spełniające wymogi FIFA i UEFA. Obecnie rozgrywa na nim swoje mecze miejscowy klub piłkarski "Świt", reprezentując miasto w rozgrywkach o mistrzostwo II ligi, grupy wschodniej. Pojemność stadionu to 3500 osób⁸.

Na terenie miasta zlokalizowane są również korty tenisowe o nawierzchni z trawy syntetycznej o powierzchni 1296 m², boisko wielofunkcyjne o powierzchni 1110 m² oraz stadion miejski, składający się z dwóch trybun o łącznej pojemności ok.3 tys. osób, bieżni żużlowej okalającej trawiaste boisko piłkarskie.

Od 2011 roku na terenie miasta działa również pływalnia. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych oraz dla rodzin z małymi dziećmi. Na pływalni można skorzystać z basenu sportowego,

⁶ http://bip.nowydwormaz.pl/public/popup.php?id_menu_item=135217

⁷ <http://www.nosir.nowydwormaz.pl/230,hala-widowiskowo-sportowa.html>

⁸ <https://www.nowydwormaz.pl/61,kultura-i-sport.html>

basenu rekreacyjnego, wanny 10 osobowej, zjeżdżalni o długości 57 m oraz strefy odnowy biologicznej, w której znajdują się 2 sauny suche, 1 sauna parowa, basenik schładzający, leżanki wypoczynkowe oraz solarium. Na terenie pływalni zlokalizowana jest także sala konferencyjna.

W okresie wakacyjnym od 1 lipca do 31 sierpnia br. mieszkańcy będą mieli do dyspozycji dwie plaże miejskie: Plażę Targowisko (w sąsiedztwie targowiska miejskiego, strzeżoną przez OSP RW) oraz Plażę WOPR (przy WOPR, strzeżoną przez WOPR).

Położenie w widłach trzech rzek stwarza dobre warunki do uprawiania sportów wodnych i turystyki. Dużym zainteresowaniem cieszą się spływy kajakowe. Regularnie organizowane są spływy kajakowe Wkrą i Narwią, m.in. są to spływy kajakowe od Pomiechówka do Modlina Twierdzy, spływy kajakowe z Jońca do Modlina Twierdzy. Klub Turystyki Kajakowej "Wodnik" od kilkunastu lat organizuje Ogólnopolski Spływ Kajakowy Wkrą i Narwią - "Młynarka".

Infrastruktura turystyczna

Do głównych atrakcji turystycznych należy zaliczyć przede wszystkim zabytki. Są to m.in.

- Kościół parafialny,
- Spichlerz,
- Wieża Czerwona,
- Wieża wodna,
- Reduta Napoleona,
- Prochownia,
- Pomnik Obrońców Modlina,
- Koszary wojskowe,
- Korona utracka,
- Kasyno oficerskie,
- Działobitnia Dehra,
- Brama Poniatowskiego,
- Brama Północy,
- Brama Ostrołęcka,
- Bloki carskie.

Miasto posiada liczne walory turystyczne, natomiast baza noclegowa jest słabo rozwinięta. W 2014 roku w Nowym Dworze Mazowieckim funkcjonowało 5 turystycznych obiektów noclegowych, są to wyłącznie hotele. Obiekty te oferowały 249 miejsc noclegowych. W latach 2011-2014 liczba obiektów nie uległa zmianie, znacznie zwiększyła się natomiast liczba miejsc noclegowych (z 27 do 249).

Z oferty hoteli w Nowym Dworze Mazowieckim skorzystało w 2014 roku 12 829 turystów. Wzrasta dynamicznie wykorzystanie tych obiektów, w latach 2011-2014 liczba turystów zwiększyła się o 106%.

Nowy Dwór Mazowiecki to doskonałe miejsce do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, osoby odwiedzające mogą skorzystać z kilku tras spacerowych przebiegających przez miasto. Są to:

- trasy po centrum Nowego Dworu Mazowieckiego:
- trasa 1 „Znaki historii” (czas przejścia – 2,5 godziny),
- trasa 2 „Na tropach wielu kultur (dla posiadaczy 4 lub 2 kółek)” (czas przejścia – 3 godziny),

Trasy po Twierdzy Modlin:

- trasa 1: Spacer dla wytrwałych (czas przejścia – 6 godzin),
- trasa 2: Spacer Nadrzeczny (czas przejścia – 3 godziny),
- trasa 3: Spacer śladami napoleońskimi (czas przejścia – 1,5-2 godziny),
- trasa 4: Spacer Rosyjski (czas przejścia – 2 godziny),

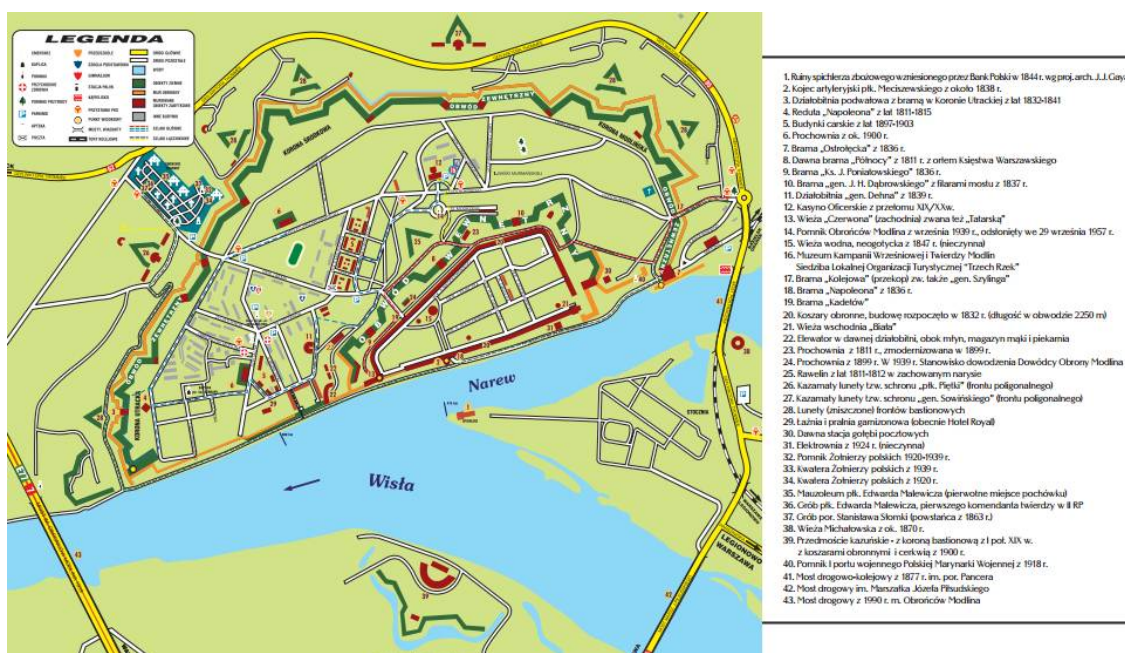
- trasa 5: Baśka Murmańska w Twierdzy Modlin.

Rysunek 18. Trasy spacerowe po centrum Nowego Dworu Mazowieckiego

Źródło: Informator Turystyczny. Nowy Dwór Mazowiecki

Rysunek 19. Trasy spacerowe po Twierdzy Modlin

Źródło: Informator Turystyczny. Nowy Dwór Mazowiecki

Turyści mają możliwość skorzystania z trasy tematycznych prowadzącej po Twierdzy Modlin. Przygotowano broszury oraz mapy głównych atrakcji na terenie Twierdzy, które są dostępne zarówno w Punkcie Informacji Turystycznej jak i na stronie miasta. Proponowane trasy tematyczne:

- Twierdza Modlin na Filmowo,
- Twierdza Modlin szlakiem francuskim,
- Twierdza Modlin szlakiem rosyjskim,
- Twierdza Modlin z(nad) wody,
- Twierdza Modlin dla dzieci, czyli Baśka Murmańska.

Tajemnice Twierdzy Modlin można odkrywać biorąc udział w tematycznych questach, czyli wycieczkach wypełnionych zagadkami o fortecy. W Nowym Dworze Mazowieckim działa ponadto Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin.

W promocję oferty turystycznej miasta Nowy Dwór Mazowiecki aktywnie włącza się LOT „Trzech Rzek”. Głównym celem LOT TR jest budowanie i promowanie wspólnej oferty turystycznej Nowego Dworu Mazowieckiego i jego okolic, poszerzając tym lokalny rynek usług turystycznych⁹.

3.2.6. Przestrzenie publiczne

Powierzchnia przestrzeni publicznych w Nowym Dworze Mazowieckim wynosi 1 035 810 m². Kluczowe przestrzenie publiczne w mieście to dwa parki, Plac Solny, stadion oraz plaże miejskie. Wiele wydarzeń kulturalnych i sportowych odbywa się w Parku Miejskim im. Józefa Wybickiego, w którym jest amfiteatr, na stadionie, w hali widowiskowo-sportowa oraz na terenie Twierdzy Modlin.

Tabela 32. Przestrzenie publiczne na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Rodzaj przestrzeni	Położenie	Powierzchnia w m kw.
parki		100 063,00
Park Miejski im. Józefa Wybickiego	ul. Kościuszki/Sukienna/Wybickiego/Warszawska	21 744,00
Park Trzech Kultur	ul. Ledóchowskiego/K. Józefa Poniatowskiego	78 319,00
place		11 901,00
Plac Solny	ul. Sukienna/Lotników/Daszyńskiego/Przejazd	4 140,00
Plac zabaw	ul. Młodzieżowa	6 460,00
Plac zabaw MISIOWY GRODEK	ul. 3 Maja	1 301,00
cmentarze		131 310,00
parafialny rzymsko-katolicki	ul. Słowackiego	32 390,00
ewangelicki	ul. Przytorowa	11 333,00
żydowski	ul. Przytorowa	25 518,00
forteczny i parafialny	ul. Bema	62 069,00
targowiska		27 005,00
targowisko miejskie nr 1	ul. Targowa	20 133,00
targowisko miejskie nr 2	ul. Sempołowskiej	2 408,00
targowisko miejskie nr 3	ul. Szpitalna	4 464,00
stadion	ul. Sportowa	48 563,00
plaże		39 463,00
plaża	ul. Mieszka I	13 398,00
plaża	ul. Targowa	26 065,00
skwery		11 350,00
skwer im. NSZZ "Solidarność"	ul. Warszawska	952,00
skwer im. Ks. Stanisława Poniatowskiego	ul. Warszawska/Zakroczymska	4 324,00
skwer im. Abp. Dobrogosta	ul. Warszawska/Zakroczymska	2 850,00
skwer im. ptk pil. Bolesława Zonia	ul. 29 Listopada	1 424,00
skwer im. gen. pil. Tadeusza Góry	ul. Malewicza	1 800,00

⁹ <http://www.3rzeki.pl/pl/Cele-i-zadania>

Rodzaj przestrzeni	Położenie	Powierzchnia w m kw.
las miejskie		666 155,00
Księża Góra	ul. Leśna	156 023,00
Pod Dębinką	ul. Wojska Polskiego	510 132,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 20. Przestrzenie publiczne w Nowym Dworze Mazowieckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

3.3. Sfera gospodarcza

3.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

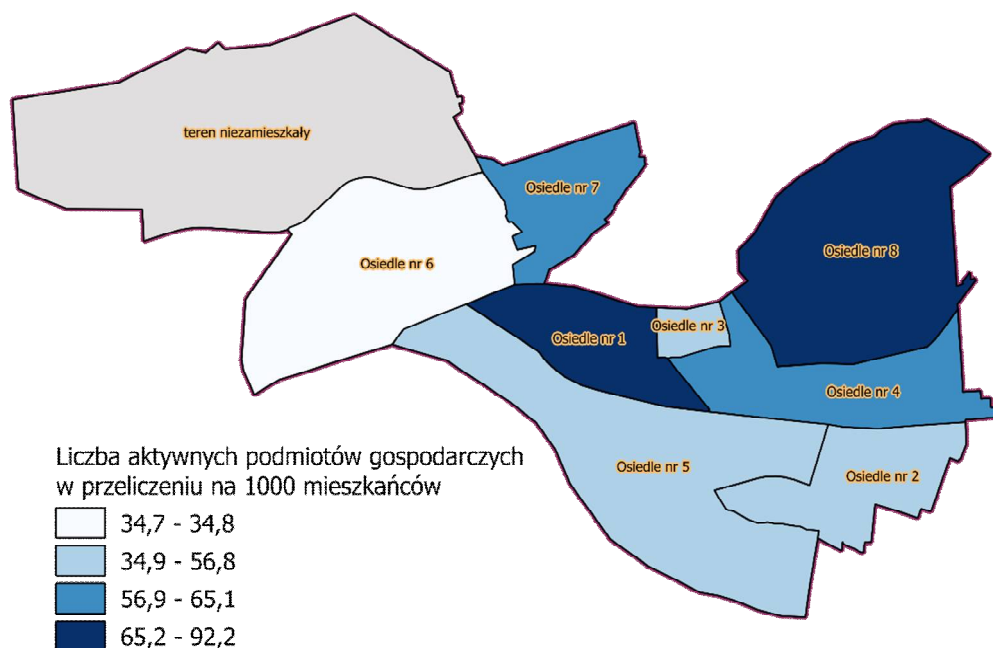
Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego funkcjonuje łącznie 1556 podmiotów gospodarczych czyli 58,8 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów jest na osiedlu nr 1, gdzie zlokalizowanych jest 377 firm. Jednocześnie jest to największy wskaźnik aktywności gospodarczej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (92,2). Nieznacznie mniej przedsiębiorstw jest na osiedlu nr 2, w którym funkcjonują 332 podmioty gospodarcze (wskaźnik 55,2). Najmniej aktywnych podmiotów gospodarczych jest na osiedlu nr 8 (33 przedsiębiorstwa). Jest to najmniejsze osiedle w całym Nowym Dworze Mazowieckim i mimo niewielkiej liczby podmiotów gospodarczych ich nagromadzenie w odniesieniu do liczby ludności jest duże i wynosi 85,7 na 1000 mieszkańców.

Tabela 33. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim wg osiedli

Jednostka	Liczba podmiotów	Na 1000 mieszkańców
Osiedle nr 1	377	92,2
Osiedle nr 2	332	55,2
Osiedle nr 3	129	50,1
Osiedle nr 4	223	62,7
Osiedle nr 5	129	56,8
Osiedle nr 6	184	34,8
Osiedle nr 7	149	65,1
Osiedle nr 8	33	85,7
Ogółem	1556	58,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG)

Rysunek 21. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG)

Przy zmieniającej się strukturze wiekowej ludności i jednoczesnym procesie starzenia się społeczeństwa, warto zwrócić uwagę, że wzrosła liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 10 000 ludności w wieku produkcyjnym. W latach 2011-2015 liczba ludności w tym przedziale wiekowym zmalała o ponad 4%, natomiast liczba podmiotów przypadająca na tę ludność wyraźnie wzrosła – z 1383,4 w 2011 roku do 1597,3 w 2015 roku.

W strukturze wielkościowej podmiotów gospodarczych dominowały i nadal dominują podmioty najmniejsze (0-9 pracowników), ich liczba w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców wzrosła z 1300,4 do 1517,7 firm. Jednocześnie zmalała liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników, a ich liczba w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców zmalała z 61,3 do 56,8. Nieznacznie wzrosła liczba podmiotów większych (50-249 pracowników) – z 17,9 do 19,3 firm na 10 000 mieszkańców.

W strukturze branżowej podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim dominują firmy działające w branży handlu hurtowego i detalicznego, stanowiąc w 2015 roku 27,5% wszystkich podmiotów gospodarczych w mieście. Drugą grupę stanowią firmy sektora branży budowlanej (12,6%), a trzecią - firmy związane z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (11%). Dodatkowo w strukturze podmiotów gospodarczych wyróżniają się firmy transportowe (7,9%), przetwórstwa przemysłowego (7,3%) oraz związane z opieką zdrowotną (6,5%).

W okresie 2011-2015 liczba podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim wzrosła o 3,7%. W pięciu sekcjach liczba firm jednak zmalała, były to sekcja A (rolnictwo), D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię), E (dostarczanie wody i gospodarka ściekowa), G (handel hurtowy i detaliczny) i K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa). Na uwagę zwraca fakt spadku liczby podmiotów w szczególności sektora handlowego (choć jest to najsilniejszy sektor w mieście) oraz sektora związanego z ubezpieczeniami i branżą finansową.

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych zaobserwowano we wszystkich pozostałych branżach. Jednak w siedmiu branżach wzrost liczby firm był wyższy niż średnio w całym mieście. Były to:

- sekcja M (działalności profesjonalna, naukowa i techniczna), wzrost o 31,6%
- sekcja J (informacja i komunikacja), wzrost o 25%
- sekcja R (kultura, rozrywka i rekreacja), wzrost o 21,1%
- sekcja N (administrowanie), wzrost o 18,1%
- sekcja I (zakwaterowanie i gastronomia), wzrost o 11,1%
- sekcja Q (opieka zdrowotna), wzrost o 8,2%
- sekcja H (transport), wzrost o 5,9%.

Tabela 34. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2012-2015

Sekcja	2012	2013	2014	2015	Zmiana %	Udział w 2015 roku w %
A	8	8	4	4	-50,0%	0,2%
B	3	3	3	3	0,0%	0,2%
C	147	146	148	150	+2,0%	7,3%
D	2	2	2	1	-50,0%	0,0%
E	5	5	5	3	-40,0%	0,2%
F	249	258	248	257	+3,2%	12,6%
G	616	599	581	561	-8,9%	27,5%
H	152	157	157	161	+5,9%	7,9%
I	52	51	53	58	+11,5%	2,8%
J	60	67	60	75	+25,0%	3,7%
K	88	86	83	86	-2,3%	4,2%
L	23	25	23	23	0,0%	1,1%
M	171	200	216	225	+31,6%	11,0%
N	83	93	90	98	+18,1%	4,8%
O	0	0	0	0	0,0%	0,0%
P	55	58	52	55	0,0%	2,7%
Q	122	124	127	132	+8,2%	6,5%
R	19	22	22	23	+21,1%	1,1%
S, T, U	114	118	119	127	+11,4%	6,2%
Ogółem	1969	2022	1993	2042	+3,7%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Powyższe zmiany związane są z rozwojem miasta i wzrostem znaczenia usług profesjonalnych oraz wzrostem zapotrzebowania na usługi gastronomiczne oraz związane z rekreacją i kulturą. Z drugiej strony wzrost liczby podmiotów sekcji Q ma związek z procesem starzenia się społeczeństwa i zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi medyczne w społeczeństwie.

3.3.2. Wywiad zogniskowany z przedsiębiorcami Nowego Dworu Mazowieckiego

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w Nowym Dworze Mazowieckim oceniają sytuację gospodarczą w regionie jako umiarkowanie dobrą. Niestety bliskość Warszawy niesie ze sobą tyle samo korzyści, co negatywnych konsekwencji. Skutkiem jest migracja pracowników do stolicy, brakuje wysokokwalifikowanych specjalistów zwłaszcza w obsłudze nowoczesnych maszyn produkcyjnych. Pozytywnym aspektem jest bliskość Warszawy, dobra sieć komunikacyjna, która jest konkurencyjna zwłaszcza dla mieszkańców północnych dzielnic stolicy. Negatywnym, ubocznym skutkiem bliskości Warszawy jest wynagrodzenie dla pracownika, które jednak w Nowym Dworze Mazowieckim jest nieznacznie niższe niż w stolicy.

Przedsiębiorczość mieszkańców jest raczej na niskim poziomie, respondenci podkreślali potrzebę edukacji dzieci i młodzieży w zakresie podnoszenia ich kompetencji niezbędnych w prowadzeniu własnego biznesu. Nowy Dwór Mazowiecki cechuje się drobnym handlem, lokalnymi przedsiębiorcami, którym coraz

trudniej prowadzi się biznes w cieniu sieci supermarketów. Z drugiej strony w mieście została wydzielona dzielnica przemysłowa, w której mieszczą się zakłady produkcyjne głównie z branży chemicznej. Przedsiębiorcy zgodnie zauważyli brak współpracy między władzami miasta, brakuje też zaufania i zawierania lokalnych kontraktów, wspólnych przedsięwzięć „prowadzonych z sąsiadem”. Zidentyfikowano również potrzebę rozwoju sektora turystyki, zwłaszcza wodnej. Potencjał rzek, które przebiegają przez miasto jest niewykorzystany. Brakuje podmiotów organizujących czas wolny, sport i rekreację z wykorzystaniem rzek, nie ma również sieci lokali usługowych wokół nadbrzeży. Należy zbudować infrastrukturę - sieć dróg dojazdowych, parkingi, nadbrzeże, zadbać o bezpieczeństwo na plaży.

Przedsiębiorcy mają wiele pomysłów na rozwój miasta w kwestii rozbudowy sektora turystyki, są również otwarci na współpracę z władzami miasta w celu rozwijania potencjału gospodarczego miasta. Jednym z pomysłów jest rozdzielenie strefy mieszkalnej od przemysłu, sugerują stosowanie rozproszonego modelu biznesu w mieście. Ponadto widzą potencjał w małych, lokalnych firmach (zwłaszcza w handlu), którym należy okazać wsparcie by nadal mogły konkurować z dużymi sieciowymi koncernami. Innym pomysłem było utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób, które chcą założyć działalność gospodarczą. W tym miejscu można byłoby spotkać się z przedsiębiorcami, którzy odnieśli sukces, którzy służyliby radą i pomocą osobom stawiającym pierwsze kroki w biznesie.

3.4. Sfera środowiskowa

Stan i ochrona przyrody

Największym bogactwem przyrodniczo – krajobrazowym miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest położenie na tarasie nadzalewowym pomiędzy Wisłą, Narwią i Wkrą. Występują tu wysokie skarpy, rozlewiska, tereny wydymowe i kompleksy łąk. Walorem miasta, oprócz mozaikowego krajobrazu, jest niski stopień synantropizacji roślinności. Wzdłuż dolin rzek prowadzą dwa ponadregionalne korytarze ekologiczne z bogatą i unikatową fauną i florą.

Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki wyróżnia się następujące formy ochrony przyrody:

- obszary chronionego krajobrazu wchodzącego w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- tereny Natura 2000 – obszary siedliskowe,
- rezerwat przyrody,
- pomniki przyrody.

31 grudnia 1998 roku utworzony został „Rezerwat Przyrody Kępy Kazuńskie”, na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego oraz gmin: Czosnów na gruntach miejscowości Częstków Polski, Częstków Mazowiecki, Czosnów, Dębina, Kazuń Nowy oraz gminy Jabłonna na gruntach miejscowości Suchocin, Boża Wola, Wólka Górska. Jego powierzchnia wynosi 544,28 ha, z czego 111,74 ha znajduje się w granicach miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły¹⁰.

Na terenie miasta znajduje się również rezerwat przyrody „Wikliny Wiślane”. Jest to obszar ochrony fauny, a szczególnie ostoi lęgowych rzadkich i ginących gatunków ptaków występujących na obszarze rzeki Wisły oraz nadzwyczajnych walorów krajobrazowych ostatniej już wielkiej rzeki europejskiego naturalnym charakterze. Ustanowiony on został podobnie jak rezerwat „Kępy Kazuńskie” Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody¹¹.

¹⁰ Dz. U. z 1998 r. Nr 166, poz. 1224

¹¹ Dz. U. Nr 166 z 31 grudnia 1998., poz. 1224.

W granicach miasta Nowy Dwór Mazowiecki występuje także Otulina Kampinoskiego Parku Narodowego, której granica biegnie od Wyszogrodu „północno - wschodnią granicą rzeki Wisły” aż do m. st. Warszawy¹².

Ze względu na duże walory przyrodnicze część miasta Nowy Dwór Mazowiecki włączono w granice Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, utworzonego na podstawie rozporządzenia Wojewody Mazowieckiego¹³. Są to tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniące funkcję korytarzy ekologicznych. W obrębie miasta obszar ten obejmuje¹⁴:

- tereny tarasu zalewowego Narwi (lewy i prawy brzeg),
- tereny międzywala Wisły od południowej granicy miasta do ujścia Narwi,
- tereny wokół twierdzy w Modlinie pomiędzy drogą Zakroczym - Nowy Dwór Mazowiecki a zewnętrznym pasem fortyfikacji.

W granicach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyróżnia się strefę szczególnej ochrony ekologicznej, do której zalicza się: dolinę Narwi do rejonu wschodniej granicy miasta oraz dolinę Wisły od południowych granic miasta do Mostu por. Pancera oraz od Mostu Obrońców Modlina 1939 r. w dół rzeki. Na terenie miasta występują tereny Natura 2000 – obszary siedliskowe:

- Ostoja Nowodworska o powierzchni 0,51 km², niewielki odizolowany kompleks leśny zlokalizowanym w mezoregionie Kotliny Warszawskiej (318.73) na obrzeżach miasta Nowy Dwór Mazowiecki. W skład ostoi wchodzi dwa oddziały leśne (323 i 324) zarządzane przez Nadleśnictwo Jabłonna, Leśnictwo Bagno (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie). Obszar cechuje wyjątkowe bogactwo entomofauny.
- Forty Modlińskie (1,57 km²), obszar obejmuje następujące obiekty: Fort IV - Janówek (zimowisko nietoperzy), Fort V - Dębina (zimowisko nietoperzy), Fort XIb - Strubiny (zimowisko nietoperzy), Fort XIII - Błogosławie (zimowisko nietoperzy), Fort XIVa - Goławice (zimowisko nietoperzy), kazamaty sąsiadujące od północy z Twierdzą Modlin (kolonia rozrodcza). Forty te wchodzi w skład pierścienia fortecznego wokół Twierdzy Modlin. Jest to jedno z największych zimowisk mopsa w Polsce północnej i wschodniej.
- Kampinowska Dolina Wisły (o łącznej powierzchni 206.59 km²), obszar obejmuje odcinek doliny Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem. Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny dużej rzeki nizinnej o charakterze roztokowym wraz z charakterystycznym strefowym układem zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów; jest fragmentem jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych.

W granicach administracyjnych miasta Nowy Dwór Mazowiecki znajduje się również obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 - Dolina Środkowej Wisły, który obejmuje fragment doliny rzecznej o długości ok. 250 km położony pomiędzy Puławami a Płockiem (od 379 do 631 km szlaku wodnego).

Ochroną prawną objęte są również drzewa będące pomnikami przyrody (ochronie podlega drzewo wraz ze strefą w promieniu 15 metrów od pnia). Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno – pamiątkowej

¹² Dz. U. Nr 132 z dnia 28 października 1997 r., poz. 876.

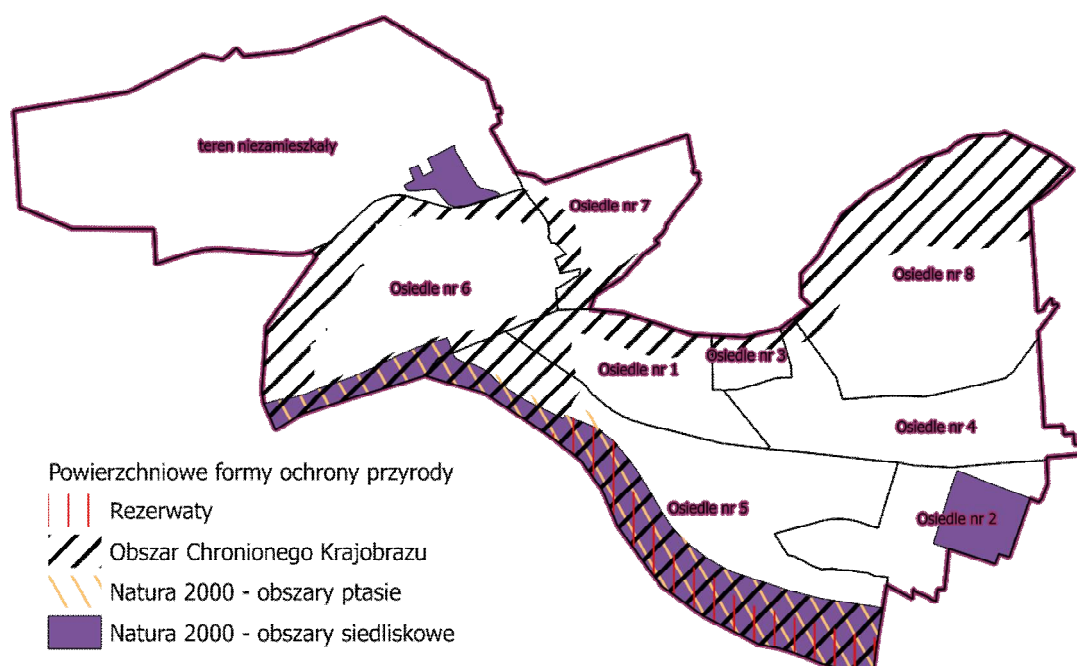
¹³ Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lutego 2007r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (DUWM.2007.42.870); Rozporządzenie Nr 56 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 października 2008r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (DUWM.2008.185.6629)

¹⁴ Program ochrony środowiska do 2018 roku.

i krajobrazowej, odznaczające się indywidualnymi cechami. Na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki występuje 7 pomników przyrody, są to między innymi:

- topola czarna, która znajduje się przy ul. Chłodnia,
- topola czarna przy skrzyżowaniu ulic Czarneckiego z Żołnierzami Września,
- topola biała przy cmentarzu fortecznym,
- dęby szypułkowe przy ul. Paderewskiego,
- dęby szypułkowe na terenie Modlina Twierdzy,
- dąb szypułkowy nad Wisłą w rejonie obwodnicy,
- dąb szypułkowy przy ul. Łącznej - „Michał”.

Rysunek 22. Powierzchniowe obszary chronione na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Źródło: opracowanie własne na podstawie map Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

Przedsięwzięcia proekologiczne w Nowym Dworze Mazowieckim zmierzają do eliminowania przestarzałych technologii, redukcji emisji zanieczyszczeń gazowych, kompleksowej ochrony wód powierzchniowych przed ściekami komunalnymi oraz uporządkowania gospodarki odpadami przemysłowymi i komunalnymi¹⁵.

Nowy Dwór Mazowiecki cechuje się dość dobrą jakością wód powierzchniowych, problemami są natomiast brak urządzeń technicznych służących ochronie przed hałasem – wysokie natężenie hałasu komunikacyjnego oraz zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego Benzo(a)pirenem.

¹⁵ <https://www.nowydwormaz.pl/65,ochrona-srodowiska.html>

Głównymi źródłami zanieczyszczeń do powietrza są ciepłownie miejskie (kotłownie), zakłady przemysłowe oraz rozproszone, indywidualne źródła ogrzewania oraz zanieczyszczenia komunikacyjne. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego należą: dwutlenek siarki, tlenek węgla, dwutlenek azotu i pyły. Największym emitorem zanieczyszczeń do atmosfery na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Zakład prowadzi jednak działania inwestycyjne w zakresie rozbudowy sieci ciepłej i realizacji przyłączy do nowo wznoszonych obiektów i budynków indywidualnych w zakresie likwidacji niskiej emisji. Zlikwidowano między innymi 30 lokalnych ciepłowni o niskiej emisji na terenie miasta.

Monitoring zanieczyszczeń powietrza prowadzony w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym zlokalizowanym w Nowym Dworze Mazowieckim przy ulicy Warszawskiej. W wyniku pomiarów otrzymano średnie stężenie benzeno pasywnego na poziomie 2,2 pg/m³ - klasa strefy A. Przekroczenia stężenia docelowego benzo(a)pirenu w mieście są obserwowane od 2007 roku. Wysokie stężenia odnotowane są w sezonach jesienno-zimowych. Nośnikiem benzo(a)pirenu w powietrzu jest pył, dlatego jego szkodliwe oddziaływanie jest ściśle związane jego specyficznymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi. Benzo(a)piren oddziałuje szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie, ale także na roślinność, gleby i wodę. Wykazuje on małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie¹⁶.

Tereny zieleni

Udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta w latach 2011-2014 nieznacznie zmalał z 2,2% do 2,0%. W 2014 roku w mieście Nowy Dwór Mazowiecki powierzchnia terenów zieleni wyniosła 127,5 ha i była o 11 ha mniejsza aniżeli w 2011 roku. Na terenie miasta były dwa parki spacerowo-wypoczynkowe, dwa zieleńce oraz trzy cmentarze.

W latach 2011-2014 zmieniła się struktura terenów zieleni – zmalał udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej (o 9,6%) oraz zieleni osiedlowej (o 16,5%).

Tabela 35. Powierzchnia terenów zieleni w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

parki spacerowo - wypoczynkowe		zieleńce		zieleń uliczna		tereny zieleni osiedlowej		parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej		cmentarze		lasy gminne	
2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014	2011	2014
20,7	20,7	3,0	3,0	2,5	2,5	38,8	33,3	62,5	57,0	11,0	11,0	0,0	0,0

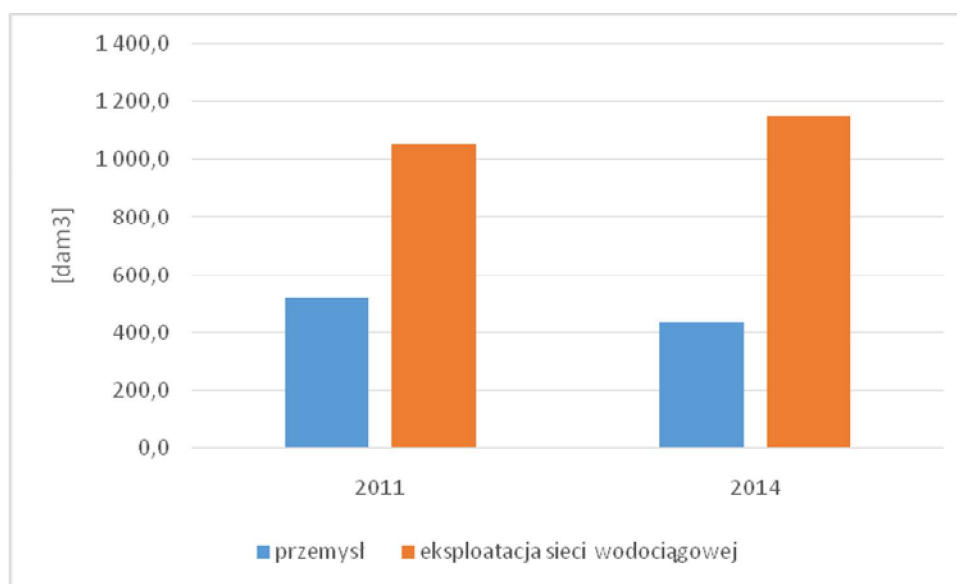
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gospodarka wodno-ściekowa oraz gospodarka odpadami

W latach 2011-2014 zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nieznacznie wzrosło (z 1 576,5 dam³ do 1 588,4 dam³). Odnotowano wahania w zużyciu wody zarówno na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej jak i dla przemysłu: zmalało zużycie wody dla przemysłu (o 85 dam³), wzrosło natomiast na potrzeby sieci wodociągowej (o 96,9 dam³).

¹⁶ Program ochrony środowiska do 2018 roku.

Rysunek 23. Struktura zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku zużycie wody na 1 mieszkańca Nowego Dworu Mazowieckiego wyniosło 50,6 m³ i nie uległo zmianie w porównaniu z 2011 rokiem. W latach 2011-2014 odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków wzrósł o 5,1%.

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego odpady odbiera pięć jednostek. W 2014 roku w mieście wytworzono łącznie 12,1 tys. ton odpadów, wszystkie przekazano innym odbiorcom. W 2014 roku zebrano ogółem w mieście 7 343,51 ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 3 175,72 tony mniej aniżeli w 2011 roku. Zmalała również masa zmieszanych odpadów komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca, w badanym okresie odnotowano spadek o 114,6 kg odpadów na mieszkańca.

Tabela 36. Gospodarka wodno-ściekowa i odpadami w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014

Wybrane wskaźniki	2011	2014
Zużycie wody na 1 mieszkańca (w m ³)	50,6	50,6
Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (%)	92,8	97,9
Zmieszane odpady komunalne na 1 mieszkańca (w kg)	373,5	258,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zagrożenie powodziowe

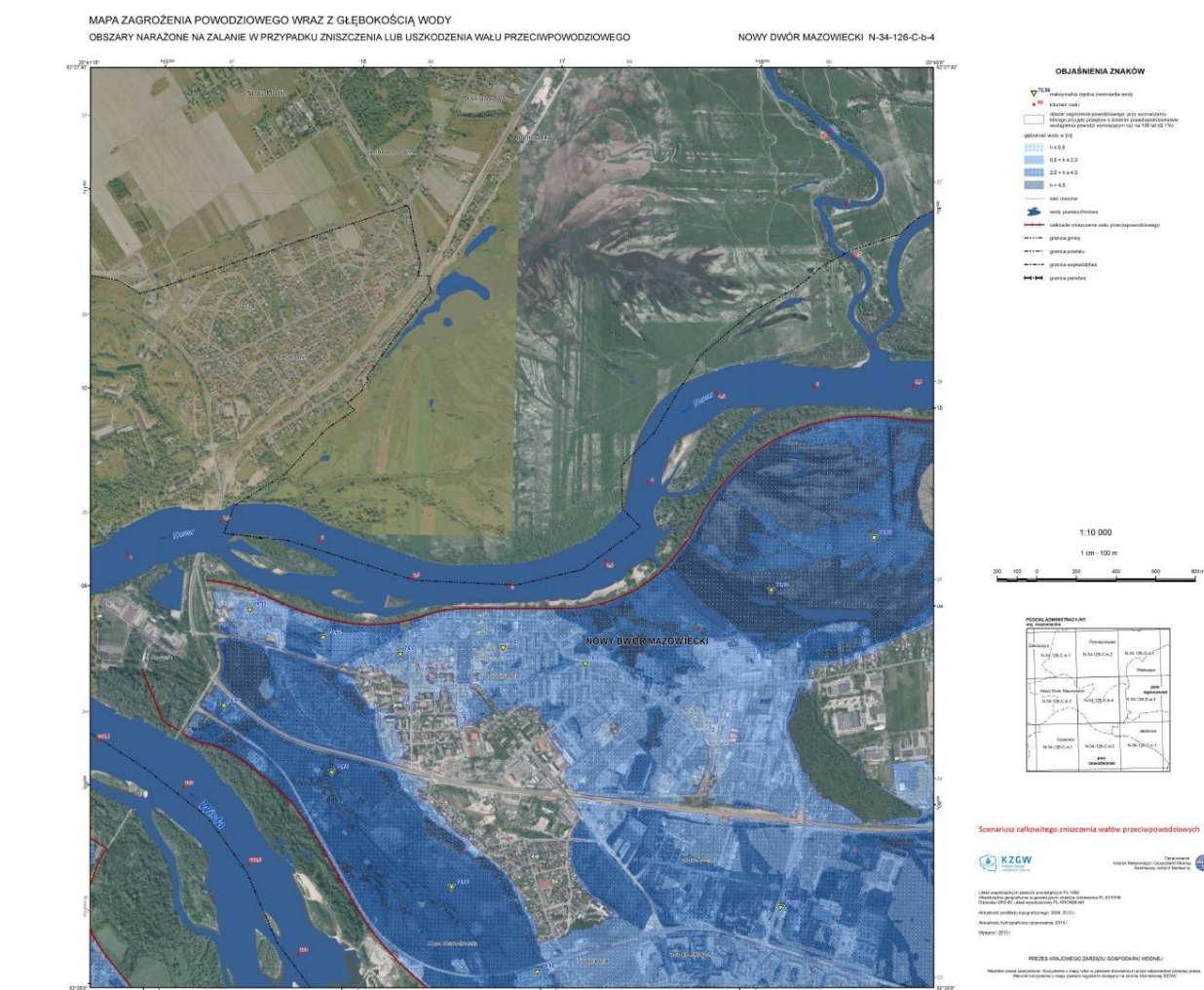
Jednym z zagrożeń w mieście Nowy Dwór Mazowiecki są lokalne podtopienia oraz wylewy rzek. Miasto leży nad dużymi nizinnymi rzekami Narwią i Wisłą. Rzeki te, zbierają wody za pośrednictwem rozbudowanego systemu rowów odwadniających.

Jednym z zagrożeń jest przerwanie wałów okalających Nowy Dwór Mazowiecki, co może skutkować zalaniem terenów miasta. Największe ryzyko występuje¹⁷:

od Narwi do ul. Warszawskiej 2500 osób do ewakuacji, teren zalewowy ok. 8 km²,

od Wisły do ul. Wojska Polskiego 4500 osób do ewakuacji, teren zalewowy ok. 5 km².

Rysunek 24. Mapa zagrożenia powodziowego. Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego w mieście Nowy Dwór Mazowiecki

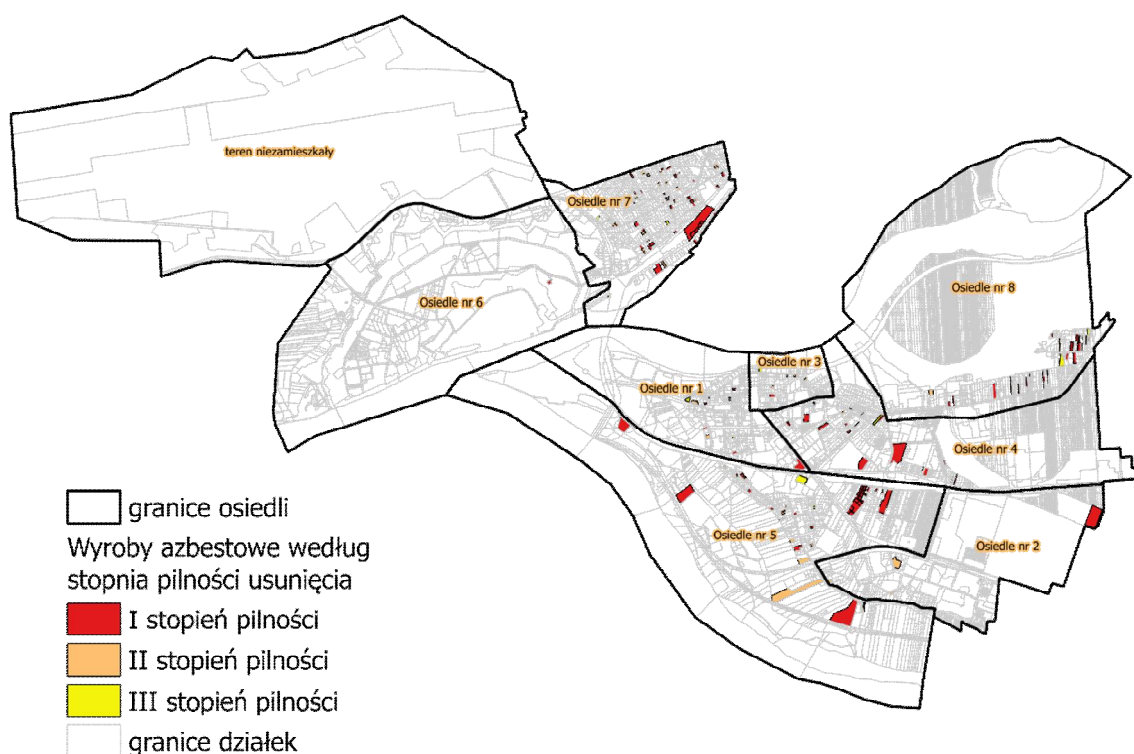
– Źródło: Informatyczny System Ostry Kraj przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (ISOK) <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Na terenie miasta zinventaryzowano 248 budynków, których konstrukcje zawierają azbest. Większość wyrobów nie została jeszcze unieszkodliwiona, azbest z 81% budynków zostanie usunięty w 2032 roku. W roku 2014 unieszkodliwiono 15 wyrobów, w 2013 – 1, 2012 – 30, a w 2005 – 1 wyrób.

¹⁷ http://www.kppsp-ndwormaz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=13

Najwięcej wyrobów azbestowych występowało na osiedlach 7, 1 oraz 5. Najwyższy wskaźnik koncentracji tych wyrobów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zidentyfikowano natomiast na osiedlu 8, na którym konstrukcje te są najszybciej unieszkodliwiane.

Rysunek 25. Działki, na których zlokalizowano wyroby azbestowe według stopnia pilności usunięcia

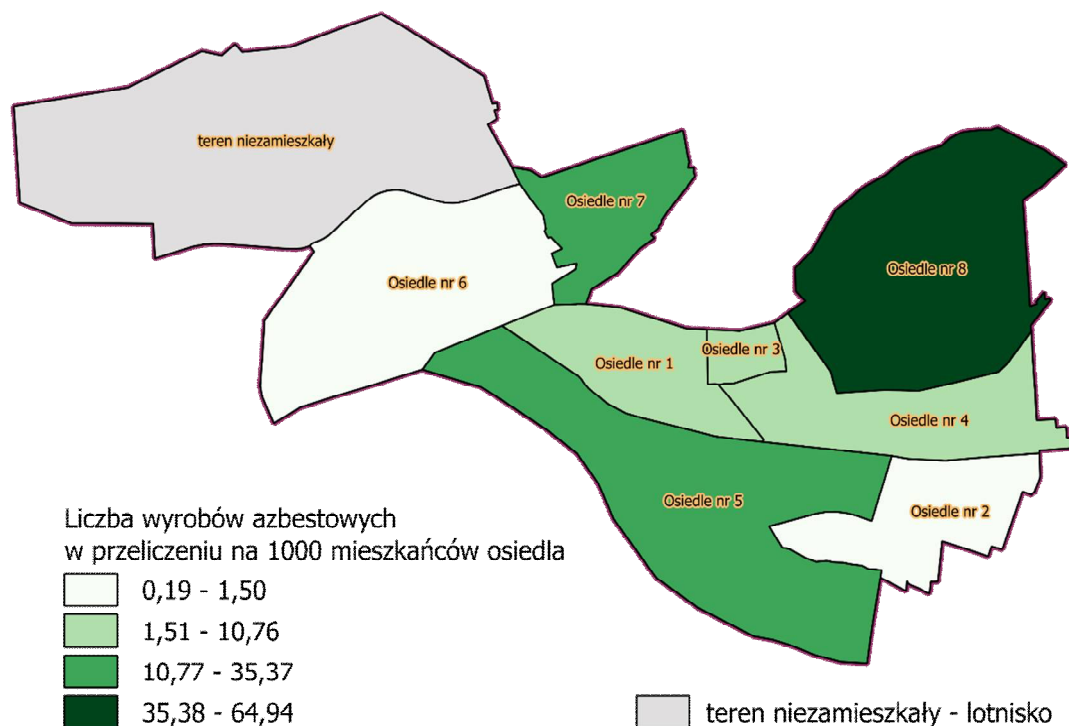
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Tabela 37. Wyroby azbestowe w Nowym Dworze Mazowieckim wg osiedli

Jednostka	Budynki, których konstrukcje zawierają azbest		
	liczba wyrobów	% unieszkodliwionych wyrobów	liczba wyrobów na 1000 mieszkańców osiedla
Osiedle nr 1	44	2,27	10,76
Osiedle nr 2	9	22,22	1,50
Osiedle nr 3	16	18,75	6,21
Osiedle nr 4	30	16,67	8,43
Osiedle nr 5	42	16,67	18,50
Osiedle nr 6	1	0,00	0,19
Osiedle nr 7	81	24,69	35,37
Osiedle nr 8	25	36,00	64,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

Rysunek 26. Liczba wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim

3.5. Wyniki badań ankietowych

Badanie ankietowe

W dniach od 25 maja do 12 czerwca 2016 zrealizowane zostało badanie ankietowe na potrzeby opracowania „Programu Rewitalizacji dla Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2023”.

Metodyka badania

W celu dotarcia do jak największej liczby mieszkańców wykorzystana została triangulacja technik zbierania danych. Zastosowano internetową ankietę do samodzielnego wypełnienia CAWI oraz wywiady kwestionariuszowe PAPI.

Pierwsza z technik jest oparta na wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl, należącej do ResPublic Sp. z o.o. Informacja o badaniu pojawiła się na stronach internetowych często odwiedzanych przez mieszkańców miasta (m.in. oficjalną stronę gminy i jej konto na portalu społecznościowym Facebook).

Wywiady kwestionariuszowe PAPI są tradycyjną formą badań opartą na bezpośredniej rozmowie ankietera z respondentem. Wywiad był przeprowadzony w oparciu o kwestionariusz, na którym ankieter zapisywał odpowiedzi. Technika ta umożliwia dotarcie do osób, które nie korzystają z internetu. Dodatkowo obecność ankietera wpływa motywująco zarówno na etapie rekrutacji do badania, jak i w trakcie wywiadu (minimalizując ryzyko przerwania badania).

Próba

Dobór próby do badania PAPI miał charakter reprezentatywny przedmiotowo (kwotowy) pod względem płci i wieku. Rekrutacja była ukierunkowana na to, aby odsetek osób z poszczególnych grup wyznaczonych przez te dwie cechy odpowiadał ich proporcjom w populacji wszystkich mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego (według danych BDL GUS). Dodatkowo dążono również do uzyskania reprezentacji wszystkich osiedli.

Badanie CAWI miało natomiast charakter otwarty – udział w nim mogli wziąć wszyscy chętni.

Łącznie w badaniu udział wzięło 498 osób, wśród których nieznacznie przeważały kobiety. Jeśli chodzi o wiek, to można zwrócić uwagę na znaczącą reprezentację osób z kategorii od 25 do 44 lat. Stosunkowo najmniej licznie reprezentowane były osoby najmłodsze oraz najstarsze.

Tabela 38. Respondenci według płci i wieku

Płeć	Kobieta		Mężczyzna		Łącznie	
Wiek	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
poniżej 20 lat	21	4,29%	7	1,43%	28	5,71%
20-24 lata	40	8,16%	38	7,76%	78	15,92%
25-44 lata	111	22,65%	89	18,16%	200	40,82%
45-64 lata	71	14,49%	44	8,98%	115	23,47%
65 i więcej	28	5,71%	41	8,37%	69	14,08%
łącznie	271	55,31%	219	44,69%	490	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498¹⁸

Nieco ponad jedna trzecia osób, które wzięły udział w ankiecie urodziła się w Nowym Dworze Mazowieckim. Wśród przyjezdnych najliczniejsze były natomiast osoby, które mieszkają tu już od ponad 15 lat.

Tabela 39. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

Odpowiedź	Liczba	%
Od urodzenia	172	34,54%
Powyżej 15 lat	107	21,49%
9-15 lat	65	13,05%
5-8 lat	93	18,67%
Poniżej 5 lat	52	10,44%
Brak odpowiedzi	9	1,81%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

¹⁸ W tabeli zostały przedstawione wyniki z pominięciem braków odpowiedzi

Jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy to największą grupę stanowili pracujący na etacie. Dość liczne były również osoby na emeryturze lub rencie, bezrobotni oraz pracujący dorywczo.

Tabela 40. Respondenci według sytuacji na rynku pracy

Odpowiedź	Liczba	%
Nauka	35	7,03%
Praca na etacie	206	41,37%
Praca dorywcza	76	15,26%
Własna działalność gospodarcza	20	4,02%
Bezrobocie	77	15,46%
Emerytura/renta	80	16,06%
Brak odpowiedzi	4	0,80%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Poziom wykształcenia respondentów może być oceniony jako stosunkowo wysoki – ponad połowa z nich ma wykształcenie co najmniej średnie. Co więcej, prawie jedna piąta ukończyła szkołę wyższą.

Tabela 41. Respondenci według wykształcenia

Odpowiedź	Liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	24	4,82%
Zasadnicze zawodowe	153	30,72%
Średnie	221	44,38%
Wyższe	90	18,07%
Inne	2	0,40%
Brak odpowiedzi	8	1,61%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Zgodnie z założeniami, w badaniu wzięli udział mieszkańcy wszystkich osiedli. Nieco liczniej niż pozostałe reprezentowane były Osiedle Centrum, Osiedle Młodych i Osiedle Pólko (obszar po północnej stronie ul. Bohaterów Modlina).

Tabela 42. Respondenci według osiedla zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Osiedle Nr 1 – Osiedle Centrum	123	24,70%
Osiedle Nr 2 – Osiedle Młodych	93	18,67%
Osiedle Nr 3 – Osiedle Pólko (obszar po północnej stronie ul. Bohaterów Modlina)	89	17,87%
Osiedle Nr 4 – Osiedle Pólko (obszar po południowej stronie ul. Bohaterów Modlina)	59	11,85%
Osiedle Nr 5 – Osiedle Nowodworzanka	36	7,23%
Osiedle Nr 6 – Osiedle Modlin Twierdza	38	7,63%
Osiedle Nr 7 – Osiedle Modlin Stary	40	8,03%
Osiedle Nr 8 – Osiedle Okunin	16	3,21%
Brak odpowiedzi	4	0,80%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Wyniki badania

Pierwsze z pytań ankiety miało charakter ogólny i dotyczyło całościowej oceny Nowego Dworu Mazowieckiego jako miejsca zamieszkania. Analiza wyników wykazuje znaczącą przewagę odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*). Równocześnie można jednak zauważyć, że prawie dwie piąte respondentów wybrały ocenę neutralną.

Tabela 43. Ocena gminy jako miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Bardzo dobrze	71	14,26%
Dobrze	201	40,36%
Średnio	192	38,55%
Źle	21	4,22%
Bardzo źle	4	0,80%
Brak odpowiedzi	9	1,81%
łącznie	498	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Jeśli chodzi o najważniejsze problemy społeczne występujące w gminie to opinie respondentów były w znacznym stopniu podzielone. Nieco częściej niż pozostałe kwestie wskazywane były: *wandalizm*, *bezrobocie* i *uzależnienia*.

Tabela 44. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Bezrobocie	180	16,36%
Ubóstwo	75	6,82%
Przestępczość	103	9,36%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	46	4,18%
Brak aktywności mieszkańców	117	10,64%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	102	9,27%
Bezdomność	13	1,18%
Uzależnienia	155	14,09%
Przemoc w rodzinie	71	6,45%
Wykluczenie społeczne	22	2,00%
Wandalizm	205	18,64%
Inne	11	1,00%
łącznie	1100	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Można stwierdzić kilka tendencji w zakresie rozproszenia terytorialnego występowania poszczególnych rodzajów problemów. Problemy społeczne oraz środowiskowe sytuowane były przede wszystkim na Osiedlach Centrum i Modlin Twierdza. Osiedle Centrum było również, częściej niż pozostałe, identyfikowane jako miejsce występowania problemów gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Warto jednak zauważyć, że to właśnie mieszkańcy tego osiedla byli najliczniej reprezentowani w próbie, co może oznaczać, że częstość wskazywania go stanowi efekt heurystyki dostępności¹⁹.

¹⁹ Heurystyka to intuicje płynące z praktyki (doświadczenia), a nie wiedzy (teoretycznej). To praktyczna reguła postępowania, wykorzystywana przy podejmowaniu decyzji, regulująca proces oceniania albo rozwiązywania problemów.

Tabela 45. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne
Osiedle Nr 1	140	108	135	153	160
Osiedle Nr 2	47	38	52	35	25
Osiedle Nr 3	104	44	47	30	62
Osiedle Nr 4	70	58	57	34	38
Osiedle Nr 5	66	100	95	74	69
Osiedle Nr 6	134	46	77	54	90
Osiedle Nr 7	65	50	67	76	77
Osiedle Nr 8	23	128	64	89	45

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Tabela 46. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne	Indeks problemów
Osiedle Nr 1	21,57%	16,64%	20,80%	23,57%	24,65%	23,79%
Osiedle Nr 2	7,24%	5,86%	8,01%	5,39%	3,85%	6,73%
Osiedle Nr 3	16,02%	6,78%	7,24%	4,62%	9,55%	9,81%
Osiedle Nr 4	10,79%	8,94%	8,78%	5,24%	5,86%	8,78%
Osiedle Nr 5	10,17%	15,41%	14,64%	11,40%	10,63%	13,81%
Osiedle Nr 6	20,65%	7,09%	11,86%	8,32%	13,87%	13,70%
Osiedle Nr 7	10,02%	7,70%	10,32%	11,71%	11,86%	11,45%
Osiedle Nr 8	3,54%	19,72%	9,86%	13,71%	6,93%	11,93%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Z kolei analiza struktury problemów wskazywanych na każdym z osiedli pokazuje, że różnią się one w tym zakresie. W przypadku Osiedli Centrum, Nowodworzanka i Modlin Stary liczba wskazań na wszystkie rodzaje problemów była zbliżona. Na Osiedlach Pólko (w obu obszarach) i Modlin Twierdza wyraźnie przeważały problemy społeczne. W odniesieniu do Osiedla Nowodworzanka nieco częściej od pozostałych identyfikowane były problemy środowiskowe i gospodarcze, zaś Osiedla Okunin – środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne.

Tabela 47. Struktura wskazywanych problemów na poszczególnych osiedlach (pytanie wielokrotnego wyboru)

Odpowiedź	Problemy społeczne	Problemy środowiskowe	Problemy gospodarcze	Problemy przestrzenno-funkcjonalne	Problemy techniczne
Osiedle Nr 1	20,11%	15,52%	19,40%	21,98%	22,99%
Osiedle Nr 2	23,86%	19,29%	26,40%	17,77%	12,69%
Osiedle Nr 3	36,24%	15,33%	16,38%	10,45%	21,60%
Osiedle Nr 4	27,24%	22,57%	22,18%	13,23%	14,79%
Osiedle Nr 5	16,34%	24,75%	23,51%	18,32%	17,08%
Osiedle Nr 6	33,42%	11,47%	19,20%	13,47%	22,44%
Osiedle Nr 7	19,40%	14,93%	20,00%	22,69%	22,99%
Osiedle Nr 8	6,59%	36,68%	18,34%	25,50%	12,89%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

W ostatnim pytaniu ankiety respondenci zostali poproszeni o określenie, jakie grupy powinny być ich zdaniem głównymi odbiorcami działań podejmowanych w ramach rewitalizacji. Analiza odpowiedzi pozwala na wskazanie trzech grup uznanych za priorytetowe: *rodzin z małymi dziećmi, osób niepełnosprawnych i młodzieży*.

Tabela 48. Grupy, które powinny być zdaniem respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania

Odpowiedź	Liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	272	54,62%
Dzieci	106	21,29%
Młodzież	171	34,34%
Seniorzy	128	25,70%
Osoby niepełnosprawne	230	46,18%
Osoby bezrobotne	65	13,05%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	52	10,44%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	50	10,04%
Inne	7	1,41%

Źródło: badanie mixed mode, n=498

Poniżej wymieniono zasięgi przestrzenne osiedli, a następnie zostały przedstawione wskazania respondentów dotyczące występowania problemów w wymienionych sferach, w odniesieniu do tychże osiedli.

Osiedle Nr 1 obejmuje ulice: Warszawska, Targowa, Zakroczyńska, I. Daszyńskiego, J. Sobieskiego, T. Kościuszki, Magistracka, część ulicy Sukiennej od nr 40 – 80, Przejazd, J. Nałęcz, Legionów, J. Słowackiego, I. Paderewskiego – strona nieparzysta, Mazowiecka, Modlińska, Partyzantów, Piaskowa, Okrzei, Sawy, Pl. Solny, Zachodnia, Chryzantemy, Harcerska, Batalionu Elektrotechnicznego, rondo Gen. J. Hallera, rondo Marszałka J. Piłsudskiego.

Osiedle Nr 2 obejmuje ulice: Wojska Polskiego, Gen. L. Okulickiego, Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Młodzieżowa, Gen. Z. Berlinga, Gen. W. Sikorskiego, Szarych Szeregów, Wiosenna, Willowa, Baśniowa, Zacisze, Na Skraju, Wiśłana, Jasna, Prosta, Sadowa, Sosnowa, Modrzewiowa, Wrzosowa, Wspólna, Żłota, Bursztynowa, Diamantowa, Koralowa, Perłowa, Rubinowa, Szmaragdowa.

Osiedle Nr 3 obejmuje ulice: J. Wybickiego, część ulicy Sukiennej od nr 1 – 39, Lotników, F. Focha, Zdobywców Kosmosu, Bohaterów Modlina – strona parzysta, Spacerowa.

Osiedle Nr 4 obejmuje ulice: Bohaterów Modlina - strona nieparzysta, Górską, M. Curie-Skłodowskiej, Sempołowskiej, Chemików, Inżynierska, Przemysłowa, Towarowa, Leśna, Sportowa, I. Paderewskiego – strona parzysta, Śniadeckich, Nowołęczna, Bohaterów Modlina 47, Księcia Ziemowita III, Segmentowa, Maturzystów, Graniczna, J. Kusocińskiego, Łabędzia, Łąkowa, Nadrzeczna, Żurawia.

Osiedle Nr 5 obejmuje ulice: Mała, Miła, Kępa Nowodworska, Akacyjowa, Długa, Jaśminowa, J. Kilińskiego, Miodowa, Nadwiślańska, I. Paderewskiego 1a, H. Sienkiewicza, Wiejska, Wierzbowa, Wiśniowa, S. Żeromskiego, Gen. J. P. Morawicza, Łączna, PCK, Przytorowa, Dobra, Boczna, Dębowa, Cicha, Pogodna, Jarzębinowa, Kalinowa, Kasztanowa, Świerkowa, Zielona.

Osiedle Nr 6 obejmuje ulice: 29 Listopada, Gen. J. Bema, płk E. Malewicz, Szpitalna, Obrońców Modlina, Obwodowa, ppłk. Macieja Kalenkiewicza, Kadetów, A. Mickiewicza, St. Moniuszki, F. Chopina, Gen. I. Ledóchowskiego, I Pułku Lotnictwa Warszawa, Gen. I. Prądzyńskiego, Ks. J. Poniatowskiego, Chałubińskiego, 1831 Roku, 1863 Roku, 1918 Roku, Dąbrowskiego, Chrzanowskiego, Sikorskiego, Kaszewskiego, Al. Przewodników, Niegolewskiego, Zajęczka, Sułkowskiego, Dandelsa, Davonta, Godebskiego, Boduena, Al. Modrzewi, Traugutta, Gołąba R., Bałki Murmańskiej.

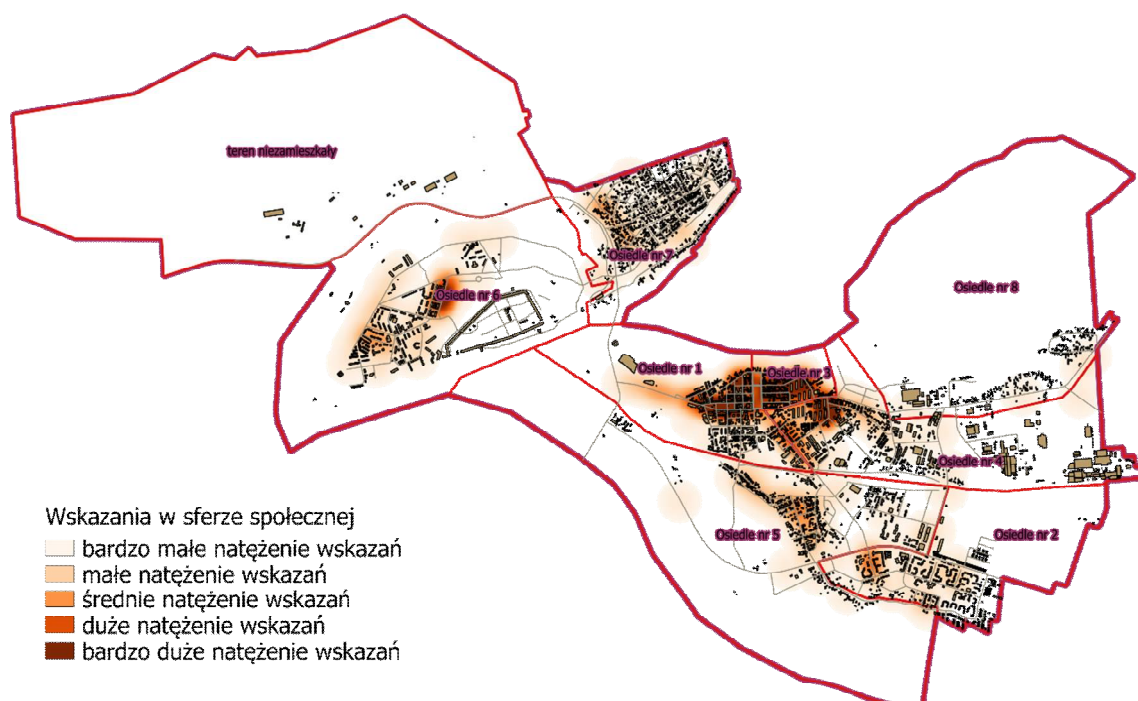
Osiedle Nr 7, obejmuje ulice: Gen. Thommee, M. Konopnickiej, M. Kopernika, J. Matejki, Kwiatowa, Mury, E. Orzeszkowej, Polna, Współczesna, Krzywa, Chłodnia, Dworcowa, Kolejowa, Lipowa, Mieszka I, S. Staszica, S. Czarnieckiego, H. Kołłątaja, W. Kossaka, Krótka, Ogrodowa, Piekarska, B. Prusa, Przeskok, St. Reymonta, Szkolna, Środkowa, Źródłana, Źwirowa, Żołnierzy Września, Al. Róż, Samorządowa, Słoneczna, Al. Jana Pawła II, Leszczynowa, Klonowa, 3 Maja, Z. Dobrowolskiej, Kościelna, Kręta, M. Kolbego, Brzozowa, Topolowa, Malinowa, Sporna, Naftowa, Forteczna, Na Skarpie.

Osiedle Nr 8 obejmuje ulice: Nowodworska, Spokojna, Strażacka, Okunin, Gospodarcza.

- **Sfera społeczna**

Najwięcej problemów społecznych zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3 i nr 6. Ulicami, które pojawiały się najczęściej są: Spacerowa, Chemików, Lotników, Focha, Wybickiego, Zakroczymska, Daszyńskiego, Sobieskiego, Przejazd, Sawy i Warszawska.

Rysunek 27. Wskazania natężeń problemów w sferze społecznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

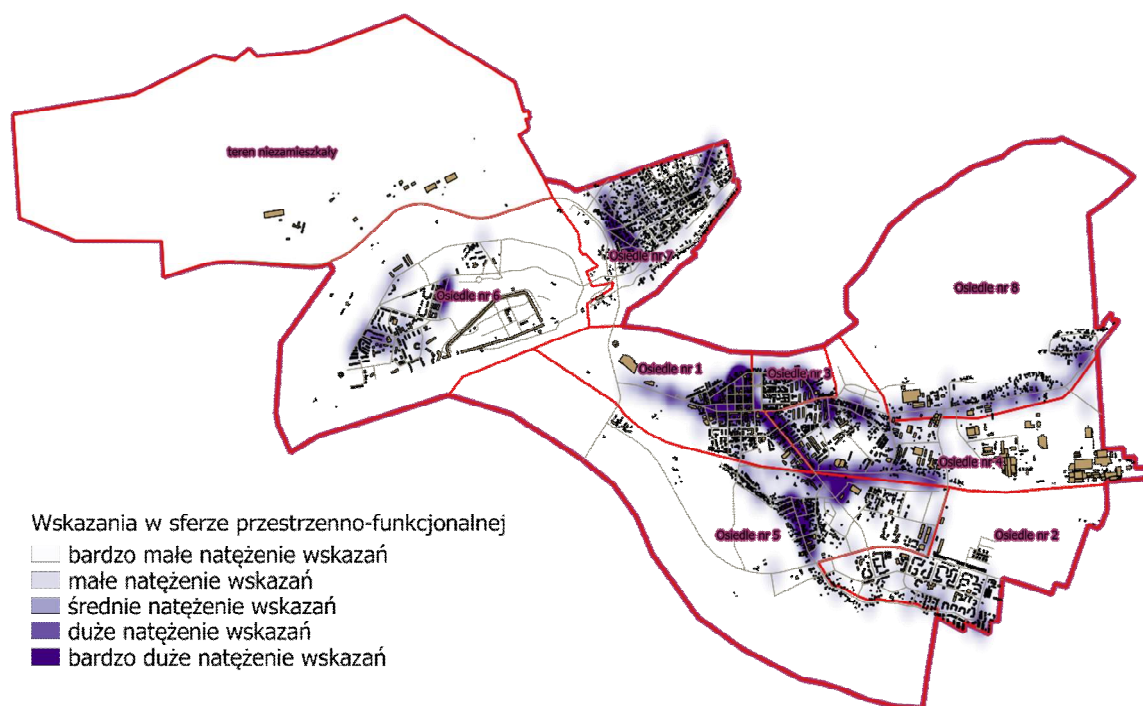

Źródło: badanie mixed mode, n=498

- **Sfera przestrzenno-funkcjonalna**

Najwięcej problemów zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3 i nr 5, nr 7. Ulice, które były wskazywane najczęściej to: Targowa, Sawy, Daszyńskiego, Wybickiego, Sempołowska, Chemików, Harcerska, Boczna, Przytorowa, Długa, Kilińskiego, 1863 r., Krzywa, Kopernika, Forteczna, Kręta.

Rysunek 28. Wskazania natężeń problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

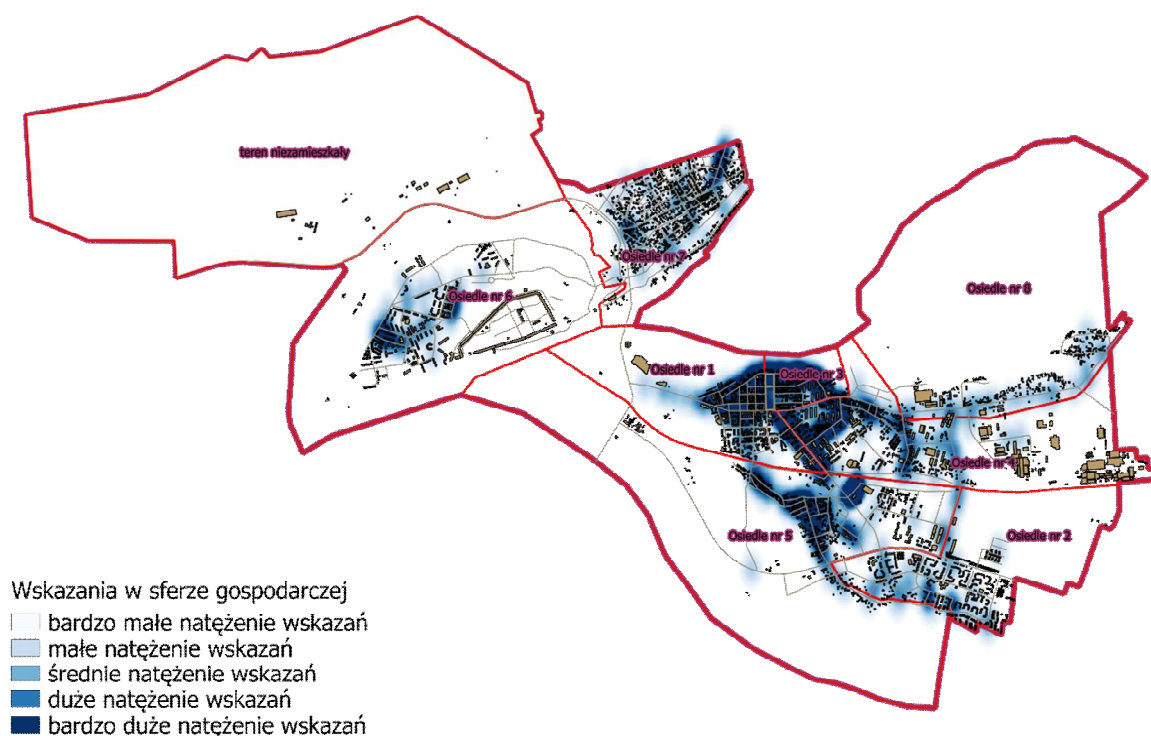

Źródło: badanie mixed mode, n=498

- **Sfera gospodarcza**

Najwięcej problemów zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3, nr 5, nr 6 i nr 7. Ulice, które były wskazywane najczęściej to: Targowa, Zachodnia, Sawy, Magistralna, Daszyńskiego, Przejazd, Okrzei, Chemików, Inżynierska, Harcerska, Boczna, Długa, Sempołowskiej, Wybickiego, Kilińskiego, Wierzbowa, Wiśniowa, Nadwiślańska, Obrońców Modlina, 1831 r., 1863 r., 1918 r., Czarnieckiego, Orzeszkowej.

Rysunek 29. Wskazania natężeń problemów w sferze gospodarczej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

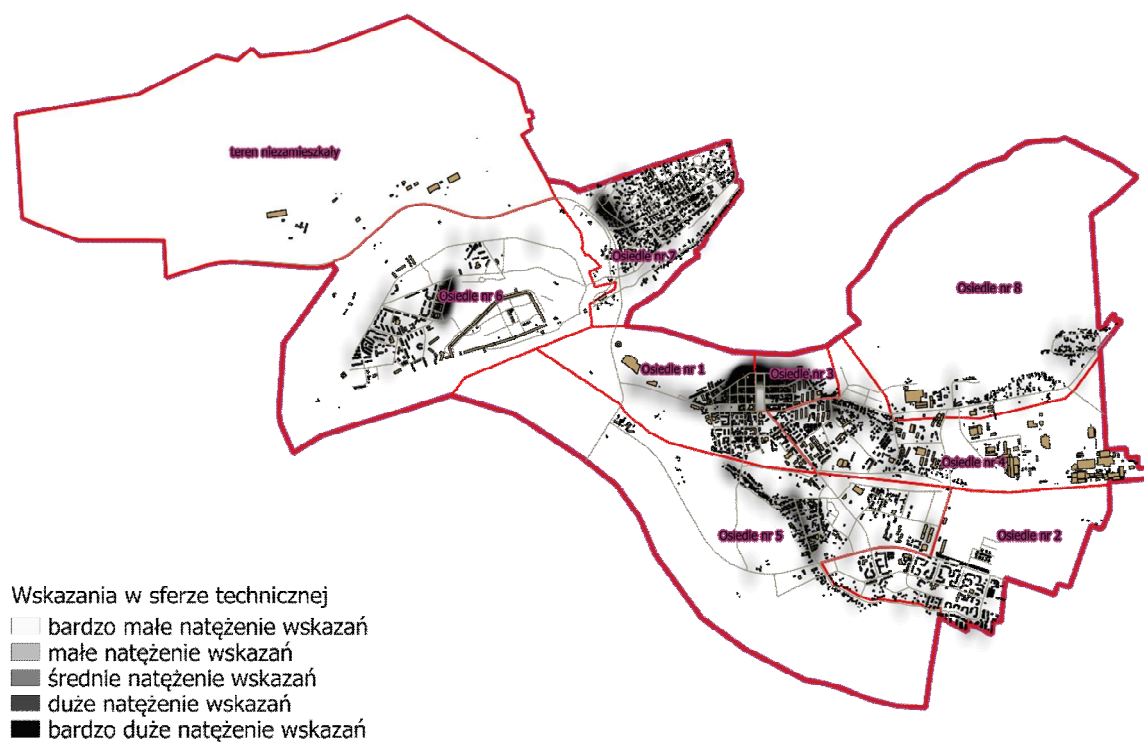

Źródło: badanie mixed mode, n=498

- **Sfera techniczna**

Najwięcej problemów zidentyfikowano w granicach osiedla nr 1, nr 3, nr 5, nr 6 i nr 7. Ulice, które były wskazywane najczęściej to: Sukienna, Magistracka, Daszyńskiego, Przejazd, Lotników, Focha, 1831 r. 1863 r., 1918 r., Lipowa, Kwiatowa.

Rysunek 30. Wskazania natężeń problemów w sferze technicznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

Źródło: badanie mixed mode, n=498

- **Sfera środowiskowa**

Problemy w tej sferze zostały dostrzeżone na obszarze każdego z osiedli. Jednak największe natężenie wskazań respondentów widać w obszarze osiedla nr 1, nr 3, nr 4 i nr 5. Ulice, które podawano najczęściej to: Zachodnia, Targowa, Zakroczymska, Daszyńskiego, Przejazd, Sukienna, Lotników, Focha, Zdobywców Kosmosu, PCK, Nadwiślańska, Kilińskiego, Długa, Miodowa, Wierzbowa, Jaśminowa, Wiśniowa, Akacyjowa, Przemysłowa, Graniczna, Górska, Chemików, Nadrzeczna.

Rysunek 31. Wskazania natężeń problemów w sferze środowiskowej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498

Źródło: badanie mixed mode, n=498

4. Delimitacja obszarów zdegradowanych

Powyższa diagnoza pozwoliła na przeprowadzenie analizy w oparciu o wystandaryzowane wskaźniki, a następnie wyliczenie wskaźnika syntetycznego dla osiedli na poziomie poszczególnych sfer oraz dla wszystkich łącznie. Wystandaryzowanie wskaźników odbywało się w oparciu o następujący wzór:

$$W_s = \frac{W_w - W_{sr}}{\sigma}$$

Gdzie:

- W_s – wskaźnik wystandaryzowany,
- W_w – wartość wskaźnika dla osiedla,
- W_{sr} – średnia arytmetyczna wskaźnika dla całego miasta,
- σ – odchylenie standardowe wskaźnika.

Wystandaryzowanie wskaźnika oznacza jego odchylenie od jego wartości dla miasta, która zawsze wynosi 0. Wartości wystandaryzowanych wskaźników mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Wskaźniki dodatnie wskazują, które osiedla miasta są zdegradowane w poszczególnych zagadnieniach, wartości ujemne natomiast wskazują na korzystniejszą sytuację w poszczególnych jednostkach.

W ramach sfery społecznej do analizy przyjęto następujące wskaźniki:

- Liczba osób korzystający z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców,
- Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – ogółem,
- Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód ubóstwo,
- Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie,
- Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność,
- Dynamika przyrostu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015,
- Liczba NGO na 1000 mieszkańców.

Na podstawie analizy powyższych wskaźników należy stwierdzić, iż na wszystkich osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego, oprócz osiedla nr 4, występują różnego rodzaju problemy społeczne:

- Osiedle nr 1 charakteryzuje się mniej korzystnymi wskaźnikami niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: liczba osób korzystający z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – ogółem, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód ubóstwo, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie oraz kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność,
- Osiedle nr 2 charakteryzuje się mniej korzystnymi niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: dynamika przyrostu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015 oraz liczba NGO na 1000 mieszkańców,
- Osiedle nr 3 charakteryzuje się mniej korzystnymi niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: liczba osób korzystający z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, kwota pomocy

społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność oraz dynamika przyrostu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015,

- Osiedle nr 5 charakteryzuje się mniej korzystnymi niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – ogółem, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie oraz liczba NGO na 1000 mieszkańców,
- Osiedle nr 6 charakteryzuje się mniej korzystnymi niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców oraz dynamika przyrostu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015,
- Osiedle nr 7 charakteryzuje się mniej korzystnymi niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – ogółem, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód ubóstwo, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność oraz liczba NGO na 1000 mieszkańców,
- Osiedle nr 8 charakteryzuje się mniej korzystnymi niż średnie wartości wskaźników dla całego miasta; następujące wskaźniki: liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – ogółem, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie oraz kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność.

Tabela 49. Wartości wskaźników w sferze społecznej

Osiedle	Sfera społeczna						
	Liczba osób korzystający z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku - ogółem	Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód ubóstwo	Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie	Kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność	Dynamika przyrostu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2013-2015	Liczba NGO na 1000 mieszkańców
Nr 1	0,54	1,95	1,99	0,59	2,07	-0,31	-1,81
Nr 2	-1,67	-0,73	-0,53	-1,18	-0,94	0,23	0,96
Nr 3	0,91	-1,19	-0,82	-0,47	0,23	0,43	0,65
Nr 4	-1,40	-0,78	-0,70	-1,27	-0,89	-0,22	-0,12
Nr 5	-0,02	0,24	-0,05	0,11	-0,38	-0,53	0,19
Nr 6	0,31	-0,38	-0,30	-0,08	-0,77	2,10	-0,73
Nr 7	0,94	0,59	1,05	1,76	0,27	-0,35	1,27
Nr 8	0,39	0,30	-0,63	0,54	0,40	-1,35	-0,42

Źródło: opracowanie własne

W ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej do analizy przyjęto następujące wskaźniki:

- Średni wiek budynków,
- Powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę,
- Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku,
- Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - średnia powierzchnia użytkowa lokali (m²) na 1000 mieszkańców osiedla,
- Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w łazienkę,
- Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w centralne ogrzewanie,
- Liczba pustostanów na 1000 mieszkańców,
- Powierzchnia użytkowa pustostanów w m² na 1000 mieszkańców.

Na podstawie analizy powyższych wskaźników należy stwierdzić, iż na wszystkich osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego występują problemy przestrzenno-funkcjonalne:

- Osiedle nr 1 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w centralne ogrzewanie oraz powierzchnia użytkowa pustostanów w m² na 1000 mieszkańców.
- Osiedle nr 2 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w centralne ogrzewanie,
- Osiedle nr 3 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: średni wiek budynków, powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - średnia powierzchnia użytkowa lokali (m²) na 1000 mieszkańców osiedla, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w łazienkę,
- Osiedle nr 4 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w centralne ogrzewanie,
- Osiedle nr 5 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - średnia powierzchnia użytkowa lokali (m²) na 1000 mieszkańców osiedla, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w łazienkę, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w CO, liczba pustostanów na 1000 mieszkańców oraz powierzchnia użytkowa pustostanów w m² na 1000 mieszkańców,
- Osiedle nr 6 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: średni wiek budynków, powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - średnia powierzchnia użytkowa lokali (m²) na 1000

mieszkańców osiedla, liczba pustostanów na 1000 mieszkańców oraz powierzchnia użytkowa pustostanów w m² na 1000 mieszkańców,

- Osiedle nr 7 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: średni wiek budynków, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - średnia powierzchnia użytkowa lokali (m²) na 1000 mieszkańców osiedla, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w łazienkę oraz budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w centralne ogrzewanie,
- Osiedle nr 8 wartości następujących wskaźników są mniej korzystne niż średnie wartości dla miasta: średni wiek budynków, budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w łazienkę oraz budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w centralne ogrzewanie.

Tabela 50. Wartości wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Osiedle	Sfera przestrzenno-funkcjonalna							
	Średni wiek budynków	Powierzchnia użytkowa budynku mieszkalnego na osobę	Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku	Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - średnia powierzchnia użytkowa lokali (m ²) na 1000 mieszkańców osiedla	Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w łazienkę	Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku - odsetek wyposażonych w CO	Liczba pustostanów na 1000 mieszkańców	Powierzchnia użytkowa pustostanów w m ² na 1000 mieszkańców
Nr 1	-0,10	0,56	0,55	-0,16	0,53	0,39	-1,39	1,03
Nr 2	-1,72	0,46	-1,17	-0,97	-0,05	0,39	-1,00	-0,85
Nr 3	0,17	0,71	-0,40	0,36	0,60	0,39	-1,00	-0,85
Nr 4	-0,95	0,51	-0,35	-0,15	-0,17	0,09	-0,09	-0,09
Nr 5	-0,07	-0,15	0,39	0,43	0,01	0,39	1,14	1,63
Nr 6	1,13	0,81	1,75	1,23	-2,23	-2,46	0,84	0,73
Nr 7	0,22	-0,82	0,49	1,02	0,16	0,39	-0,28	-0,75
Nr 8	1,32	-2,09	-1,26	-1,77	1,15	0,39	-1,00	-0,85

Źródło: opracowanie własne

W ramach sfery gospodarczej do analizy przyjęto następujący wskaźnik:

- Liczba aktywnych jednoosobowych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców.

Na podstawie analizy wskaźnika można wskazać, iż gospodarczo zdegradowane są osiedla nr: 2, 3, 4, 5 oraz 6.

W ramach sfery środowiskowej do analizy przyjęto następujący wskaźnik:

- Liczba działek zawierających wyroby azbestowe na 1000 mieszkańców
- % unieszkodliwionych wyrobów azbestowych.

Na podstawie analizy powyższych wskaźników można stwierdzić, iż problemy środowiskowe występują na osiedlach nr 1, 4, 5, 6, 7 oraz 8.

Tabela 51. Wartości wskaźników w sferze gospodarczej i środowiskowej

Osiedle	Sfera gospodarcza		Sfera środowiskowa	
	Liczba aktywnych jednoosobowych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Liczba działek zawierających wyroby azbestowe na 1000 mieszkańców	% unieszkodliwionych wyrobów azbestowych	
Nr 1	-1,58	-0,34	1,27	
Nr 2	0,41	-0,76	-0,43	
Nr 3	0,68	-0,55	-0,14	
Nr 4	0,01	-0,45	0,04	
Nr 5	0,32	0,01	0,04	
Nr 6	1,50	-0,82	1,47	
Nr 7	-0,12	0,78	-0,64	
Nr 8	-1,23	2,13	-1,61	

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na to, iż obszar zdegradowany powinien cechować się nawarstwieniem problemów w sferze społecznej oraz dodatkowo w jednej z sfer na podstawie zsumowania powyższych wskaźników powstały wskaźniki sumaryczne dla wszystkich sfer. Uzyskane wyniki pozwoliły na uzyskanie następujących wyników:

- Osiedle nr 1 zdegradowane jest pod względem społecznym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz środowiskowym,
- Osiedle nr 2, 3 oraz 4 zdegradowane są w sferze gospodarczej,
- Osiedle nr 5 zdegradowane jest w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej oraz środowiskowej,
- Osiedle nr 6 zdegradowane jest we wszystkich 4 analizowanych sferach,
- Osiedle nr 7 zdegradowane jest w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej,
- Osiedle nr 8 zdegradowane jest w sferze środowiskowej.

Tabela 52. Wskaźnik syntetyczny obliczony dla każdej sfery rewitalizacji

Osiedle	Syntetyczna wartość wskaźnika dla sfery społecznej	Syntetyczna wartość wskaźnika dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej	Syntetyczna wartość wskaźnika dla sfery gospodarczej	Syntetyczna wartość wskaźnika dla sfery środowiskowej
Nr 1	5,04	1,43	-1,58	0,93
Nr 2	-3,85	-4,91	0,41	-1,19
Nr 3	-0,26	-0,01	0,68	-0,68
Nr 4	-5,38	-1,20	0,01	-0,40
Nr 5	-0,45	3,78	0,32	0,05
Nr 6	0,15	1,80	1,50	0,65
Nr 7	5,53	0,43	-0,12	0,14
Nr 8	-0,78	-4,09	-1,23	0,51

Źródło: opracowanie własne

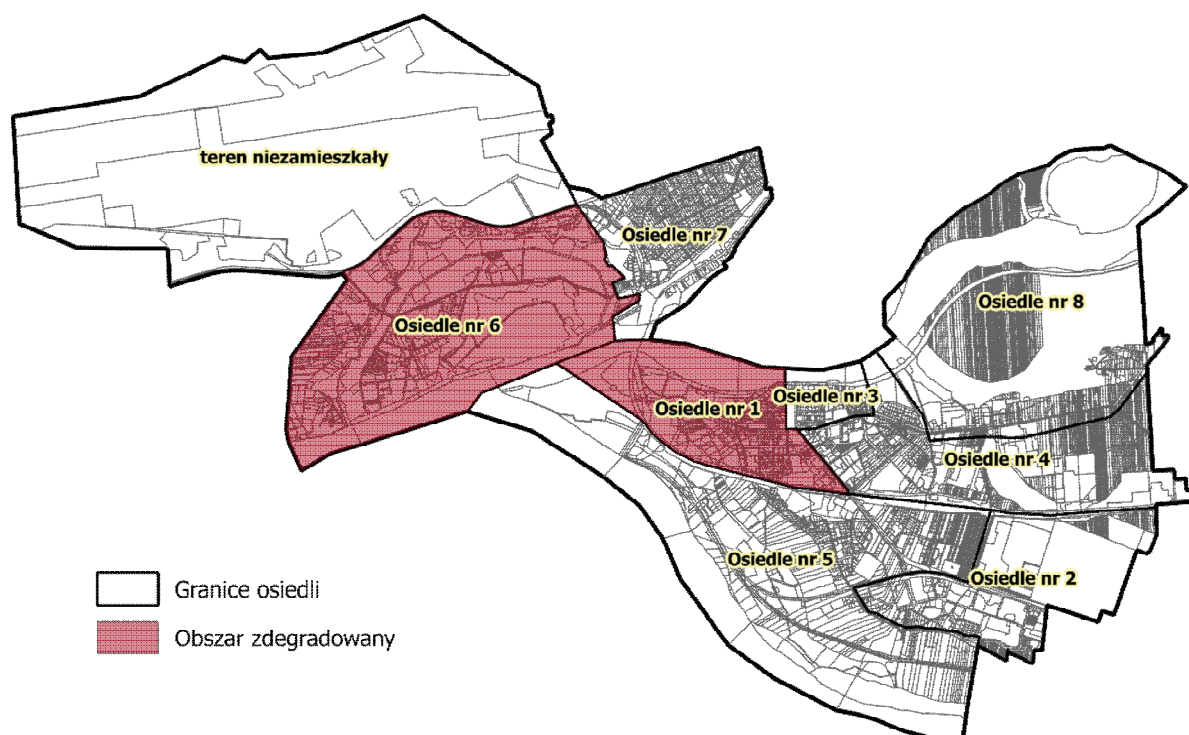
Tabela 53. Wskazania obszarów, na których występuje sytuacja kryzysowa (- występuje degradacja, + degradacja nie występuje)

Osiedle	Sfera społeczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa
Nr 1	-	-	+	-
Nr 2	+	+	-	+
Nr 3	+	+	-	+
Nr 4	+	+	-	+
Nr 5	+	-	-	-
Nr 6	-	-	-	-
Nr 7	-	-	+	-
Nr 8	+	+	+	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy powyższych danych ilościowych

Jako obszary zdegradowane wskazuje się osiedle nr 1 oraz osiedle nr 6.

Rysunek 32. Zasięgi przestrzenne obszarów zdegradowanych

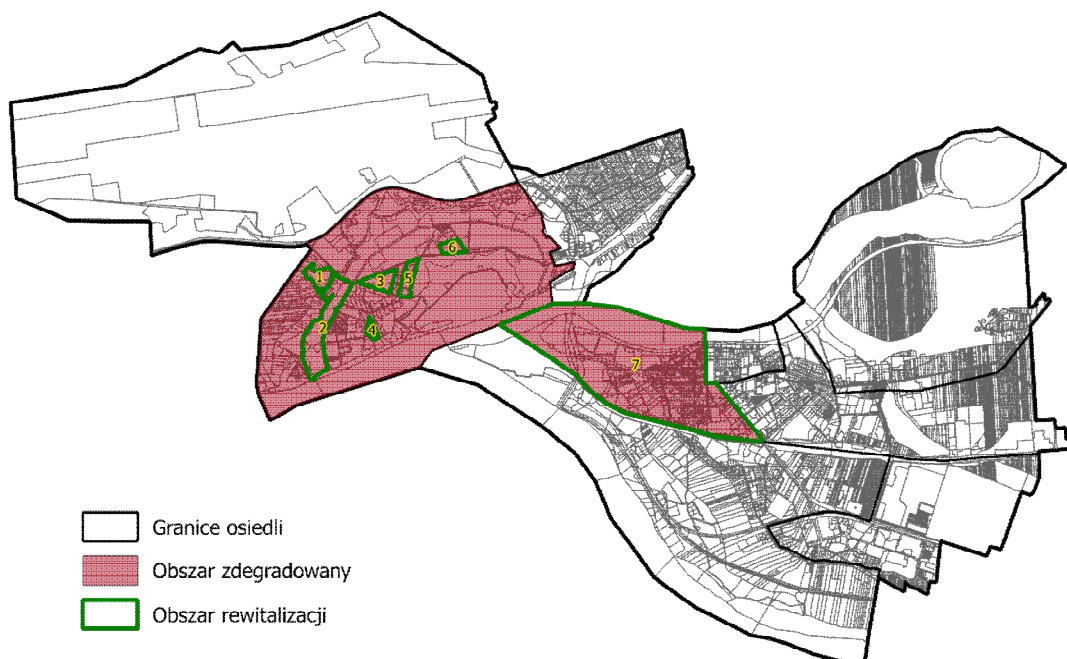

Źródło: opracowanie własne

5. Zasięgi przestrzenne obszarów do rewitalizacji

Na podstawie przeprowadzonej delimitacji obszarów zdegradowanych wyłoniono dwa obszary do rewitalizacji: osiedle 1 oraz fragment osiedla 6. Zasięg przestrzenny obszarów ograniczony prezentuje poniższa mapa.

Rysunek 33. Granice obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W skład osiedla 1 wchodzi ulice: Warszawska, Targowa, Zakroczyńska, I. Daszyńskiego, J. Sobieskiego, T. Kościuszki, Magistracka, część ulicy Sukiennej od nr 40 – 80, Przejazd, J. Nałęcz, Legionów, J. Słowackiego, I. Paderewskiego – strona nieparzysta, Mazowiecka, Modlińska, Partyzantów, Piaskowa, Okrzei, Sawy, Pl. Solny, Zachodnia, Chryzantemy, Harcerska, Batalionu Elektrotechnicznego, rondo Gen. J. Hallera, rondo Marszałka J. Piłsudskiego.

Strategicznymi miejscami dla mieszkańców są: Pl. Solny (obecnie pełni funkcję parkingu publicznego) i Park Miejski im. J. Wybickiego, który jest jedyną w mieście kompleksowo zagospodarowaną przestrzenią z placem zabaw dla dzieci i młodzieży, amfiteatrem oraz alejami z ławkami, które często stanowią miejsce spotkań dla osób starszych, szczególnie w okresie letnim. Poczucie tożsamości mieszkańców miasta jest zbudowane na historycznym znaczeniu miasta oraz rzeką Narwią, której nabrzeże jest celem spacerów i miejscem rekreacji. Jednakże nabrzeże jest w bardzo niewielkim stopniu zagospodarowane. Powoli rozwija się sektor turystyki kajakarskiej, brakuje odrębnych ścieżek dla pieszych i rowerzystów, plaż miejskich. Głównym organizatorem życia społeczno-kulturalnego jest Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka Miejska. Życie społeczne i gospodarcze miasta w opinii mieszkańców jest ubogie, szczególnie zimą widoczny jest brak zagospodarowania czasu wolnego, aktywizacji i organizacji życia miejskiego.

Obszar zdegradowany na osiedlu Nr 6 obejmuje ulice: płk. Edwarda Malewicza, Gen. Józefa Bema, Księcia Józefa Poniatowskiego, Kadetów, Stanisława Moniuszki, Bałki Murmańskiej oraz Gen. Ignacego Ledóchowskiego

Osiedle cechuje się zabytkową zabudową mieszkaniową (dawne bloki carskie) oraz dużą powierzchnią terenów historycznych na których rozproszone są zabytkowe budynki wchodzące w skład kompleksu Twierdza Modlin. Miejscem w przestrzeni publicznej, które miało spełniać funkcję integracyjną jest Park Trzech Kultur, wyremontowany kilka lat temu. Jednak mieszkańcy zwracają uwagę, że w parku „nic się nie dzieje”, miasto nie organizuje okazjonalnych wydarzeń plenerowych. Mieszkańcy dostrzegają potencjał miejsca, próbowali w ramach budżetu obywatelskiego zorganizować w parku plac zabaw, jednak pomysł ostatecznie nie został zrealizowany. Na terenie osiedla nie ma filii biblioteki miejskiej, domu kultury ani żadnego innego miejsca integrującego. Kiedyś takim miejscem było dawne Kasyno carskie, w którym miasto organizowało wiele wydarzeń społeczno-kulturalnych, miejsce słynęło z organizowanych tam bali maturalnych. Ze względu na problemy z utrzymaniem obiektu do użytku, został on zamknięty. Wiele zabytkowych obiektów w Twierdzy Modlin jest obecnie nieużytkowanych. Zarządcą obiektów jest prywatna firma, która wspólnie z władzami miasta okazjonalnie organizuje wydarzenia plenerowe, np. bieg z przeszkodami (tzw. Runmageddon) organizowany w okresie letnim.

Wskazany obszar rewitalizacji obejmuje 6,78% (191,28 ha) oraz zamieszkiwany jest przez 17,60% mieszkańców (4659 osób).

Na wskazanym obszarze występuje koncentracja negatywnych:

- zjawisk społecznych:
 - Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wynosiła 59,63, przy średniej dla miasta 41,8,
 - Wysokość świadczeń z pomocy społecznej ogółem na 1000 mieszkańców wynosiła 232 940,98 zł, przy średniej dla miasta 97 331,64 zł,
 - Wysokość świadczeń z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców wynosiła 84 829,19 zł, przy średniej dla miasta 36 338,17 zł,
 - Wysokość świadczeń z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców wynosiła 42 042,05 zł, przy średniej dla miasta 26 956,71 zł,
 - Wysokość świadczeń z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców wynosiła 175 981,47 zł, przy średniej dla miasta 71 265,49 zł,
 - Wysokość świadczeń z pomocy społecznej z powodu bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego na 1000 mieszkańców wynosiła 36 572,79 zł, przy średniej dla miasta 27 021,31 zł,
- zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych:
 - Średni wiek budynków mieszkalnych wynosi 43,37, przy średniej dla miasta 37,68,
 - Średnia powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych na osobę wynosi 10,07, przy średniej dla miasta 11,72,
 - Liczba lokali komunalnych na 1000 mieszkańców wynosi 39,71, przy średniej dla miasta 16,31,
 - Średnia powierzchnia użytkowa lokali komunalnych (m²) na 1000 mieszkańców wynosi 1083,79, przy średniej dla miasta 662,60,
 - Liczba pustostanów na 1000 mieszkańców wynosi 1,71, przy średniej dla miasta 0,6,
 - Powierzchnia użytkowa lokali w pustostanach wynosi 39,95 m², przy średniej dla miasta 14,88 m²,
- zjawisk środowiskowych:
 - odsetek unieszkodliwionych odpadów azbestowych na wyznaczonym obszarze stanowi jedynie 2,27%, przy średniej dla miasta 17%.

Zidentyfikowane problemy na obszarze rewitalizacji:

- Sfera społeczna:
 - Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,

- Duża liczba osób bezrobotnych,
 - Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
 - Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
 - Brak lokalnych liderów,
 - Niski poziom aktywności mieszkańców,
 - Niska jakość życia części mieszkańców,
 - Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych,
 - Akty wandalizmu,
 - Przepępczość,
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
- Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
 - Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej,
 - Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych,
 - Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),
 - Zły stan techniczny budynków mieszkalnych,
 - Zły stan techniczny budynków komunalnych,
 - Przegęszczenie mieszkań,
- Sfera gospodarcza:
- Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym,
 - Braki w bazie gastronomicznej i hotelarskiej.
- Sfera środowiskowa:
- Nieekologiczne zachowania mieszkańców,
 - Zanieczyszczenie środowiska.
- Zidentyfikowane potencjały:
- Ukształtowane zaczątki tożsamości lokalnej,
 - Park Miejski im. J. Wybickiego jako miejsce rekreacji i spotkań,
 - Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury,
 - Działalność Biblioteki Miejskiej,
 - Plac Solny i Twierdza Modlin – miejsca ważne dla tożsamości mieszkańców,
 - Budynek dawnego Kasyna Carskiego,
 - Zabytkowe budynki wchodzące w skład kompleksu Twierdza Modlin,
 - Budynki dawnych stajni przy carskich blokach przy ul. Poniatowskiego i ul. Malewicza,
 - Duża liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców,
 - Duża liczba organizacji pozarządowych,
 - Potencjał historyczny rewitalizowanych miejsc,
 - Potencjał turystyczny,
 - Rozwijająca się turystyka kajakowa,
 - Potencjał przyrodniczy.

6. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)

Wizja dla obszaru

Efektem działań rewitalizacyjnych będzie poprawa warunków życia mieszkańców oraz ożywienie społeczno-gospodarcze zdegradowanych obszarów miasta. W wyniku utworzenia nowych miejsc spędzania czasu wolnego zwiększy się poziom integracji mieszkańców, co w konsekwencji podniesie ich zdolność samoorganizacji i kreowania oddolnych inicjatyw społecznych. Na poprawę warunków życia mieszkańców wpływ będzie miało również poprawa warunków technicznych i infrastrukturalnych w rewitalizowanych miejscach. Rozwojowi społecznemu miasta będzie towarzyszył rozwój gospodarczy. Silne poczucie tożsamości z miejscem zamieszkania, pobudzenie życia społeczno-kulturalnego oraz wzrost gospodarczy szczególnie w zakresie wykorzystania potencjałów miasta związanych z przyrodą i historią sprawią, że wzrośnie jakość życia na obszarach rewitalizacji.

Przedstawiona wizja odnosi się do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców rewitalizacji, odpowiada na problemy opisane w diagnozie. Na podstawie przeprowadzonych spacerów badawczych, rozmów z mieszkańcami podczas spotkań, można zauważyć silne więzi z miejscem zamieszkiwania, mieszkańcom zależy na tym by miasto rozwijało się w sposób zrównoważony. Mieszkańcy szczególnie dostrzegają brak integracji osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, ponieważ nie ma do tego sprzyjających warunków w przestrzeni miasta. Niedostatek miejsc spotkań i wydarzeń lokalnych (sąsiedzkich) oraz brak liderów społecznych którzy wspomogą działania oddolne, utrudnia rozwój kapitału społecznego. Brakuje miejsc w przestrzeni publicznej skierowanych do konkretnych grup odbiorców, np. odrębnych dla młodzieży, małych dzieci i seniorów. Szczególnie latem, w okresie wakacyjnym, problem przybiera na sile, ponieważ Park miejski jest miejscem spotkań dla seniorów, młodszych dzieci korzystających z placu zabaw oraz młodzieży, która z braku efektywnego zagospodarowania czasu oraz zainteresowań przesiaduje w parku bez widocznego celu. W badaniu ankietowym respondenci zaznaczali, że największym problemem jest wandalizm, bezrobocie oraz uzależnienia. Grupami, które powinny być odbiorcami działań rewitalizacyjnych respondenci wskazali rodziny z małymi dziećmi, osoby niepełnosprawne i młodzież. W tym kontekście należy zadbać o rozwój kompetencji młodzieży i edukacji w zakresie postaw przedsiębiorczych, którzy przełoży się na stan zatrudnienia. Mówili o tym również nowodworscy przedsiębiorcy, którzy zauważają potencjał wśród młodzieży. Dzięki rozwojowi wiedzy z zakresu prowadzenia własnej działalności oraz spotkaniom z przedsiębiorcami młodzi ludzie wykazywaliby postawy aktywne, zmierzające do zadbania o swoją karierę.

7. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

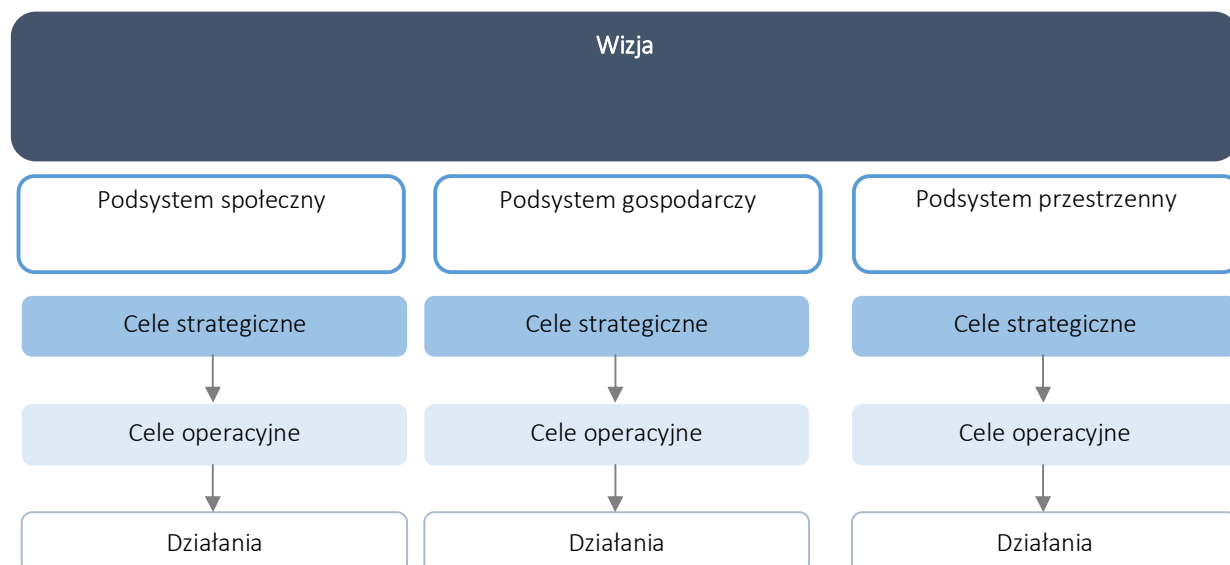
Osiągnięcie wizji będzie możliwe jeżeli miasto sprosta większości zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych nastąpiła w oparciu o przeprowadzoną diagnozę, w tym badania społeczne ilościowe i jakościowe, w tym spacery badawcze.

Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

- Sfera społeczna:
 - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
 - Aktywizacja społeczna mieszkańców,
 - Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej,
 - Kreowanie lokalnych liderów,
 - Przeciwdziałanie aktom wandalizmu (współodpowiedzialność za jakość przestrzeni publicznej),
 - Zmniejszenie skali ubóstwa i bezrobocia wśród mieszkańców,
 - Aktywizacja zawodowa mieszkańców,
 - Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców,
 - Pomoc osobom nieporadnym życiowo,
 - Edukacja mieszkańców,
 - Zwiększenie dostępności do infrastruktury społecznej,
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
 - Stworzenie miejsc do integracji mieszkańców,
 - Uporządkowanie przestrzeni publicznych,
 - Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych,
 - Poprawa stanu technicznego ciągów pieszo-jezdných,
- Sfera gospodarcza:
 - Ożywienie gospodarcze rewitalizowanych miejsc,
 - Wykorzystanie potencjału historycznego, turystycznego oraz przyrodniczego dla rozwoju rewitalizowanych miejsc,
- Sfera środowiskowa:
 - Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
 - Poprawa warunków środowiskowej.

8. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Sprostanie potrzebom rewitalizacyjnym nastąpi poprzez realizację wyznaczonych celów. Dlatego też niezbędne jest ich określenie.

Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania mające na celu rozwój obszaru rewitalizacji, który w szerszej perspektywie będzie oddziaływał na całe miasto. Uszczegółowieniem celów strategicznych są cele operacyjne i przypisane im działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszarów rewitalizacji.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu i skupiają się na priorytetach rewitalizacji, jakimi jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zintegrowane działania w podsystemach: społecznym, gospodarczym i przestrzenno-funkcyjnym. Cele operacyjne wyznaczają sposób realizacji celów strategicznych w zakresie przedsięwzięć właściwych dla rozwoju obszarów rewitalizacji.

Cele wyznaczone w poszczególnych podsystemach zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 54. Cele strategiczne i operacyjne

Podsystem	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Spółeczny	1. Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1. Wysoki poziom integracji społeczności lokalnej 1.2. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Przestrzenno-funkcyjny	2. Przestrzeń publiczna spełniająca potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji	2.1. Infrastruktura rekreacyjna i kulturalna odpowiadająca potrzebom mieszkańców 2.2. Infrastruktura społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym do potrzeb osób niepełnosprawnych 2.3. Wysoki poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych
Gospodarczy	3. Wykorzystanie potencjału turystycznego dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji	3.1. Wykorzystanie potencjału historycznego obszaru rewitalizacji dla budowania jego atrakcyjności turystycznej 3.2. Zapewnienie kompleksowej obsługi ruchu turystycznego

Źródło: opracowanie własne

Do celów operacyjnych zostały przypisane działania oraz zidentyfikowane problemy i potencjały na terenie obszaru rewitalizacji. Powiązanie celów i działań z problemami i potencjałami prezentuje poniższa tabela.

Tabela 55. Powiązanie celów z problemami i potencjałami

Powiązanie celów	
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Cel operacyjny 1.1: Wysoki poziom integracji społeczności lokalnej	
Działania	1.1.1. Tworzenie nowych miejsc integracji społecznej 1.1.2. Realizacja działań aktywizacyjnych i integracyjnych dla różnych grup mieszkańców 1.1.3. Wsparcie działalności NGO
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich • Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego • Brak lokalnych liderów • Niski poziom aktywności mieszkańców • Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Niewystarczająca infrastruktura społeczna
Powiązanie z potencjałami	• Ukształtowane zaczątki tożsamości lokalnej • Park Miejski im. J. Wybickiego jako miejsce rekreacji i spotkań • Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury • Działalność Biblioteki Miejskiej • Plac Solny i Twierdza Modlin – miejsca ważne dla tożsamości mieszkańców • Duża liczba organizacji pozarządowych
Cel operacyjny 1.2: Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Działania	1.2.1. Tworzenie nowych miejsc pracy 1.2.2. Montaż centralnego ogrzewania w Blokach Carskich przy ul. Kadetów i ul. Moniuszki 1.2.3. Działania na rzecz promocji zdrowia
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej • Duża liczba osób bezrobotnych • Niski poziom aktywności mieszkańców • Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności • Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Niewystarczająca infrastruktura społeczna • Zanieczyszczenie środowiska
Powiązanie z potencjałami	• Ukształtowane zaczątki tożsamości lokalnej • Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury • Działalność Biblioteki Miejskiej
Cel strategiczny 2. Przestrzeń publiczna spełniająca potrzeby mieszkańców	
Cel operacyjny 2.1: Infrastruktura rekreacyjna i kulturalna odpowiadająca potrzebom mieszkańców	
Działania	2.1.1. Usytuowanie w dawnym Kasynie Oficerskim oddziału Nowodworskiego Ośrodka Kultury 2.1.2. Modernizacja i kreowanie terenów rekreacyjnych 2.1.3. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej • Duża liczba osób bezrobotnych • Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich • Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego

Powiązanie celów	
	• Brak lokalnych liderów • Niski poziom aktywności mieszkańców • Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności • Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury)
Powiązanie z potencjałami	• Ukształtowane zaczątki tożsamości lokalnej • Park Miejski im. J. Wybickiego jako miejsce rekreacji i spotkań • Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury • Działalność Biblioteki Miejskiej • Plac Solny i Twierdza Modlin – miejsca ważne dla tożsamości mieszkańców • Budynek dawnego Kasyna Oficerskiego • Duża liczba organizacji pozarządowych • Potencjał historyczny rewitalizowanych miejsc • Potencjał turystyczny • Rozwijająca się turystyka kajakowa • Potencjał przyrodniczy
Cel operacyjny 2.2: Infrastruktura społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym osób potrzeb osób niepełnosprawnych	
Działania	2.2.1. Przeprowadzenie analizy dostępności infrastruktury społecznej dla osób niepełnosprawnych 2.2.2. Modernizacja obiektów infrastruktury społecznej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury)
Powiązanie z potencjałami	• Duża liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców • Duża liczba organizacji pozarządowych • Budynki dawnych stajni przy carskich blokach przy ul. Poniatowskiego i ul. Malewicza • Potencjał historyczny rewitalizowanych miejsc • Potencjał turystyczny
Cel operacyjny 2.3: Wysoki poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych	
Działania	2.3.1. Udostępnienie lokali użytkowo-handlowych w budynkach dawnych stajni przy carskich blokach przy ul. Poniatowskiego i ul. Malewicza 2.3.2. Modernizacja budynków użyteczności publicznej 2.3.3. Modernizacja infrastruktury drogowej 2.3.4. Modernizacja i kreowanie terenów zielonych 2.3.5. Modernizacja nawierzchni ulicy Kadetów – poprawa dojazdu do twierdzy Modlin
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury)

Powiązanie celów	
Powiązanie z potencjałami	• Duża liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców • Duża liczba organizacji pozarządowych • Budynki dawnych stajni przy carskich blokach przy ul. Poniatowskiego i ul. Malewicza • Potencjał historyczny rewitalizowanych miejsc • Potencjał turystyczny
Cel strategiczny 3. Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru rewitalizacji.	
Cel operacyjny 3.1: Wykorzystanie potencjału historycznego obszaru rewitalizacji dla budowania jego atrakcyjności turystycznej	
Działania	3.1.1. Modernizacja i przywrócenie do użyteczności budynków zabytkowych 3.1.2. Zagospodarowanie Placu Solnego w sposób nawiązujący do historii miejsca
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury) • Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny
Powiązanie z potencjałami	• Zabytkowe budynki wchodzące w skład kompleksu Twierdza Modlin • Potencjał historyczny rewitalizowanych miejsc • Potencjał turystyczny
Cel strategiczny 3. Wykorzystanie potencjału turystycznego obszaru rewitalizacji.	
Cel operacyjny 3.2: Zapewnienie kompleksowej obsługi ruchu turystycznego	
Działania	3.2.1. Tworzenie warunków do rekreacji (marina, infrastruktura rowerowa) 3.2.2. Założenie Centrum Informacji Turystycznej 3.2.3. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej w pobliżu obiektów noclegowych
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	• Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne) • Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny • Braki w bazie gastronomicznej i hotelarskiej
Powiązanie z potencjałami	• Potencjał historyczny rewitalizowanych miejsc • Potencjał turystyczny • Rozwijająca się turystyka kajakowa • Potencjał przyrodniczy

Źródło: opracowanie własne

9. Wykaz najważniejszych i głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Realizacja celów możliwa będzie przede wszystkim poprzez wdrożenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze społecznym, a także o przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Program rewitalizacji zakłada realizację 8 przedsięwzięć, które przyczynią się do w dużej mierze do zniwelowania negatywnych zjawisk społecznych zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji oraz dodatkowo przyczyni się do uporządkowania ładu przestrzennego i ożywienia gospodarczego. Realizacja przedsięwzięć zwiększy poziom integracji mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej, zwiększy ich aktywność społeczną i zawodową, a także zwiększy poziom odpowiedzialności za dbałość o przestrzeń publiczną oraz za podejmowane przedsięwzięcia, co w konsekwencji również przyczyni się do minimalizacji nieekologicznych zachowań mieszkańców.

Tabela 56. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 1

Tytuł przedsięwzięcia
Adaptacja dawnych stajni dla koni na cele społeczne
Opis przedsięwzięcia Przedsięwzięcie zakłada modernizację dawnych stajni zlokalizowanych przy blokach carskich na cele społeczne. Dotychczas budynki stajni spełniały funkcje garaży i składów na opał. Zaplanowane jest podłączenie bloków mieszkalnych do miejskiej sieci ciepłej, w związku z czym nie trzeba będzie już składować materiału opałowego. Dzięki umieszczeniu w zmodernizowanych budynkach świetlic dla dzieci, lokali użytkowo-handlowych lub poprzez przekazanie ich wspólnotom mieszkaniowym zintegrowana zostanie społeczność sąsiedzka osiedla i okolic. Udostępnienie dawnych stajni szerszej niż dotychczas liczbie osób spowoduje zwiększenie poziomu bezpieczeństwa wewnątrz osiedla. Ponadto taka adaptacja wpływa na podniesienie poziomu estetyki przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na problem braku miejsc integracji społecznej, braku aktywizacji dzieci i młodzieży oraz zbyt małej liczby lokali usługowych. Dzięki otwarciu świetlic lub lokali usługowych zmniejszy się poziom bezrobocia.
Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami: Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązywania następujących problemów w sferach: Sfera społeczna: • Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • Duża liczba osób bezrobotnych, • Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich, • Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego, • Brak lokalnych liderów, • Niski poziom aktywności mieszkańców, • Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych, • Akty wandalizmu, • Przestępczość, Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna: • Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne), • Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej, • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury), Sfera gospodarcza: • Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym, Sfera środowiskowa: • Nieekologiczne zachowania mieszkańców
Prognozowane rezultaty: • Zintegrowani mieszkańcy osiedla bloków carskich i okolic

Tytuł przedsięwzięcia**Adaptacja dawnych stajni dla koni na cele społeczne**

- Zwiększony poziom przedsiębiorczości
- Powstanie nowych miejsc pracy
- Zwiększone poczucie bezpieczeństwa na terenie osiedla
- Estetyczna przestrzeń osiedlowa
- Odrestaurowane obiekty dziedzictwa kulturowego – dawne stajnie

Sposób oceny i miary – wskaźniki:

- Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców
- Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w lokalach usługowych w budynkach dawnych stajni
- Liczba aktów wandalizmu i wykroczeń
- Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych

Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia:

Budynki dawnych stajni dla koni mieszczące się przy carskich blokach przy ul. Poniatowskiego i ul. Malewicz.

Odpowiedzialność do realizacji:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Szacunkowy termin realizacji

Lata: 2017-2020

Partnerzy w realizacji:

Nie dotyczy

Szacunkowy koszt realizacji

2 000 000 zł

Potencjalne źródła finansowania:

Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki
Środki z dotacji zewnętrznych: EFRR

Źródło: opracowanie własne

Tabela 57. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 2

Tytuł przedsięwzięcia**Adaptacja budynku dawnego Kasyna Oficerskiego na cele społeczne****Opis przedsięwzięcia**

Przedsięwzięcie zakłada przywrócenie historycznej funkcji kulturalnej obiektu zabytkowego, który obecnie został wyłączony z użytkowania ze względu na zagrożenie zawaleniem stropu. Usytuowanie w dawnym kasynie oddziału Nowodworskiego Ośrodka Kultury pozwoli na objęcie działaniami animacyjnymi i integracyjnymi mieszkańców osiedla Twierdzy Modlin, czyli terenu gdzie tego typu usług społecznych brakuje. W obiekcie zakłada się organizację spotkań, warsztatów i zajęć w ramach domu kultury, które aktywizowałyby społeczność lokalną. Budynek spełnia również bardzo ważne funkcje turystyczne. Proponuje się więc założenie w obiekcie Centrum Informacji Turystycznej. Działania te przyczyniłyby się do lokalnego wzrostu gospodarczego i stworzenia nowych miejsc pracy.

Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami:

Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:

Sfera społeczna:

- Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- Duża liczba osób bezrobotnych,
- Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
- Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
- Brak lokalnych liderów,
- Niski poziom aktywności mieszkańców,
- Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych,
- Akty wandalizmu,
- Przestępczość,

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:

- Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
- Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej,

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

NOWY DWÓR
MAZOWIECKI

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tytuł przedsięwzięcia Adaptacja budynku dawnego Kasyna Oficerskiego na cele społeczne	
- Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury), Sfera gospodarcza: - Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym, Sfera środowiskowa: - Nieekologiczne zachowania mieszkańców	
Prognozowane rezultaty: - Zwiększenie liczby turystów odwiedzających obiekt – poprzez lokalizację Centrum Informacji Turystycznej i organizację imprez turystycznych - Podniesienie poziomu wiedzy historycznej związanej z Twierdzą Modlin - Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu przez mieszkańców miasta – Uniwersytet Trzeciego Wieku, zajęcia i warsztaty - Integracja mieszkańców terenu Twierdzy Modlin - Aktywizacja mieszkańców terenu Twierdzy Modlin - Stworzenie nowych miejsc pracy - Zmniejszenie kosztów użytkowania budynku (zwłaszcza w kontekście zużycia energii) - Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa Sposób oceny i miary – wskaźniki: - Liczba turystów odwiedzających obiekt - Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców w obiekcie - Liczba wydarzeń kulturalnych w obiekcie - Liczba aktów wandalizmu i wykroczeń - Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych - Liczba uczestników zajęć w zakresie animacji społeczno-kulturalnej - Liczba nowych miejsc pracy	
Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia: Budynek dawnego Kasyna Oficerskiego, ul. Ledóchowskiego 160, 05-160 Nowy Dwór Mazowiecki, działka nr 9, w obrębie ewidencyjnym 3-03, jednostka ewidencyjna Nowy Dwór Mazowiecki.	
Odpowiedzialność do realizacji: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki	Szacunkowy termin realizacji Lata: 2017-2020
Partnerzy w realizacji: Lokalna Organizacja Turystyczna, Stowarzyszenie Przyjaciół „Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin”, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego	Szacunkowy koszt realizacji 13 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania: Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki Środki z dotacji zewnętrznych: EFRR	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 58. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 3

Tytuł przedsięwzięcia Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez instalację centralnego ogrzewania w Blokach Carskich – ul. Kadetów i Moniuszki
Opis przedsięwzięcia Przedsięwzięcie ma na celu montaż centralnego ogrzewania w Blokach Carskich przy ul. Kadetów i ul. Moniuszki. Obecnie mieszkańcy są zmuszeni palić węglem w piecach o złym stanie technicznym. Realizacja jego znacznie poprawi jakość życia mieszkańców Bloków Carskich. Ponadto przyczyni się do zmniejszenia stopnia zanieczyszczenia powietrza, a co za tym idzie również do poprawy stanu zdrowia mieszkańców.
Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami:

Tytuł przedsięwzięcia

Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez instalację centralnego ogrzewania w Blokach Carskich – ul. Kadetów i Moniuszki

Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:

Sfera społeczna:

- Niska jakość życia mieszkańców,
- Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych,

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:

- Zły stan techniczny budynków mieszkalnych,
- Zły stan techniczny budynków komunalnych,

Sfera środowiskowa:

- Nieekologiczne zachowania mieszkańców,
- Zanieczyszczenia środowiska.

Prognozowane rezultaty:

- Poprawa warunków życia mieszkańców

Sposób oceny i miary – wskaźniki:

- Liczba interwencji Straży Miejskiej w zakresie nieekologicznych zachowań
- Liczba zlikwidowanych kotłów do ogrzewania mieszkań

Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia:

Ul. Kadetów, ul. Moniuszki (Bloki Carskie)

Odpowiedzialność do realizacji:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Szacunkowy termin realizacji

Lata: 2017-2019

Partnerzy w realizacji:

Nie dotyczy

Szacunkowy koszt realizacji

400 000 zł

Potencjalne źródła finansowania:

Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Środki z dotacji zewnętrznych: EFRR

Źródło: opracowanie własne

Tabela 59. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 4

Tytuł przedsięwzięcia

Adaptacja budynku Frontu Księcia Warszawskiego w Twierdzy Modlin na cele turystyczne, edukacyjne i społeczne

Opis przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie ma na celu zaadaptowanie zaniedbanego budynku schronu płk Piętki, reduty lunety, prawej i lewej kazamaty na obiekt obsługi turystycznej. Na terenie obiektu proponuje się stworzenie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej. Zakłada się promocję wiedzy o regionie i kulturze wojskowej dzięki użyciu nowatorskich i atrakcyjnych produktów turystycznych skierowanych do wszystkich grup społecznych. Miejsce stanie się atrakcyjne nie tylko dla turystów, ale także dla mieszkańców spędzających czas wolny na świeżym powietrzu w otoczeniu obiektów zabytkowych. W zaadaptowanym schronie powstaną nowe miejsca pracy.

Do realizacji przedsięwzięcia wymagane byłoby zabezpieczenie obiektów przed dalszą dewastacją, podłączenie mediów (m.in. prądu), oczyszczenie terenu z tzw. dzikich wysypisk śmieci oraz zlikwidowanie roślinności inwazyjnej zasłaniającej historyczny wygląd umocnień i innych zabytków.

Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami:

Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:

Sfera społeczna:

- Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
- Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
- Brak lokalnych liderów,
- Niski poziom aktywności mieszkańców,

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

NOWY DWÓR
MAZOWIECKI

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tytuł przedsięwzięcia

Adaptacja budynku Frontu Księcia Warszawskiego w Twierdzy Modlin na cele turystyczne, edukacyjne i społeczne

- Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

- Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
- Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),

Sfera gospodarcza

- Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym,

Sfera środowiskowa:

- Nieekologiczne zachowania mieszkańców,
- Zanieczyszczenia środowiska.

Prognozowane rezultaty:

- Zwiększenie liczby turystów odwiedzających obiekt – poprzez lokalizację Centrum Informacji Turystycznej i organizację imprez turystycznych
- Podniesienie poziomu wiedzy historycznej związanej z Twierdzą Modlin
- Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu przez mieszkańców miasta – Uniwersytet Trzeciego Wieku, zajęcia i warsztaty
- Integracja mieszkańców terenu Twierdzy Modlin
- Aktywizacja mieszkańców terenu Twierdzy Modlin
- Stworzenie nowych miejsc pracy
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa

Sposób oceny i miary – wskaźniki:

- Liczba turystów odwiedzających obiekt
- Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców w obiekcie
- Liczba wydarzeń kulturalnych w obiekcie
- Liczba aktów wandalizmu i wykroczeń
- Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych
- Liczba uczestników zajęć w zakresie animacji społeczno-kulturalnej
- Liczba nowych miejsc pracy

Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia:

Działka 26/2 z obrębu 3 2-02, ul. gen. Józefa Bema 500, budynek schronu płk. Piętki, reduty lunety oraz lewej i prawej kazamaty.

Odpowiedzialność do realizacji:

Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin

Szacunkowy termin realizacji

Lata: 2017-2023

Partnerzy w realizacji:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Szacunkowy koszt realizacji

780 000 zł

Potencjalne źródła finansowania:

Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki
Środki z dotacji zewnętrznych: EFRR
Środki prywatne
Budżet państwa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 60. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 4

Tytuł przedsięwzięcia Arena sportu - boisko wielofunkcyjne w Modlinie Twierdzy	
Opis przedsięwzięcia Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców w aspekcie nowego terenu do uprawiania sportu. Obecnie nie ma obiektu, z którego można byłoby swobodnie korzystać 7 dni w tygodniu, a szkolne boisko Orlika cieszy się dużą frekwencją. W miejscu wnioskowanej Areny Sportu znajdują się dziś bardzo już zniszczone i stwarzające niebezpieczeństwo boiska do gry w koszykówkę i tenisa. Zaletą wybranego obszaru jest także jego oświetlenie, dzięki czemu będzie mogło być użytkowane także po zmroku. By jeszcze bardziej zwiększyć bezpieczeństwo na terenie obiektu i w jego okolicach planuje się montaż piłkochwytywów od strony ulicy. W dalszej przyszłości proponuje się także założenie monitoringu. Budowa kompleksu sportowego przyczyni się do zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców i propagowania zdrowego stylu życia, a także ich integracji, poznawania się nawzajem. Dzięki wszechstronności terenu każdy powinien znaleźć odpowiadający sobie sposób uprawiania sportu. Ponadto planuje się montaż urządzeń umożliwiających korzystanie z urządzeń mieszkańcom w różnym wieku (np. poprzez obniżanie wysokości siatki do gry w siatkówkę) i w różny sposób (poprzez dostosowanie ułożenia siatki w zależności od gry).	
Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami: Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach: Sfera społeczna: • Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich, • Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego, • Brak lokalnych liderów, • Niski poziom aktywności mieszkańców, • Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych • Akty wandalizmu, • Przestępczość, Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna • Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne), • Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej, • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury), Sfera środowiskowa: • Nieekologiczne zachowania mieszkańców, • Zanieczyszczenia środowiska.	
Prognozowane rezultaty: • Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu przez mieszkańców miasta • Integracja mieszkańców terenu Twierdzy Modlin • Aktywizacja mieszkańców terenu Twierdzy Modlin	
Sposób oceny i miary – wskaźniki: • Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców w obiekcie • Liczba aktów wandalizmu i wykroczeń • Liczba uczestników zajęć w zakresie animacji społeczno-kulturalnej	
Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia: Dz. ew. 3/54 z obrębu nr 12; teren po byłych: boisku do koszykówki i kortach tenisowych	
Odpowiedzialność do realizacji: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki	Szacunkowy termin realizacji Lata: 2017-2018
Partnerzy w realizacji: Organizacje pozarządowe	Szacunkowy koszt realizacji 200 000 zł

Tytuł przedsięwzięcia
Arena sportu - boisko wielofunkcyjne w Modlinie Twierdzy

Potencjalne źródła finansowania:
 Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki
 Środki zewnętrzne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 61. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 5

Tytuł przedsięwzięcia
Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców

Opis przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie ma na celu przywrócenie funkcji społecznej Placu Solnemu, na którym kiedyś mieścił się targ, a obecnie całą powierzchnię zajmuje parking. Proponuje się remont nawierzchni placu, nasadzenia drzew i krzewów, stworzenie miejsc do gry w petankę, kręgle, ping-ponga lub szachy (szachy ogrodowe) oraz miejsc do odpoczynku (ławki, hamaki, bujaki), a także tworzenie w tym miejscu przestrzeni publicznej nawiązującej swym zagospodarowaniem do historii miejsca. Genius loci związany ze sprzedażą soli odtworzony byłby poprzez ustawienie w centralnym punkcie placu zadaszanej tężni solankowej oraz umieszczenie w jej pobliżu oszklonego stożka soli. Planuje się ponadto utworzenie pasów zieleni, ustawienie ławek (w tym specjalnych adresowanych do młodzieży). Na pl. Solnym zaczynałby się również trakt wiodący na wał narwiany. Atrakcyjność i estetykę miejsca zwiększy iluminacja placu, a stopień bezpieczeństwa montaż systemu monitoringu.

Realizacja pozwoli zwiększyć stopień integracji i aktywizacji mieszkańców poprzez stworzenie bezpiecznego miejsca do spędzania wolnego czasu.

Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami:

Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:

Sfera społeczna:

- Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
- Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
- Brak lokalnych liderów,
- Niski poziom aktywności mieszkańców,
- Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych
- Akty wandalizmu,
- Przestępczość,

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

- Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
- Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej,
- Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych,
- Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),

Sfera gospodarcza:

- Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym,
- Braki w bazie gastronomicznej i hotelarskiej.

Sfera środowiskowa:

- Nieekologiczne zachowania mieszkańców,
- Zanieczyszczenia środowiska.

Prognozowane rezultaty:

- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Nowego Dworu Mazowieckiego
- Zwiększenie liczby mieszkańców i turystów na terenie Pl. Solnego i okolic
- Integracja mieszkańców

Tytuł przedsięwzięcia**Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców**

- Zwiększenie oferty rekreacyjnej i sportowej centrum miasta (petanka, ping-pong, kręgle)
- Zwiększenie dochodów punktów usługowych zlokalizowanych wokół Pl. Solnego
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa **w przestrzeni publicznej**
- **Stworzenie nowych miejsc pracy**

Sposób oceny i miary – wskaźniki:

- Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców w obiekcie
- Liczba aktów wandalizmu i wykroczeń
- Liczba uczestników zajęć w zakresie animacji społeczno-kulturalnej
- Liczba turystów odwiedzających Plac Solny
- Liczba nowych lokali otwartych w okolicach Pl. Solnego
- Liczba nowych miejsc pracy
- Liczba wydarzeń z zakresu animacji społecznej

Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia:

Plac Solny

Odpowiedzialność do realizacji:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Szacunkowy termin realizacji

Lata: 2017-2020

Partnerzy w realizacji:

Organizacje pozarządowe

Szacunkowy koszt realizacji

4 000 000 zł

Potencjalne źródła finansowania:

Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Środki zewnętrzne: EFRR, Budżet Państwa

Źródło: opracowanie własne

Tabela 62. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 6**Tytuł przedsięwzięcia****Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej****Opis przedsięwzięcia**

W ramach przedsięwzięcia proponuje się zagospodarowanie terenu wałów przeciwpowodziowych na cele rekreacyjne. Przedsięwzięcie zakłada utworzenie oświetlonych bulwarów spacerowych, ścieżki rowerowej, mariny dla małych jednostek rzecznych oraz infrastruktury dla turystyki kajakowej.

Dzięki realizacji podniesiona zostanie atrakcyjność rekreacyjna i turystyczna terenu (obecnie mieszkańcy Nowego Dworu Mazowieckiego wyjeżdżają w celu rekreacji do innych gmin). Wpłynie to również na wzrost gospodarczy oraz integrację lokalnej społeczności. Utworzenie mariny i infrastruktury dla turystyki rowerowej przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy.

Przedsięwzięcie jest częściowo zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji i zdegradowany,. Jednakże mając na względzie kompleksowość oraz charakter i specyfikę realizowanych przedsięwzięć należy mieć skutek opinii i reakcji społecznych. „Połowiczne” działania spowodują negatywne reakcje społeczne.

Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami:

Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:

Sfera społeczna:

- Duża liczba osób bezrobotnych,
- Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
- Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
- Brak lokalnych liderów,
- Niski poziom aktywności mieszkańców,
- Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych.
- Akty wandalizmu,

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

NOWY DWÓR
MAZOWIECKI

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Tytuł przedsięwzięcia

Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej

- Przestępczość,

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

- Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
- Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej,
- Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych,
- Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),

Sfera gospodarcza:

- Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym,
- Braki w bazie gastronomicznej i hotelarskiej.

Sfera środowiskowa:

- Nieekologiczne zachowania mieszkańców,
- Zanieczyszczenia środowiska.

Prognozowane rezultaty:

- Stworzenie rekreacyjnej przestrzeni publicznej atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów;
- Zwiększenie poziomu atrakcyjności turystycznej, zwłaszcza pod względem turystyki sportowej (poprzez utworzenie mariny)
- Korzyści ekonomiczne dla właścicieli jednostek rzecznych (utworzenie mariny) oraz punktów gastronomicznych i handlowych w okolicy bulwaru
- Powstanie nowych miejsc pracy
- Podniesienie estetyki przestrzeni publicznej
- Zwiększenie liczby mieszkańców uprawiających sport – wodny, rowerowy
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców
- Integracja mieszkańców

Sposób oceny i miary – wskaźniki:

- Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców w obiekcie
- Liczba aktów wandalizmu i wykroczeń
- Liczba uczestników zajęć w zakresie animacji społeczno-kulturalnej
- Liczba turystów odwiedzających centrum
- Liczba nowych lokali otwartych w okolicach Pl. Solnego
- Liczba nowych miejsc pracy
- Liczba wydarzeń z zakresu animacji społecznej

Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia:

Plac Solny

Odpowiedzialność do realizacji:

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Szacunkowy termin realizacji

Lata: 2018-2022

Partnerzy w realizacji:

Nie dotyczy

Szacunkowy koszt realizacji

830 000 zł

Potencjalne źródła finansowania:

Budżet miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Środki zewnętrzne: EFRR

Źródło: opracowanie własne

Tabela 63. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 7

Tytuł przedsięwzięcia Modernizacja budynku i otoczenia Nowodworskiego Centrum Medycznego	
Opis przedsięwzięcia Przedsięwzięcie odpowiada na potrzeby społeczne i infrastrukturalne mieszkańców powiatu nowodworskiego. Jakość i ilość usług medycznych jest obecnie nieadekwatna do zapotrzebowania. Przedsięwzięcie zakłada termomodernizację obiektu, naprawę dachu, montaż paneli fotowoltaicznych, wymianę systemu centralnego ogrzewania, dostosowania oświetlenia do określonych normatywów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, remont poszczególnych oddziałów oraz rewitalizację zagospodarowania terenu zieleni wokół Centrum. Obecnie obiekt nie spełnia norm przenikalności termicznej, co ma negatywny wpływ na szybkość rekonwalescencji pacjentów, a także stan zdrowia pracowników. Podczas remontu konieczne będzie zapewnienie dostępu do pomieszczeń wewnętrznych i poszczególnych budynków dla osób niepełnosprawnych oraz pojazdów ratowniczych. W aspekcie rewitalizacji terenu zieleni planuje się nasadzenia oraz wytyczenie nowych alejek (dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych), dzięki czemu więcej pacjentów będzie mogło korzystać ze spacerów, mających bardzo pozytywny wpływ na stan zdrowia i rekonwalescencję. Ponadto zmniejszone zostanie poczucie wykluczenia społecznego przez osoby chore. Rewitalizacja terenu zieleni pozwoli także na zwiększenie jakości powietrza oraz poprawę warunków termicznych. Z uwagi na potrzebę aktywnej pielęgnacji zieleni zwiększone zostanie zatrudnienie w placówce. <i>Z uwagi na unikalny charakter, a także specyfikę miejsca zasadna jest realizacja poza obszarem rewitalizacji. Realizacja przyczyni się do poprawy warunków życia oraz dostępu do podstawowych usług społecznych obszaru rewitalizacji. Osoby z obszaru rewitalizacji to osoby bardzo często o niskim statusie materialnym, bezrobotne, niepełnosprawne czy nieporadne życiowo. Osoby o ww. profilu korzystają z podstawowych usług społecznych (w tym opieki zdrowotnej) najbliższej miejsca zamieszkania.</i>	
Komplementarność przedsięwzięcia pomiędzy sferami: Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach: Sfera społeczna: • Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych. Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna • Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej, • Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury)	
Prognozowane rezultaty: • Poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu nowodworskiego i gmin ościennych • Poprawa efektywności diagnostyki i terapii medycznej • Zwiększony komfort pacjentów i odwiedzających, w tym osób niepełnosprawnych • Zwiększenie częstotliwości regularnych badań stanu zdrowia • Pozytywne nastawienie pacjentów do usług medycznych i personelu • Poprawa wizerunku obiektu szpitalnego i służb medycznych	
Sposób oceny i miary – wskaźniki: • Liczba osób z obszaru rewitalizacji, które skorzystały z bezpłatnych programów profilaktycznych w szpitalu • Średnia długość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Lokalizacja zadania/przedsięwzięcia: Nowodworskie Centrum Medyczne, ul. Miodowa 2	
Odpowiedzialność do realizacji: Starostwo Nowodworskie	Szacunkowy termin realizacji Lata: 2017-2023 oraz po okresie programowania do 2025
Partnerzy w realizacji: Nie dotyczy	Szacunkowy koszt realizacji 24 000 000 zł

Tytuł przedsięwzięcia
Modernizacja budynku i otoczenia Nowodworskiego Centrum Medycznego

Potencjalne źródła finansowania:

Środki zewnętrzne: EFRR,
Budżet Państwa
Starostwo Powiatowe

Źródło: opracowanie własne

10. Przedsięwzięcia uzupełniające

Przedsięwzięcia uzupełniające stanowią dopełnienie głównych. Ich realizacja ma na celu wspomóc osiągnięcie zakładanych rezultatów przedsięwzięć uzupełniających. Są one kompatybilne z podstawowymi oraz są przypisane przynajmniej w części do obszaru rewitalizacji. Dotyczą one zapewnienia poprawy spójności przestrzennej, poprawy ładu przestrzennego oraz integracji mieszkańców i poprawy warunków życia mieszkańców.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1: Budowa zewnętrznej tężni solankowej (zadaszonej) o drewnianej konstrukcji.

Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie atrakcyjności Placu Solnego poprzez usytuowanie w nim tężni solankowej. Obecnie ten teren zieleni jest zapomniany i nieużywany, za to znajdujący się w jego bliskiej okolicy park im. Wybickiego ocenia się jako zatłoczony.. Funkcjonowanie tężni wpłynie pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, zwłaszcza dzieci i osób starszych. Istnienie tężni w Nowym Dworze Mazowieckim ma szczególne znaczenie ze względu na położenie miasta na niekorzystnych dla układu oddechowego terenach bagiennych.

Dzięki budowie tężni zwiększy się poziom integracji mieszkańców oraz ilość czasu spędzanego na dworze, w korzystnych dla zdrowia warunkach. Usytuowanie tężni wpłynie także pozytywnie na estetykę przestrzeni publicznej i atrakcyjność turystyczną parku. Dużymi zaletami obiektu są także całoroczność i niskie koszty utrzymania.

- Komplementarność z przedsięwzięciami podstawowymi:
- Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców
- Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej
- Modernizacja budynku i otoczenia Nowodworskiego Centrum Medycznego
- Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:
- Sfera społeczna:
 - Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
 - Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
 - Brak lokalnych liderów,
 - Niski poziom aktywności mieszkańców,
 - Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych.
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
 - Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
 - Niewystarczająca jakość infrastruktury społecznej,
 - Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych,
 - Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),
- Sfera gospodarcza:
 - Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym,
- Sfera środowiskowa:
 - Nieekologiczne zachowania mieszkańców,

- Zanieczyszczenie środowiska.

Realizator przedsięwzięcia: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Lokalizacja przedsięwzięcia: Park im. Solidarności

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2: Mural - powrót do przeszłości

Proponuje się umieszczenie murali na ścianach wybranych budynków i murów. Tematyką nawiązywałyby do historii miasta, i poszczególnych jego części, w zależności od lokalizacji muralu. Połączenie tematyki i formy sztuki mogłoby wpłynąć pozytywnie na integrację międzypokoleniową. Ponadto murale mogłyby zakryć obecnie znajdujące się na ścianach graffiti, które mają wątpliwą wartość artystyczną, a często także prezentują treści wulgarne i obraźliwe. Murale pozwoliłyby podwyższyć wartość estetyczną przestrzeni publicznej oraz stworzyć wizerunek miasta nowoczesnego.

- Komplementarność z przedsięwzięciami podstawowymi:
- Adaptacja dawnych stajni dla koni na cele społeczne
- Adaptacja budynku dawnego Kasyna Oficerskiego na cele społeczne
- Adaptacja budynku Frontu Księcia Warszawskiego w Twierdzy Modlin na cele turystyczne, edukacyjne i społeczne
- Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców
- Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej
- Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:
- Sfera społeczna:
 - Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
 - Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
 - Brak lokalnych liderów,
 - Niski poziom aktywności mieszkańców,
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
 - Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
 - Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),
- Sfera gospodarcza:
 - Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny, historyczny i przyrodniczy w rozwoju gospodarczym.

Realizator przedsięwzięcia: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Lokalizacja przedsięwzięcia: dowolna – proponowane: Twierdza Modlin – mur ciepłowni (poza obszarem rewitalizacji) i tyły garaży przy ul. Chrzanowskiego, Osiedle Młodych – tył budynków wzdłuż ul. Wojska Polskiego (poza obszarem rewitalizacji). Mur otaczający lotnisko Modlin (poza obszarem rewitalizacji).

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3: Wybudowanie placu sportowego do „Street Workout” oraz „Skateboardingu”.

Dzięki realizacji przedsięwzięcia młodzież i dorośli zyskaliby miejsce do uprawiania sportu oraz integracji. Na placu mogłyby się odbywać również pokazy, zawody i warsztaty promujące aktywność fizyczną i wizerunek miasta dbającego o stan zdrowia mieszkańców.

Stworzenie placu do street workout oraz skateboardingu obejmowałoby przygotowanie nawierzchni oraz instalację urządzeń do ćwiczeń takich jak drążki na wysokościach, drążka „zmijki”, ławki skośnej, kółek

gimnastycznych, poręczy skośnych, równoległych i skośnych, drabinek poziomych i pionowych, liny do wspinania, pole dance oraz tablicy informacyjnej, a także urządzeń do skateboardingu: piramidy, grindboxa, funboxa, poręczy, quater pipe'a oraz banka.

- Komplementarność z przedsięwzięciami podstawowymi:
- Arena sportu - boisko wielofunkcyjne w Modlinie Twierdzy
- Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:
- Sfera społeczna:
 - Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
 - Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
 - Brak lokalnych liderów,
 - Niski poziom aktywności mieszkańców,
 - Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych.
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
 - Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
 - Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych,
 - Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury).
- Sfera środowiskowa:
 - Nieekologiczne zachowania mieszkańców,
 - Zanieczyszczenie środowiska.

Realizator przedsięwzięcia: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Lokalizacja przedsięwzięcia: teren po byłych: boisku do koszykówki i kortach tenisowych

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4: Modernizacja nawierzchni ulicy Kadetów

Obecny stan nawierzchni nie pozwala na codzienne użytkowanie mieszkańcom oraz turystom zmierzającym do pobliskiej Twierdzy Modlin. Szczególnie doskwiera pieszym, zwłaszcza podczas deszczu. Nawierzchnia ma bowiem bardzo dużo dziur, w których gromadzi się woda.

Dzięki niwelacji terenu i ułożeniu warstw nawierzchni twardej znacznej poprawie ulegnie komfort życia mieszkańców osiedla przy ul. Kadetów, zwłaszcza osób podlegających często wykluczeniu społecznemu - mających problem z poruszaniem się (seniorów, osób niepełnosprawnych, rodziców z wózkami dziecięcymi). Modernizacja nawierzchni wpłynie również pozytywnie na wizerunek obszaru.

- Komplementarność z przedsięwzięciami podstawowymi:
- Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez instalację centralnego ogrzewania w Blokach Carskich – ul. Kadetów i Moniuszki
- Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:
- Sfera społeczna:
 - Niska jakość życia części mieszkańców,
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
 - Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury),
- Zły stan techniczny budynków mieszkalnych,
- Zły stan techniczny budynków komunalnych.

Realizator przedsięwzięcia: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

Lokalizacja przedsięwzięcia: Ul. Kadetów 91, 92, Modlin Twierdza

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5: Aktywizacja społeczna mieszkańców poprzez zagospodarowanie terenu przy Obwodowej

Zagospodarowanie na cel parku nieużytkowanego obecnie terenu znajdującego się po zachodniej stronie ul. Obwodowej przyczyni się do zwiększenia poziomu aktywności fizycznej oraz integracji mieszkańców, zwłaszcza dzieci, młodzieży i seniorów. Przedsięwzięcie przewiduje zarówno siłownię plenerową oraz strefę relaksu z bazą piknikową, jak i tzw. ławki obywatelskie, służące nawiązywaniu dyskusji, grom planszowym oraz spotkaniom towarzyskim. Ponadto, w pobliżu znajdują się obiekty noclegowe – na rewitalizacji terenu skorzystaliby również turyści. Zagospodarowanie parku wpłynie pozytywnie na wizerunek okolicy.

Komplementarność z przedsięwzięciami podstawowymi:

- Adaptacja dawnych stajni dla koni na cele społeczne
- Adaptacja budynku dawnego Kasyna Oficerskiego na cele społeczne
- Adaptacja budynku Frontu Księcia Warszawskiego w Twierdzy Modlin na cele turystyczne, edukacyjne i społeczne
- Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców
- Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej

Przedsięwzięcie przyczyni się do rozwiązania następujących problemów w sferach:

Sfera społeczna:

- Niski poziom integracji społecznej, zanik relacji sąsiedzkich,
- Braki w zakresie animacji życia społeczno-kulturalnego,
- Brak lokalnych liderów,
- Niski poziom aktywności mieszkańców,
- Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym części ludności, w tym osób niepełnosprawnych.
- Akty wandalizmu,
- Przestępczość,
- Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
 - Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych (przestrzeń rekreacyjna, place zabaw, boiska ogólnodostępne),
 - Nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych,
 - Niska jakość przestrzeni publicznej (m.in. ze względu na wandalizm i zły stan techniczny budynków i infrastruktury).

Realizator przedsięwzięcia: Miasto Nowy Dwór Mazowiecki

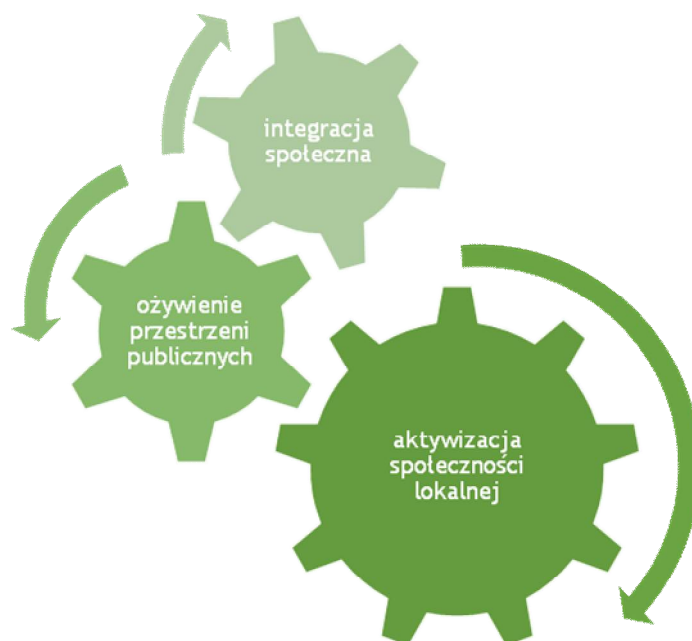
Lokalizacja przedsięwzięcia: Teren zieleni po zachodniej stronie ul. Obwodowej

11. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Zachowanie zasady komplementarności pozwala na uzyskanie trwałych i realnych rezultatów wdrażanego procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji odpowiadają na potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Są one tak zaprogramowane, aby w jak największym stopniu ich rezultaty niwelowały zidentyfikowane problemy.

Komplementarność może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Zaplanowane przedsięwzięcia charakteryzują się **komplementarnością przestrzenną**, co oznacza, że realizowane przedsięwzięcia są spójne między sobą, ich zasięg obejmuje oddziaływanie na cały obszar rewitalizacji. Charakter działań rewitalizacyjnych został opracowany w oparciu o zdiagnozowane problemy i potrzeby rewitalizacyjne. Wszystkie prowadzone działania mają na celu zmniejszenie zjawisk kryzysowych (wykluczenia społecznego, bezrobocia, przestępczości itd.). Lista została opracowana w taki sposób, by działania rewitalizacyjne były skierowane w pierwszej kolejności do mieszkańców obszarów rewitalizacji. Nie znaczy to jednak, że w prowadzonych przedsięwzięciach zostaną wykluczone osoby potrzebujące wsparcia z innych osiedli. W znacznej mierze działania prowadzone przez Operatora Programu będą miały na celu poprawienie jakości życia i rozwiązywanie problemów społecznych na obszarze rewitalizacji, ale z realizowanych działań będą mogły korzystać szersze grupy mieszkańców. Dzięki temu ożywiona zostanie nie tylko część miasta będąca obszarem rewitalizacji, ale także sąsiadujące osiedla, a w szerszej perspektywie całe miasto. Jeśli projekt prowadzony na obszarze rewitalizacji będzie przynosić pozytywne rezultaty, będzie mógł zostać zaimplementowany w pozostałych osiedlach miasta. Realizacja projektów w taki sposób jest zapobieganiem przenoszeniu się

problemów na inne obszary miasta niepożądanym efektem społecznym np. wykluczeniu z projektu grup potrzebujących wsparcia ze względu na kryterium miejsca zamieszkania.

Zaproponowane projekty uzupełniają się wzajemnie i zostały opracowane w sposób gwarantujący spełnienie wyznaczonych celów w odniesieniu do sfer rewitalizacji (**komplementarność problemowa**).

Osiągnięcie zakładanych efektów przyczyni się do zwiększenia spójności całego obszaru miasta. Komplementarność problemowa wyraża się również w tym, że poszczególne projekty wpisują się w działania przewidziane do realizacji, a co za tym idzie przyczyniają się do realizacji celów operacyjnych i strategicznych. W związku z tym, że poszczególne cele powiązane są bezpośrednio z podsystemem społecznym lub gospodarczym lub przestrzennym – jeden projekt może wpisywać się w realizację kilku celów.

W celu zapewnienia pełnej komplementarności projektów rewitalizacyjnych i uniknięcia wystąpienia komplikacji i konfliktów, realizacja projektów będzie koordynowana przez Operatora programu. Dzięki temu monitoring przebiegu wdrażania projektów rewitalizacyjnych będzie efektywny. Operator Programu to jednostka niezależna, sprawująca kontrolę i koordynująca wszystkie procesy zachodzące w procesie wdrażania Programu rewitalizacji oraz odpowiadająca za skuteczny przepływ informacji pomiędzy wszystkimi interesariuszami.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opiera się na ścisłej współpracy Operatora Programu z instytucjami zaangażowanymi w proces rewitalizacji oraz podmiotami, których udział może skutkować jeszcze większą efektywnością prowadzonych działań. Współpraca podmiotów zaangażowanych w realizację zadań rewitalizacyjnych została opisana w rozdziale dotyczącym wdrażania Programu rewitalizacji. W celu zaangażowania kluczowych podmiotów pomocnych w realizacji działań rewitalizacyjnych oraz zapewnienia interdyscyplinarnego charakteru Zespół ds. rewitalizacji będzie składał się z osób posiadających wiedzę z zakresu prowadzenia rewitalizacji w mieście.

Komplementarność finansowa realizuje się dzięki zaangażowaniu zróżnicowanych podmiotów i źródeł finansowania, dzięki którym realizacja zapisanych działań/projektów rewitalizacyjnych będzie mogła zostać zrealizowana w całości, od początku do końca. Zatem w celu jak najefektywniejszych działań należy zagwarantować by środki na realizację projektów pochodziły z sektora prywatnego, publicznego i pozarządowego. Na szczególną uwagę zasługuje współpraca z przedsiębiorcami, którzy złożyli pomysły na projekty rewitalizacyjne i zostały one wpisane do realizacji.

12. Indykatywne ramy finansowe i harmonogram realizacji przedsięwzięć

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wskazane w Programie Rewitalizacji dzielą się na podstawowe i uzupełniające. Pozwolą one na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. Jednakże należy mieć na uwadze, że ich realizacja będzie zależała w dużej mierze przede wszystkim od możliwości finansowych miasta oraz partnerów. Łączna szacunkowa wartość planowanych podstawowych projektów rewitalizacyjnych wynosi 45 210 000,00 zł, a ich realizacja planowana jest do roku 2023. Zestawienie kosztów realizacji projektów podstawowych wraz z ich okresem realizacji znajduje się w tabeli poniżej. Charakter podstawowych projektów zapisanych w Programie Rewitalizacji umożliwia w dużej mierze pozyskanie środków na ich realizację ze źródeł zewnętrznych, zasadne jest określenie poziomu zaangażowania poszczególnych źródeł finansowania wraz z ich maksymalnym poziomem. Poniżej przedstawiono indykatywne ramy finansowe planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 64. Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć głównych

	Wartość	Czas realizacji	Poziom dofinansowania	Środki UE	Instrumenty dłużne (pożyczki lub kredyty)	Budżet państwa	Środki własne (publiczne i prywatne)
Adaptacja dawnych stajni dla koni na cele społeczne	2 000 000,00	2017-2020	80%	1 400 000,00	0,00	200 000,00	400 000,00
Adaptacja budynku dawnego Kasyna Oficerskiego na cele społeczne	13 000 000,00	2017-2020	75%	9 620 000,00	0,00	0,00	3 380 000,00
Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez instalację centralnego ogrzewania w Blokach Carskich – ul. Kadetów i Moniuszki	400 000,00	2017-2019	50%	160 000,00	0,00	40 000,00	200 000,00
Adaptacja budynku Frontu Księcia Warszawskiego w Twierdzy Modlin na cele turystyczne, edukacyjne i społeczne	780 000,00	2017-2023	41%	120 000,00	150 000,00	50 000,00	460 000,00
Arena sportu - boisko wielofunkcyjne w Modlinie Twierdzy	200 000,00	2017-2018	80%	160 000,00	0,00	0,00	40 000,00
Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców	4 000 000,00	2017-2020	77%	3 000 000,00	100 000,00	0,00	900 000,00
Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie	830 000,00	2018-2022	80%	664 000,00	0,00	0,00	166 000,00

	Wartość	Czas realizacji	Poziom dofinansowania	Środki UE	Instrumenty dłużne (pożyczki lub kredyty)	Budżet państwa	Środki własne (publiczne i prywatne)
bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej							
Modernizacja budynku i otoczenia Nowodworskiego Centrum Medycznego	24 000 000,00	2017-2023+	95%	12 000 000,00	6 000 000,00	4 800 000,00	1 200 000,00
łącznie	45 210 000,00		89%	27 124 000,00	6 250 000,00	5 090 000,00	6 746 000,00

Źródło: opracowanie własne

W związku z tym, że realizację przedsięwzięć, a w szczególności przedsięwzięć podstawowych należy zaplanować w czasie, poniżej prezentowany jest harmonogram ich realizacji.

Tabela 65. Harmonogram realizacji przedsięwzięć głównych

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Po 2023
Adaptacja dawnych stajni dla koni na cele społeczne	X	X	X	X				
Adaptacja budynku dawnego Kasyna Oficerskiego na cele społeczne	X	X	X	X				
Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez instalację centralnego ogrzewania w Blokach Carskich – ul. Kadetów i Moniuszki	X	X	X					
Adaptacja budynku Frontu Księcia Warszawskiego w Twierdzy Modlin na cele turystyczne, edukacyjne i społeczne	X	X	X	X	X	X	X	
Arena sportu - boisko wielofunkcyjne w Modlinie Twierdzy	X	X						
Plac Solny jako miejsce integracji społecznej mieszkańców	X	X	X	X				
Ożywienie społeczno-gospodarcze centrum poprzez utworzenie bulwaru spacerowego ze ścieżką rowerową wzdłuż ul. Sukiennej	X	X	X	X	X	X		
Modernizacja budynku i otoczenia Nowodworskiego Centrum Medycznego	X	X	X	X	X	x	X	X

Źródło: opracowanie własne

13. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji

W trakcie opracowania programu miało miejsce szereg spotkań konsultacyjnych, w różnych formach, na każdym etapie tworzenia dokumentu. Za każdym razem informacja o spotkaniach pojawiała się na oficjalnej stronie miasta (www.nowydwormaz.pl) oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych Facebook, na profilu prowadzonym przez miasto urząd Miejski (www.facebook.com/miastonowydwormazowiecki). Na każdym spotkaniu była lokalna prasa (Gazeta Nowodworska), która również szerzyła informacje o konsultacjach zarówno w gazecie jak i w mediach społecznościowych (profil Gazety na portalu Facebook). Mieszkańcy umieszczali w komentarzach wiele pomysłów rewitalizacyjnych, zgłaszali gdzie znajdują się niebezpieczne lub niewralgiczne miejsca, wymagające interwencji. Poniżej znajduje się szczegółowy opis każdego spotkania konsultacyjnego.

1. **Spotkanie diagnostyczne** – było to pierwsze spotkanie z mieszkańcami, odbyło się 5 lipca 2016 r. w Urzędzie Miejskim, w godzinach popołudniowych. Spotkanie zostało poprowadzone przez zewnętrznych konsultantów we współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego. Uczestnikami były zróżnicowane osoby – radni miejscy, przedstawiciel policji, lokalni działacze, mieszkańcy; łącznie udział wzięło 15 osób.

W pierwszej części spotkania wyjaśniono istotę rewitalizacji, przedstawiono wstępne dane z przeprowadzonej diagnozy, omówiono wyniki badania ankietowego. W drugiej części rozmawiano o problemach występujących w mieście oraz miejscach kryzysowych i atutach miasta, które są obecnie niewykorzystane. Do największych problemów należą:

- brak miejsca integracji społecznej mieszkańców, prócz Parku miejskiego i Nowodworskiego Ośrodka Kultury nie ma miejsca, które zachęcałoby do pogłębiania kontaktów sąsiedzkich, integracji mieszkańców oraz byłoby miejscem, które zrzesza i aktywizuje dzieci i młodzież. Nie ma rynku, miejsca centrotwórczego w mieście. Potencjałem do utworzenia takiego miejsca jest obecny pl. Solny, pełniący funkcję publicznego parkingu. Lokalizacja, bliskość centrum miasta i wałów rzeki Narwi, sprzyjają koncepcji utworzenia otwartej przestrzeni miejskiej z zieleńcami, alejami, ławkami i placem zabaw dla młodszych i starszych dzieci. Teren jest rozległy, zatem można rozważyć również budowę pawilonu, które mogłoby pełnić funkcję inkubatora lub świetlicy dzielnicowej/miejskiej;
- bezrobocie – w opinii mieszkańców jest to widoczny problem;
- brak żłobków i przedszkoli (zwłaszcza w centrum miasta);
- niska przedsiębiorczość mieszkańców – powiązane jest to również z bezrobociem, mieszkańcy nie wykazują postaw przedsiębiorczych, niewiele jest usług (np. gastronomicznych, kawiarni), a bliskość Warszawy i piętrzące się duże supermarkety w mieście zagrażają drobnemu, lokalnemu biznesowi;
- budynki komunalne są w zastraszającym stanie, sprzyjają aktom wandalizmu;
- brak przestrzeni rekreacyjnych, mieszkańcy niejednokrotnie wyjeżdżają do sąsiednich gmin, gdzie na łonie natury mogą spędzić wolny czas czy weekend. Problemem jest nieuporządkowane i miejscami niebezpieczne nabrzeże, zanieczyszczone plaże oraz brak oświetlenia miejskiego na trasach pieszych na wałach rzecznych. Potencjałem do rozwinięcia jest Twierdza Modlin, historyczne miejsce, rozległy teren, który obecnie nie jest w pełni wykorzystywany ani turystycznie, ani jako miejsce rekreacji mieszkańców. Tereny często są zarośnięte dziką roślinnością, a wiele zabytkowych obiektów niszczeje i nie służy mieszkańcom osiedla nr 6 ani mieszkańcom innych osiedli. Brakuje bazy hotelowej i gastronomicznej, należy rozwinąć te sektory gospodarki w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej Twierdzy Modlin i całego miasta.
- Zgłoszono potrzebę wsparcia osiedla Okunin (numer 8), które sąsiaduje z dzielnicą przemysłową, brakuje tam sieci dróg, kanalizacji, ciągów pieszych, osiedle z problemami środowiskowymi; zdaniem mieszkańców osiedle jest pomijane w inwestycjach miasta. Drzemie w nim potencjał do rozwoju obszarów rekreacyjnych z których mogliby korzystać mieszkańcy osiedla, jak i całego miasta.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

2. **Zogniskowany wywiad grupowy z udziałem przedsiębiorców** (FGI – Focus Group Interview) – odbył się 5 lipca 2016 r. w Urzędzie Miejskim. W spotkaniu udział wzięło 6 przedstawicieli zróżnicowanych sektorów biznesu o różnej wielkości (hotelarstwo, turystyka, składowisko odpadów niebezpiecznych, produkcja opakowań, lotnisko Modlin). Szczegółowy opis spotkania znajduje się w rozdziale 2.3.2 Wywiad zogniskowany z przedsiębiorcami.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

3. **Debata i spacer badawczy w Okuninie** odbył się w godzinach popołudniowych 2 sierpnia 2016 r. na prośbę mieszkańców, którzy podczas spotkania diagnostycznego alarmowali o problemach tego obszaru. Z analizy wskaźnikowej (wskaźniki sumaryczne dla każdej ze sfer) wynika, że osiedle Okunin (Osiedle nr 8) ma problemy w sferze środowiskowej. W sferze społecznej chociaż wskaźnik sumaryczny nie wskazuje jednoznacznie na degradację to na Osiedlu nr 8 występują większa niż średnia dla miasta: liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – ogółem, kwota pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2015 roku – powód bezrobocie oraz kwota pomocy społecznej na

1000 mieszkańców w 2015 roku – powód niepełnosprawność. W spotkaniu udział wzięło 9 osób. Okunin to wschodnia dzielnica miasta.

Debata oraz spacer badawczy cieszyły się zainteresowaniem mieszkańców oraz lokalnych liderów. W trakcie debaty uczestnicy wskazali miejsca, które w wyniku zaniedbań oraz zapomnienia uległy różnym typom degradacji wpływającym na jakość życia mieszkańców. Następnie odbył się spacer badawczy, którego celem było odwiedzenie wskazanych miejsc.

Pierwszy obszar wskazany w trakcie debaty, do którego udali się uczestnicy to rejony ulic: Gospodarczej i Sportowej. Głównym problemem tych ulic jest niska jakość życia mieszkańców spowodowana niewystarczającym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną. Niedostateczna jakość lokalnych ulic powoduje, iż mieszkańcy przyległych domostw narażeni są na ciągłe oddziaływanie zanieczyszczeń w postaci kurzu. W pobliżu ulicy przebiegają tory kolejowe po których regularnie przejeżdżają składy kolejowe. Hałas kolejowy powoduje niski komfort życia w tej okolicy. Jednocześnie narażone jest bezpieczeństwo mieszkańców, którzy w celu przejścia/przedostania się do sklepu muszą przejść bezpośrednio przez tory kolejowe (brak kładki).

Jako miejsce zadbane wskazano Pomnik Poległych i Pomordowanych w II wojnie światowej. Miejsce to cechuje się potencjałem historycznym. W trakcie bitwy pod Czarnowem w tych okolicach przebywał Napoleon Bonaparte. Miejsce to jednak pozostaje zaniedbane i zapomniane. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się pustostan, który formalnie nie ma uregulowanego stanu prawnego. Sąsiadujące zakłady przemysłowe, w skutek wykorzystywania środków chemicznych, bezpośrednio wpływają negatywnie na życie mieszkańców. Powstała rekomendacja, aby oddzielić zakłady przemysłowe od mieszkalnej części Okunina pasem zieleni.

Kolejnym zaniedbanym miejscem jest plac zabaw. Mieszkańcy podejmowali oddolne inicjatywy, żeby uatrakcyjnić ten obszar, np. składając wnioski w ramach budżetu obywatelskiego. Świadczy to o wysokim kapitale społecznym mieszkańców Okunina i jest nieocenionym potencjałem tego osiedla. Przeszkodą w realizacji inwestycji była własność terenu (nie jest to teren miejski).

Fot. ResPublic sp. z o.o.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

4. **Debata i spacer badawczy na pl. Solnym i osiedlu nr 1** odbył się 3 sierpnia 2016 r. w godzinach popołudniowych, udział wzięło około 15 osób, w tym dwie osoby z lokalnych mediów: Gazety nowodworskiej i Tygodnik Nowodworski (<http://nowodworski.info>) oraz przedstawiciel Urzędu Miejskiego. Osiedle numer 1 jest obszarem zdegradowanym. Plac Solny mieści się w północnozachodniej części osiedla 1. Obecnie jest to plac brukowany o nawierzchni asfaltowej, funkcjonujący jako parking miejski. Od wielu lat mieszkańcy chcieliby coś zmienić w tym miejscu, zagospodarować je inaczej, oddać w użytkowanie społeczeństwu. Kilka lat temu w inicjatywie oddolnej został opracowany projekt zagospodarowania tego terenu, z zieleńcami, alejami i ławkami. Jednak do tej pory nie doczekał się on realizacji. Mieszkańcy upatrują szansę w Programie rewitalizacji na zmianę funkcji tego miejsca. Widzą w nim potencjał do wykorzystania na cele rekreacyjne i społeczno-kulturalne. Z drugiej strony jest jednak obawa, że samochody utracą jedyny tak duży parking publiczny w centrum miasta. Planując przedsięwzięcia zagospodarowania tego terenu należy mieć na uwadze potrzeby mieszkańców do miejsc parkingowych, których brakuje wokół nowopowstałych, pobliskich bloków mieszkalnych. Miejscami, które stanowią potencjał osiedla Centrum (osiedle 1) są również zabytkowe obiekty (często nieużytkowane) oraz tereny zielone – park miejski, sąsiadujący z parkiem amfiteatr, skwer naprzeciw Urzędu Miejskiego. Niewątpliwie miejscem tożsamości jest rzeka Narew oraz tereny przyległe (zwłaszcza wały nabrzeżne), które nie są w pełni zagospodarowane co sprawia, że de facto mieszkańcy mimo że mają udostępniony teren zieleni, to nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw natury. Ścieżka jest nieoświetlona, przez co wieczorami jest to miejsce niebezpieczne, brakuje monitoringu wizyjnego. Park miejski jest jedynym uporządkowanym terenem zieleni, gdzie znajduje się duży plac zabaw oraz duża ilość ławek, co w słoneczne dni pozwala rodzicom i osobom starszym spędzić czas na świeżym powietrzu. Jednak i w parku zdarzają się akty wandalizmu. Obok parku znajduje się amfiteatr, który mimo modernizacji nie jest wykorzystywany do celów społeczno-kulturalnych. Niewielka scena widowiskowa ma wiele wad technicznych co sprawia, że niemożliwe jest zorganizowanie koncertów plenerowych. Skwer przed Urzędem Miejskim jest terenem chaotycznie zagospodarowanym (zresztą cechuje to niemal całe miasto, zabytkowe obiekty sąsiadują z nową architekturą niekorespondującą z pozostałym zagospodarowaniem terenu), nie zachęca do spędzania tam czasu wolnego. Obecność ruchliwych ulic oraz ptactwa powoduje, że jest to miejsce raczej omijane. Podczas spaceru mieszkańcy pokazywali zabytkowe budynki, opowiadali jakie funkcje kiedyś pełniły i jak można je na nowo wykorzystać. Problemem w całym mieście jest jednak trudność w uzyskaniu zgody na remonty, spowodowane obostrzeniami konserwatora zabytków. Przykładem jest choćby budynek dawnego ratusza, który obecnie jest pustostanem. W przestrzeni miejskiej widoczne są puste, niezagospodarowane obszary, gdzie kwitną zarośla dzikiej roślinności lub stoją pustostany. Przykładowym jest teren między blokami – ul. Inżynierska, Sempołowskiej, Bohaterów Modlina, miejsce chaotyczne, z jednej strony jest klomb zieleni, dwa małe place zabaw i pusta przestrzeń, a z drugiej strony garaże niskiej zabudowy. Jest to miejsce potencjalnie do wykorzystania w celu ożywienia lokalnej społeczności, zwłaszcza dzieci i młodzież z sąsiadujących bloków. W osiedlu nr 1 widoczny jest brak infrastruktury społecznej – mieszkańcy nie mają miejsca integracji sąsiedzkiej, brak jest też podmiotów ekonomii społecznej czy centrum organizacji pozarządowych. Obecnie w mieście zanikają relacje sąsiedzkie, zwłaszcza wśród młodego pokolenia. Brakuje oferty, która miałaby na celu integrację mieszkańców osiedla. Uczestnicy spaceru mieli dużą wiedzę na temat historycznych dziejów miasta, cenią ją i chcieliby żeby miasto rozwijało ten potencjał. Mieszkańcy mają pomysły na rozwój miasta i osiedla, widzą gdzie czegoś brakuje, jak to można zagospodarować. Są otwarci do rozmowy na temat przyszłości i wyglądu miasta.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

5. **Spotkanie na Osiedlu Twierdza Modlin**, obszar zdegradowany. Spotkanie odbyło się 9 sierpnia 2016 r. w godzinach popołudniowych, udział wzięło 5 osób, dwóch przedstawicieli Gazety nowodworskiej oraz Urzędu Miejskiego. Osiedle Twierdza Modlin jest położone w zachodniej części miasta, oddzielone od centrum miasta rzeką Narwią. Łącznikiem z centrum jest droga krajowa 85, przebiegająca mostem przez rzekę. Twierdza Modlin jest obszarem odizolowanym od reszty miasta. Jest to zarówno izolacja komunikacyjna, jak i izolacja społeczna od reszty miasta. Brakuje oferty kulturalnej, miejsc spotkań i integracji mieszkańców. Wszelkie wydarzenia kulturalne dzieją się w centrum miasta. Mieszkańcy mają utrudniony dojazd komunikacją publiczną do centrum, kursów jest niewiele i kończą się wczesnym wieczorem. Mieszkańcom bardzo doskwiera brak ogólnodostępnych placów zabaw dla dzieci, wielofunkcyjnych boisk dla starszych dzieci, młodzieży i dorosłych. Nie ma oferty dla seniorów, mało jest ławek nawet przy blokach i w Parku Trzech Kultur, jedynym parku w okolicy. Rodzice z dziećmi ze względu na brak oferty sportowo-rekreacyjnej w Twierdzy Modlin są zmuszeni wyjeżdżać do innych miejscowości i osiedli by z dzieckiem spędzić aktywnie czas wolny. Mieszkańcy złożyli projekt budowy ogólnodostępnego placu zabaw, który zajął drugie miejsce w głosowaniu w budżecie partycypacyjnym, jednak nie został zrealizowany. Projekt został odrzucony mimo wielu przychylnych głosów. W parku istnieje już ogólnodostępna siłownia, również rezultat budżetu partycypacyjnego z poprzednich edycji.

Park Trzech Kultur jest miejscem z wysokim potencjałem, jednak jest on niewykorzystywany, ze względu na brak zainteresowania służb miejskich organizowaniem wydarzeń w tej okolicy. Nie ma też żadnej organizacji, biblioteki, osiedlowego domu kultury, który mógłby pełnić rolę organizatora wydarzeń społeczno-kulturalnych mających na celu aktywizację mieszkańców i być katalizatorem integracji społecznej lokalnej społeczności. Kiedyś takim miejscem był zabytkowy budynek dawnego Kasyna Oficerskiego, w którym tętniło życie dzielnicy. Obecnie budynek stoi pusty, niszczy się i nie służy lokalnej społeczności.

Mieszkańcy są otwarci, mają potrzebę wyjścia z domów, spotkania się z innymi mieszkańcami dzielnicy, ale brakuje im do tego dobrze zorganizowanego miejsca, zadaszonego budynku, jak i przestrzeni na wolnym powietrzu. Niewiele jest lokalnych liderów, potrzebne są inkubatory przedsiębiorczości, sąsiedzkie inicjatywy. Brak uporządkowanych terenów rekreacyjnych, wiele terenów zieleni jest zaniedbanych, nie nadających się do użytku ze względów bezpieczeństwa lub ze względu na brak utrzymania infrastruktury (zarośla między historycznymi zabudowaniami Twierdzy Modlin).

Twierdza Modlin z roku na rok przyciąga coraz więcej turystów, jednak brakuje zorganizowanej, kompleksowej oferty turystycznej, z małą gastronomią, toaletami publicznymi, oznakowaniem dojazdu do miejsc historycznych, udostępnionych zwiedzającym.

Zabytkowe budynki Twierdzy Modlin są miejscem tożsamości mieszkańców, chętnie spędzaliby w ich murach więcej czasu, jednak w chwili obecnej nie jest to możliwe. Wiele zabytkowych budynków jest niedostępnych, są zamknięte i niezagospodarowane do celów użytkowych. Miejsc zaniedbanych jest dużo, zwłaszcza ulice Kadetów, Obwodowa, 29 listopada, Kadetów, Szpitalna, Bema, Mickiewicza. Brak jest oświetlenia ulicznego, a stare słupy stwarzają niebezpieczeństwo (wystająca instalacja energetyczna, przewody i druty) i zaburzają historyczny pejzaż. Dodatkowo unikatowy zabytkowy bruk często jest nieprzejezdny, zwłaszcza podczas opadów deszczu, zarośnięty, zły stan dróg dojazdowych do budynków mieszkalnych powoduje, że ulice te nie są bezpieczne. Ponadto tereny te są niebezpieczne, samochody osobowe i motocykliści organizują tam rajdy i nielegalne wyścigi, co stwarza zagrożenie dla mieszkańców, generuje uporczywy hałas, a monitoring wizyjny jest nieefektywny. Miejsca te nie są również patrolowane w wystarczający sposób przez służby porządkowe, mieszkańcy nie czują się bezpiecznie, zwłaszcza w miejscach gdzie sąsiedztwem są połacie dzikich zarośli. Niewiele jest miejsc zadbanych, jest to plaża oraz miejsca należące do wspólnot mieszkaniowych. Mieszkańcom bardzo doskwiera brak infrastruktury społecznej i rekreacyjnej. Dzieci i młodzież, dorośli nie mają miejsc przeznaczonych do uprawiania sportu i rekreacji (uporczywy brak wielofunkcyjnych placów zabaw i boisk), nie ma ścieżek zdrowotnych, szlaki piesze i rowerowe w niektórych miejscach nadal są nieprzejezdne. Brakuje

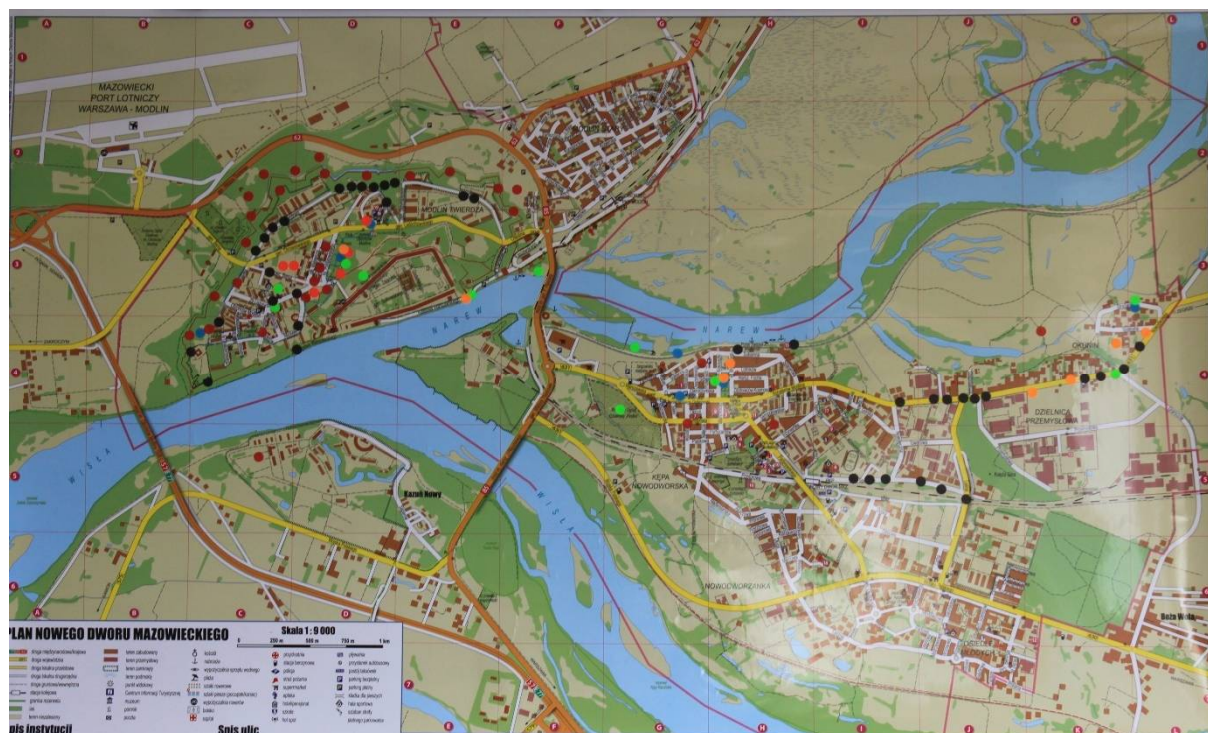
miejsc integracji sąsiedzkiej, świetlic dla dzieci i młodzieży, zajęć aktywizacyjnych dla seniorów, brakuje biblioteki, nie ma żadnej instytucji organizującej lokalnie życie społeczno-kulturalne w dzielnicy (życie społeczno-kulturalne w dzielnicy nie istnieje). Brakuje infrastruktury, budynków zaadaptowanych na potrzeby mieszkańców, które mogłyby być przez nich zarządzane. Występuje problem integracji międzypokoleniowej, jest coraz mniej młodych mieszkańców, a starsi mają dużą wiedzę na temat tego regionu, są to osoby z historią wojskową. Brakuje toalet publicznych i obiektów gastronomii, jest to bardzo potrzebne zważywszy na fakt, że coraz więcej turystów odwiedza ten obszar. Problemem pojawiającym się za każdym razem jest zaniedbanie terenów, pustych działek zarośniętych dziką roślinnością, które mogłyby zostać dobrze wykorzystane przez mieszkańców, ale często status tych działek jest nieznany.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

Wynik spacerów oraz debat podwórkowych stanowi poniższa mapa, na której zostały zwizualizowane za pomocą punktorów miejsca charakterystyczne:

- punkt niebieski - miejsca tożsamości,
- punkt zielony - miejsca zadbane,
- punkt czerwony - miejsca zaniedbane,
- punkt czarny - miejsca niebezpieczne,
- punkt pomarańczowy - miejsca spotkań,
- punkt żółty - miejsca społecznej aktywności.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

6. **Warsztat strategiczny** – 23 sierpnia 2016 r. w godzinach popołudniowych. Spotkanie zostało poprowadzone przez zewnętrznych konsultantów we współpracy z pracownikami Urzędu Miejskiego. W spotkaniu łącznie udział wzięło 14 osób. Na początku warsztatu została przypomniana istota rewitalizacji. Następnie uczestnikom zostały zaprezentowane skrócone wyniki poprzednich spotkań, a także propozycja obszarów do rewitalizacji.

W kolejnej części uczestnicy zgłosili konieczność rozszerzenia obszaru do rewitalizacji o zgłaszane w trakcie spotkania w Twierdzy Modlin ulice, tj. o ul. Kadetów, Obwodowa, 29 listopada, Kadetów, Szpitalna, Bema, Mickiewicza. W kolejnej części spotkania uczestnicy spotkania w podziale na grupy pracowali nad wypracowaniem wizji obszarów do rewitalizacji. Po pracy w grupach przedstawiciele każdej z grup dokonali prezentacji wypracowanych rewitalizacji.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

Fot. ResPublic sp. z o.o.

14. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Rolę operatora programu będzie pełnił Wydział Projektów Infrastrukturalnych jako odrębna komórka pełniąca rolę pełnomocnika Burmistrza miasta ds. rewitalizacji. Wydział będzie odpowiedzialny za wdrażanie zapisów dokumentu, kontakty z realizatorami projektów rewitalizacyjnych, informowanie i raportowanie w zakresie prowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz ich poszczególnych etapów. Koordynacja działań i synchronizacja poszczególnych etapów ich realizacji będzie przebiegać zgodnie z opracowanymi zasadami dotyczącymi udziału i podziału zadań poszczególnych interesariuszy w realizacji danego przedsięwzięcia z listy projektów.

Na potrzeby realizacji (wdrażania) PR, zarządzeniem Burmistrza Miasta utworzony został interdyscyplinarny zespół ds. rewitalizacji, w skład którego wchodzi interesariusze programu rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji to forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami miasta Nowy Dwór Mazowiecki w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji w ramach opracowywanego i realizowanego Programu rewitalizacji miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016 – 2023. Zespół będzie pełnił następujące funkcje:

- doradcą - w zakresie realizowanych działań
- informacyjna – realizatorów oraz władz miast o opiniach mieszkańców, a także mieszkańców o planowanych i zrealizowanych działaniach
- opiniodawcza - nt. realizowanych działań (na podstawie oceny własnej i głosu społeczeństwa)

Bardzo istotną kwestią będzie również sprawna i efektywna komunikacja społeczna. Należy zadbać o utrzymanie kontaktu z interesariuszami aktywnie udzielającymi się w czasie konsultacji społecznych oraz spotkań i warsztatów na etapie opracowania dokumentu. Jest to ważne z punktu widzenia utrzymania dobrych relacji z odbiorcami działań rewitalizacyjnych, co ma bezpośredni wpływ na powodzenie Programu. W związku z tym zakłada się prowadzenie stałych działań mających na celu informowanie mieszkańców o kolejnych działaniach w ramach Programu, osiąganych rezultatach oraz sposobach w jakie interesariusze mogą włączyć się w proces rewitalizacji. Dostęp do informacji powinien być zapewniony dzięki dalszej aktualizacji prowadzonych stron internetowych (w trakcie opracowania Programu rewitalizacji). Proponuje się również cyklicznie spotkania informacyjno-konsultacyjne na obszarze rewitalizacji, stwarzające możliwość pozyskiwania lokalnych partnerów w realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Szczególnie ważne będzie zapewnienie udziału w realizacji Programu przedstawicieli sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego. Zakłada się, że podmioty ze wszystkich sektorów będą współfinansować przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Dodatkowo pozyskiwane będą środki z UE oraz funduszy celowych. Dywersyfikacja źródeł finansowania jest niezbędna dla optymalnej realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Przedstawione powyżej rozwiązania wpisują się w podstawowe zasady wdrażania, które opierają się na następujących zasadach:

- Zasada partycypacji społecznej²⁰,
- Zasada otwartości i równości dostępu,
- Zasada współfinansowania,
- Zasada oceny efektywności ekonomicznej

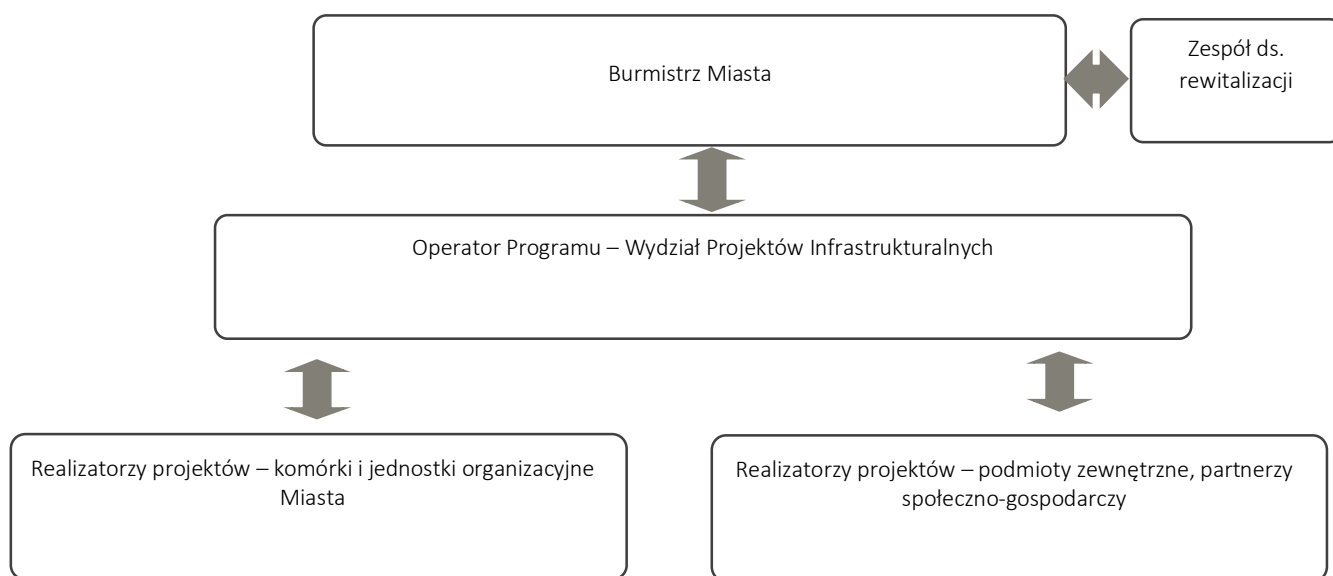
Podczas wdrażania dokumentu nawiązana zostanie więc wielostronna współpraca, m.in. z:

- Poszczególnymi wydziałami Urzędu Miejskiego oraz jego jednostkami organizacyjnymi,
- Zarządami osiedli wchodzącymi w skład obszaru rewitalizacji,

²⁰ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

- beneficjentami zewnętrznymi odpowiadającymi za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. instytucjami kultury, instytucjami polityki społecznej, organizacjami samorządu gospodarczego, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafiami, osobami prywatnymi,
- mieszkańcami obszarów rewitalizacji
- innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Poniższy schemat organizacyjny ilustruje zależności między poszczególnymi interesariuszami rewitalizacji.

15. System monitoringu i oceny

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Programu rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół ds. rewitalizacji oraz Wydział Projektów Infrastrukturalnych.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych jak dane zbierane przez komórki organizacyjne zaangażowane w poszczególne zadania. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły, tak aby umożliwić coroczne raportowanie postępu w realizacji Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych będzie prowadzony w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena będzie dokonywana w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Programu Rewitalizacji zastosowane wskazane jest włączenie do systemu zarówno wskaźników produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty działań podejmowanych w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 66. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.1: Wysoki poziom integracji społeczności lokalnej	Liczba lokali przekazanych wspólnotom mieszkaniowym	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
	Liczba przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców	rezultatu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
	Liczba uczestników zorganizowanych działań aktywizacyjnych i integracyjnych dla różnych grup mieszkańców	produktu	Komenda Powiatowa Policji w Nowym Dworze Mazowieckim
1.2: Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej	rezultatu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim
	Liczba mieszkań w których zamontowano centralne ogrzewanie	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
	Liczba działających NGO na 1000 mieszkańców	rezultatu	Urząd Miejski w Nowym Dworze

			Mazowieckim
2.1: Infrastruktura rekreacyjna i kulturalna odpowiadająca potrzebom mieszkańców	Powierzchnia zmodernizowanych i utworzonych terenów rekreacyjnych	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
	Oddział Nowodworskiego Ośrodka Kultury działający w dawnym Kasynie Oficerskim	produktu	Nowodworski Ośrodek Kultury
	Liczba uczestników zajęć cyklicznych Oddziału Nowodworskiego Ośrodka Kultury działającego w dawnym Kasynie Oficerskim	rezultatu	Nowodworski Ośrodek Kultury
2.2: Infrastruktura społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców, w tym osób potrzeb osób niepełnosprawnych	Wartość inwestycji w modernizację obiektów infrastruktury społecznej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
2.3: Wysoki poziom estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych	Liczba udostępnionych lokali użytkowo-handlowych w budynkach dawnych stajni przy carskich blokach przy ul. Poniatowskiego i ul. Malewicza	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
	Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej w km	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
3.1: Wykorzystanie potencjału historycznego obszaru rewitalizacji dla budowania jego atrakcyjności turystycznej	Plac Solny zagospodarowany w sposób nawiązujący do historii miejsca	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
3.2: Zapewnienie kompleksowej obsługi ruchu turystycznego	Działające Centrum Informacji Turystycznej	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim
	Wartość inwestycji w modernizację i rozbudowę infrastruktury rekreacyjnej w pobliżu obiektów noclegowych	produktu	Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

Źródło: opracowanie własne

W proces monitoringu i oceny realizacji Programu Rewitalizacji włączeni zostaną wszyscy interesariusze. Będzie to możliwe dzięki cyklicznym badaniom opinii odbiorców rewitalizacji (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowią będą coroczne spotkania podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji, minimum raz na 3 lata program będzie podlegał ocenie pod względem stopnia realizacji. Zgodnie z wynikami oceny będą mogły być wprowadzane korekty w jego zapisach.

Narzędziami monitoringu i ewaluacji programu będą także coroczne otwarte spotkania organizowane przez Urząd Miejski dla wszystkich zainteresowanych podmiotów, a także sprawozdania partnerów rewitalizacji dotyczące realizowanych przez nie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Sprawozdania dotyczące realizacji Programu zostaną zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Miejski. Sprawozdania z realizacji Programu będą sporządzane co dwa lata i przedkładane do akceptacji Burmistrzowi Miasta a następnie Radzie Miejskiej. Sprawozdanie z całości realizacji Programu Rewitalizacji Operator Programu opracuje do 2024 roku. Podsumowanie i ocena realizacji Programu będzie wymagała opracowania co najmniej:

- Oceny średniookresowej - w terminie 2020 roku,
- Oceny końcowej – w terminie do 2024 roku (łącznie ze sprawozdaniem z całości realizacji Programu).

Materiał zebrany w procedurze monitoringu będzie podstawą do przeprowadzenia oceny (ewaluacji) skuteczności działań rewitalizacyjnych zarówno po ich zakończeniu (ewaluacja ex-post), jak również w wyznaczonych momentach jej realizacji (ewaluacja mid-term). Zastosowane zostanie pięć podstawowych kryteriów (opartych na wytycznych Komisji Europejskiej). Są to:

- trafność (ang. relevance) – czy cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup mieszkańców, przedsiębiorców, turystów)?
- efektywność (ang. efficiency) – czy działania rewitalizacyjne są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiągniętych efektów?
- skuteczność (ang. effectiveness) – czy wdrażanie działań rewitalizacyjnych przyczynia się do realizacji założonych celów strategicznych?
- użyteczność (ang. utility) – czy realizacja działań rewitalizacyjnych przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
- trwałość (ang. sustainability) – czy pozytywne skutki działań rewitalizacyjnych mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Przeprowadzona ocena pozwala na gromadzenie wiedzy oraz będzie podstawą do aktualizacji programu. W tym znaczeniu ocena będzie miała znaczenie instrumentalne i koncepcyjne. Równocześnie zarówno ewaluacja mid-term jak i ex-post stanowiłyby okazję do refleksji na temat realizowanych działań oraz umożliwiły tworzenie bazy dobrych praktyk²¹.

Poniższa tabela prezentuje logikę procesu monitoringu i oceny:

Tabela 67. Logika procesu monitorowania i oceny

1.	Pozyskiwanie i dokumentowanie danych	Zakres monitoringu
2.	Gromadzenie danych i ich weryfikacja	
3.	Porównywanie danych ze wskaźników z zakładanymi wartościami planowanymi (o ile zostały określone)	
4.	Przeprowadzenie badań opinii mieszkańców, opracowanie raportów	
5.	Opracowanie wniosków na podstawie wskaźników monitoringu oraz badań opinii	Zakres oceny
6.	Udostępnienie wniosków z oceny	

²¹ Olejniczak, Karol. Mechanizmy wykorzystania ewaluacji. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2008. ISBN 978-83-7383-306-7.

7.	Weryfikacja i aktualizacja Programu, w tym działań rewitalizacyjnych	Wykorzystanie wyników oceny
8.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych w ramach aktualizacji Programu	
9.	Realizacja działań rewitalizacyjnych określonych w Programie	

Źródło: opracowanie własne

W przypadku zaistnienia potrzeby aktualizacji Programu Operator Programu zgłosi wniosek do Burmistrza Miasta, a ten przedłoży projekt do uchwalenia przez Radę Miejską. W proces aktualizacji Programu będą zaangażowani wszyscy interesariusze rewitalizacji. Organem odpowiedzialnym za wprowadzenia modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu jest Rada Miejska, która czyni to na wniosek Burmistrza. Burmistrz może wystąpić z wnioskiem podjętym na skutek analizy raportów Zespołu ds. Rewitalizacji wykonanych na podstawie wyników monitoringu Programu i sytuacji w mieście.

16. Spis tabel

Tabela 1. Opis powiązań Programu rewitalizacji ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki do roku 2017	5
Tabela 2. Opis powiązań Programu rewitalizacji ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2016-2021	8
Tabela 3. Liczba osób w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego (stan na VI 2016 r.)	11
Tabela 4. Struktura demograficzna ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015.....	11
Tabela 5. Liczba osób uprawnionych do głosowania w poszczególnych osiedlach Nowego Dworu Mazowieckiego (stan na dzień 15 stycznia 2016 r.)	12
Tabela 6. Obciążenie ekonomiczne ludności Nowego Dworu Mazowieckiego w latach 2011-2015	12
Tabela 7. Saldo i współczynnik migracji w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015	12
Tabela 8. Bezrobocie w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015.....	13
Tabela 9. Charakterystyka pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2014 .	13
Tabela 10. Wydatki na pomoc społeczną w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015	14
Tabela 11. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2013-2015.....	14
Tabela 12. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na ubóstwo.....	16
Tabela 13. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na bezrobocie.....	16
Tabela 14. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na niepełnosprawność.....	17
Tabela 15. Przyznanie pomocy finansowej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze Mazowieckim ze względu na bezradność	18
Tabela 16. Liczba przestępstw i wykroczeń w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku	19
Tabela 17. Liczba przestępstw i wykroczeń w poszczególnych obszarach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku	19
Tabela 18. Liczba uczniów szkół podstawowych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015.....	20
Tabela 19. Wyniki sprawdzianu 6-klasisty w szkołach w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku...	20
Tabela 20. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Nowym Dworze Mazowieckim w 2015 roku wg przedmiotów	20
Tabela 21. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych wg osiedli w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2011-2015.....	21
Tabela 22. Edukacyjna wartość dodana	21

Tabela 23. Liczba organizacji pozarządowych w Nowym Dworze Mazowieckim w 2016 roku.....	22
Tabela 24. Frekwencja wyborcza w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2014-2015	23
Tabela 25. Frekwencja wyborcza w poszczególnych okręgach wyborczych w 2014 i 2015 roku.....	24
Tabela 26. Użytkowanie terenów Nowego Dworu Mazowieckiego i województwa mazowieckiego w 2014 roku – ogólne kategorie.....	27
Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014.....	32
Tabela 28. Powierzchnia budynków mieszkalnych w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli.....	33
Tabela 29. Budynki komunalne w Nowym Dworze Mazowieckim stanowiące własność gminy w 2015 roku	35
Tabela 30. Wykaz pustostanów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki będących w zasobie miasta w 2015 r.	35
Tabela 31. Średni wiek budynków w Nowym Dworze Mazowieckim według osiedli.....	36
Tabela 32. Przestrzeń publiczną na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki.....	43
Tabela 33. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim wg osiedli.....	45
Tabela 34. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych w Nowym Dworze Mazowieckim w latach 2012-2015.....	47
Tabela 35. Powierzchnia terenów zieleni w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014	51
Tabela 36. Gospodarka wodno-ściekowa i odpadami w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014	52
Tabela 37. Wyroby azbestowe w Nowym Dworze Mazowieckim wg osiedli.....	54
Tabela 38. Respondenci według płci i wieku	56
Tabela 39. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie.....	56
Tabela 40. Respondenci według sytuacji na rynku pracy.....	57
Tabela 41. Respondenci według wykształcenia.....	57
Tabela 42. Respondenci według osiedla zamieszkania	57
Tabela 43. Ocena gminy jako miejsca zamieszkania	58
Tabela 44. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru).....	58
Tabela 45. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)	59
Tabela 46. Osiedla, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)	59
Tabela 47. Struktura wskazywanych problemów na poszczególnych osiedlach (pytanie wielokrotnego wyboru).....	59
Tabela 48. Grupy, które powinny być zdaniem respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania.....	60

Tabela 49. Wartości wskaźników w sferze społecznej	68
Tabela 50. Wartości wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	71
Tabela 51. Wartości wskaźników w sferze gospodarczej i środowiskowej	73
Tabela 52. Wskaźnik syntetyczny obliczony dla każdej sfery rewitalizacji	75
Tabela 53. Wskazania obszarów, na których występuje sytuacja kryzysowa (- występuje degradacja, + degradacja nie występuje).....	75
Tabela 54. Cele strategiczne i operacyjne.....	82
Tabela 55. Powiązanie celów z problemami i potencjałami	83
Tabela 56. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 1.....	86
Tabela 57. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 2.....	87
Tabela 58. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 3.....	88
Tabela 59. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 4.....	89
Tabela 60. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 4.....	91
Tabela 61. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 5.....	92
Tabela 62. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 6.....	93
Tabela 63. Przedsięwzięcie główne rewitalizacyjne nr 7.....	95
Tabela 64. Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć głównych	104
Tabela 65. Harmonogram realizacji przedsięwzięć głównych	106
Tabela 66. Wskaźniki monitoringu	120
Tabela 67. Logika procesu monitorowania i oceny	122

17. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Nowego Dworu Mazowieckiego na tle powiatu	25
Rysunek 2. Podział Nowego Dworu Mazowieckiego na osiedla.....	26
Rysunek 3. Struktura sieci drogowej w Nowym Dworze Mazowieckim (Plan rozwoju lokalnego Miasta Nowy Dwór Mazowiecki na lata 2008 – 2015).....	28
Rysunek 4. Sieć dróg w granicach Miasta Nowy Dwór Mazowiecki	28
Rysunek 5. Trasa linii miejskiej 11	30
Rysunek 6. Trasa linii miejskiej 12	30
Rysunek 7. Trasa linii miejskiej 14	31
Rysunek 8. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Nowym Dworze Mazowieckim i woj. mazowieckim	32
Rysunek 9. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Nowym Dworze Mazowieckim i miastach woj. mazowieckiego.....	34
Rysunek 10. Liczba pustostanów w podziale na osiedla w Nowym Dworze Mazowieckim	36
Rysunek 11. Powierzchniowe obszary chronione na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki	50
Rysunek 13. Struktura zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2011-2014.....	52
Rysunek 14. Mapa zagrożenia powodziowego. Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego w mieście Nowy Dwór Mazowiecki	53
Rysunek 15. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.....	38
Rysunek 16. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Lotnisko, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków	38
Rysunek 17. Zabytki zlokalizowane na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki, obszar – Twierdza, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków	39
Rysunek 18. Trasy spacerowe po centrum Nowego Dworu Mazowieckiego	42
Rysunek 19. Trasy spacerowe po Twierdzy Modlin.....	42
Rysunek 20. Przestrzenie publiczne w Nowym Dworze Mazowieckim.....	44
Rysunek 20. Wskazania natężeń problemów w sferze społecznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	61
Rysunek 21. Wskazania natężeń problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498.....	62
Rysunek 22. Wskazania natężeń problemów w sferze gospodarczej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	63

Rysunek 23. Wskazania natężeń problemów w sferze technicznej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	64
Rysunek 24. Wskazania natężeń problemów w sferze środowiskowej na podstawie badań społecznych mixed mode, n=498	65

18. Załączniki graficzne